

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

COVID-19 PANDEMİSİ İZOLASYON DÖNEMİNE İLİŞKİN
ÖĞRETMEN, ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ

ÖZKAN SAĞLAM

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MUSTAFA KOCAARSLAN

BARTIN-2022

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**COVID-19 PANDEMİSİ İZOLASYON DÖNEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN,
ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özkan SAĞLAM

BARTIN-2022

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Mustafa KOCAARSLAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “COVID-19 PANDEMİSİ İZOLASYON DÖNEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN,ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

04/04/2022
Özkan SAĞLAM

ÖNSÖZ

Tez çalışmamda bilgilendirmeleriyle rehberlik eden değerli danışman hocam Sn. Doç. Dr. Mustafa KOCAARSLAN' a ayrıca ders dönemi ve sonrasında bilgi birikimlerinden faydalandığım bilim dalındaki tüm değerli hocalarıma teşekkürlerimi sunarım. Çalışmamda zaman ayırıp görüşmelere katılan değerli öğretmen arkadaşlarıma, sevgili öğrencilere ve öğrenci velilerine ayrıca teşekkür ederim. Hayatım boyunca destekleriyle bana güç katan kıymetli aileme sonsuz şükranlarımı sunarım. Araştırma boyunca sabırla birlikte geçireceğimiz zaman dilimini bekleyen canım çocuklarıma ve bu süreçte her zaman yardımcı olan sevgili eşime sevgilerimi sunar teşekkür ederim.

Özkan SAĞLAM

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

COVID-19 PANDEMİSİ İZOLASYON DÖNEMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN,ÖĞRENCİ VE VELİ GÖRÜŞLERİ

Özkan SAĞLAM

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa KOCAARSLAN

Bartın-2022 ,sayfa: XVI+154

Covid-19 pandemisi ülkeleri bir çok alanda etkisi altına almıştır. Pandeminin etkilediği alanların en önemlilerinden birisi de eğitimidir. Pandemi ile birlikte ülkelerin çoğunda yüz yüze eğitime ara verilerek eğitim uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmeye başlanmıştır. Ülkemizde de 2019-2020 eğitim öğretim yılının 16 Mart tarihinden itibaren okullar yüz yüze eğitime ara verilerek, eğitim- öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim yoluyla devam etmiştir. Uzaktan eğitim farklı yöntem ve metotlar kullanılarak mekan sınırlılığını kaldırarak öğretim faaliyetleri olarak ifade edilmektedir. Eğitim teknolojilerindeki gelişmeler, ekonomiklik, kalabalık gruplara hitap edebilme, afet ve pandemi gibi olağanüstü durumlarda işe koşulması uzaktan eğitimi ön plana çıkarmıştır. İlkokulda ilk kez deneyimlenen uzaktan eğitim süreci, ödevlendirmeler, telefon görüşmeleri, EBATV yayınları, EBA platformu üzerinden ve farklı programlar ile canlı dersler ile sürdürülmüştür. İlkokul öğrencileri, öğretmen ve velilerin uzaktan eğitim sürecine yönelik deneyimleri eğitim öğretimin etkinliği açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, yapılan bu araştırmanın amacı ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin Covid-19 pandemisi ile uzaktan eğitim sürecinde neler yaşadıkları, hangi sorunlarla karşılaştıkları ve deneyimlerinin araştırılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilen 15

sınıf öğretmeni, 15 ilkokul öğrencisi ve 15 öğrenci velisinden oluşmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiş; bulgular yedi ana temada betimlenmiştir. İlkokul Sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri ile ilgili deneyimlerini ortaya çıkarmak için fenomenoloji desenine başvurulmuş, katılımcı görüşlerinden direk alıntılar yapılarak bulgular desteklenmiştir. Araştırma bulgularına göre katılımcıların büyük çoğunluğu pandemi kavramını sonradan öğrendiğini ifade etmiştir. EBA platformunda yer alan içeriklerin tüm katılımcılar tarafından faydalı görüldüğü, pandemi döneminde bakanlık tarafından gönderilen çalışma kitaplarının içerik zenginliği bakımından çok faydalı bulunduğu dile getirilmiştir. Tüm katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde altyapı, internet, cihaz ve bağlantı odaklı sorunlar yaşadıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin öğretmenleri ile yeterli iletişim kuramadıkları ,veliler tarafından öğrencilerin öğrenmelerinde eksiklikler olduğu, öğretmenler de kalıcı öğrenme de sorunlar olduğunu ifade etmiştir. Özel okul dışındaki tüm öğretmenler sınıflarında en az bir öğrencinin uzaktan eğitime çeşitli sebeplerle katılamadığını belirtmiştir. Araştırma sonucunda verimin istenilen düzeyde olmadığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, ilkokul seviyesinde zorunlu hallerde sadece uzaktan eğitim yerine gerekli önlemler alınarak seyreltilmiş sınıflarda, yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitimin birlikte yürütüldüğü hibrit bir modelin kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, izolasyon, öğretmen, öğrenci, pandemi, veli.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

TEACHERS, STUDENTS AND PARENT OPINIONS REGARDING THE COVID-19 PANDEMIC ISOLATION PERIOD

Özkan SAĞLAM

Bartın University

Graduate School

Department of Basic Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa KOCAARSLAN

Bartın-2022 ,pp: XVI+154

The covid-19 pandemic has affected countries in many fields. Education is one of the most important fields affected by the pandemic. With the pandemic, face-to-face education was suspended in most of the countries and education started to be continued through distance education. In our country, as of March 16 of the 2019-2020 academic year, face-to-face education has been suspended, and educational activities have started to be continued through distance education. In the next period, face-to-face and distance education was carried out together. Distance education is expressed as teaching activities that remove the space limitation by using different methods and methods. Advances in educational technologies, affordability, ability to appeal to crowded groups, and being employed in extraordinary situations such as disasters and pandemics have brought distance education to the forefront. Historically, distance education activities in our country appear to be one of the preferred learning activities in higher education institutions. As a result of technological developments, we can state that the preference of distance education has increased nowadays. Distance education has been started in our country due to the pandemic. EBA is an online social education platform where students and teachers can access course contents and provide resources to help the school. In distance education process; EBA TV broadcasts

started to be carried out with live lessons on the EBA platform and through different applications. In the context of investigating the process in terms of education, it is seen that it would be beneficial to include teachers and their views on the process in the literature. It can be stated that teachers have the most important role in this process. In this process, which many teachers experience for the first time, the identification of the problems they encounter, the difficulties they have experienced and their suggestions appear as one of the most important factors in the success of the distance education process. Undoubtedly, students are the group most negatively affected by the interruption of face-to-face education. Being away from the school environment, friends and teachers makes it difficult for students to adapt to education. For this reason, it is aimed to reveal the distance education process experiences by including student views in our research in a more detailed way. With the interruption of face-to-face education in schools, it is observed that the parents of the students have taken a more active role in this process when it is compared to the face-to-face education. For this reason, the opinions of the parents of the students about the process are extremely important in terms of guiding distance education. During the COVID-19 pandemic process, mostly studies are carried out in medical fields, and studies in the field of education can be said to be limited. Teachers' opinions are generally included in the researchers conducted in the field of education. Especially in the literature, it is seen that there are a few studies that include the opinions of primary school teachers, parents of students and primary school students regarding distance education during the pandemic process. In the few studies in the literature, it is seen that the opinions of teachers or students are generally included in the same school. In order to illuminate the distance education process better, the opinions of students, parents and teachers in different settlements, private and public schools are included in my research. In this direction, the aim of this study is to investigate what primary school teachers, primary school students and parents of students have experienced, what problems they have encountered and their experiences in the distance education process with the Covid-19 pandemic. The study group is consisted of 15 primary school teachers, 15 primary school students and 15 parents of students, who are selected according to the purposeful sampling method. The data has been collected by video conference with a semi-structured interview form. The research has been consulted the phenomenology design, which is one of the qualitative research methods. The phenomenology design has been used in order to reveal the experiences of primary teachers, primary school students and their parents regarding the distance education activities applied during the Covid-19 isolation period. Content analysis

method has been used in the analysis of the data, and it is considered to make quotations from the expressions given by the participants from time to time. It is considered to support the findings by making direct quotations from the opinions. According to the research findings, the majority of the participants have learned the concept of pandemic afterwards, participants having little knowledge could not predict that the effect of the pandemic would last for such a long time, the contents on the EBA platform have been considered as useful, the workbooks sent by the ministry during the pandemic period have been very useful in terms of content richness, as the common view of the participants, the primary school level has started the distance education process unprepared and that infrastructure, internet, device and connection-oriented problems have been experienced so many times in the process. According to the determination of the participants in the distance education process, it has shared that if the interaction, sincerity, feedback, learning by doing, and learning by experience, and motivation are low or deficient, efficiency from the lessons will not be obtained as targeted, and the knowledge and skills learned will not permanent. At the end of the research, suggestions have been made in line with the findings. The research is important in terms of shedding light on the distance education activities to be carried out in the future and identifying and developing the areas that are seen as lacking in distance education. In light of the findings obtained from the research, it is recommended to use a hybrid model in classrooms diluted by taking necessary measures instead of just distance education in mandatory situations at the elementary school level, where face-to-face education and distance education are carried out together.

Keywords: : Covid-19, isolation , pandemic, student parents, students, teachers.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	ivii
İÇİNDEKİLER.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
EKLER DİZİNİ	xiv
TABLolar DİZİNİ.....	xv
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı	8
1.3 Araştırmanın Önemi	9
1.4 Problem Cümlesi	10
1.5 Varsayımlar	10
1.6 Sınırlılıklar	11
1.7 Tanımlar	12
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	13
2.1 Eğitim.....	13
2.2 Öğretim.....	14
2.3 Uzaktan Eğitim.....	15
2.3.1 Acil Uzaktan Eğitim.....	18
2.4 Uzaktan Eğitimin Yararları.....	19
2.5 Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları.....	22
2.5.1 Uzaktan Eğitimde Psikolojik ve İletişimsel (Transaksiyonel)Uzaklık....	24
2.6 Salgın.....	25
2.6.1 Pandemi Kavramı.....	26
2.6.2 Covid-19 Pandemisi.....	28
2.6.3 Pandeminin Etkileri.....	30
2.6.3.1 Pandeminin Eğitim Üzerine Etkileri.....	32
2.7 İlgili Araştırmalar.....	33

3. YÖNTEM.....	36
3.1 Araştırmanın Modeli.....	36
3.2 Araştırmanın Çalışma Grubu.....	37
3.3 Veri Toplama Araçları.....	40
3.3.1 Kişisel Bilgi ve Görüşme Formunun Geliştirilmesi	41
3.3.2 Pilot Görüşme.....	41
3.4 Verilerin Toplanması.....	42
3.5 Verilerin Analizi.....	43
3.6 Geçerlilik ve Güvenilirlik.....	44
3.7 Etik Önlemler.....	45
3.8 Araştırmacının Rolü	45
4. BULGULAR.....	46
4.1 Pandemi Ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler.....	47
4.1.1 Pandemiye İlişkin Görüşler.....	47
4.1.2 Salgın Hastalıklara İlişkin Görüşler.....	49
4.2 Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem- Teknik Ve Materyaller.....	50
4.2.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Derslerde Kullanılan Materyaller.....	51
4.2.2 Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	53
4.3 Covid-19’da Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler.....	54
4.3.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar.....	55
4.3.2 Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Akademik Gelişimi.....	64
4.3.2.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Olumlu Akademik Gelişim.....	65
4.3.2.2 Uzaktan Eğitim Sürecinde Olumsuz Akademik Gelişim.....	67
4.3.3 Uzaktan Eğitime Yönelik Öneriler.....	71
4.4 Covid-19 Sürecinin Öğretmenlik Mesleğine Etkileri.....	73
4.4.1 İzolasyon Sürecinde Mesleki Açardan Gelişme.....	74
4.4.2 İzolasyon Sürecinde Mesleki Doyum.....	75
4.5 Pandeminin İlk Süreçlerinde Öğretmen Ve Öğrenci İletişimi.....	76
4.5.1 Whatsap/Zoom Üzerinden Ödev Gönderilmesi/ İlgilenme.....	77
4.5.2 Eba’dan İçerik Gönderme/Hazırlama.....	78
4.6 EBA TV Ve EBA Platformuna İlişkin Görüşler	80
4.6.1 EBA TV Ve EBA Platformuna İlişkin Olumlu Görüşler	80
4.6.2 EBA TV Ve EBA Platformuna İlişkin Olumsuz Görüşler	83

4.7 Tercih Edilen Eğitim Türü.....	86
4.7.1 Yüz Yüze Eğitim.....	87
4.7.2 Hem Yüz Yüze Hem Online Eğitim.....	91
4.7.3 Online Eğitim.....	92
4.8 Kelime Bulutu.....	94
5. TARTIŞMA ,SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	95
5.1.1. Pandemi Ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler.....	95
5.1.2 Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem- Teknik Ve Materyaller.....	96
5.1.3 Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler.....	98
5.1.4 Covid-19 Sürecinin Öğretmenlik Mesleğine Etkileri.....	100
5.1.5 Pandeminin İlk Süreçlerinde Öğretmen Ve Öğrenci İletişimi.....	102
5.1.6 EBATV Ve EBA Platformuna İlişkin Görüşler.....	103
5.1.7 Tercih Edilen Eğitim Türü.....	104
5.2 Öneriler.....	107
5.2.1 Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	107
5.2.2 Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	109
KAYNAKÇA.....	110
EKLER	121
ÖZGEÇMİŞ	148

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
2.1: Endemi pandemi.....	26
4.1: Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik deneyimler konusuna ait temalar gösterimi.....	49
4.2: Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli.....	50
4.3: Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli	54
4.4: Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli	59
4.5: Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar.....	60
4.6: Olumlu akademik gelişim	65
4.7: Olumsuz akademik gelişim	67
4.8: Uzaktan eğitime yönelik öneriler.....	78
4.9: Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli	74
4.10: Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli	77
4.11: Eba tv ve Eba platformuna ilişkin görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli	87
4.12: Tercih edilen eğitim türü temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli	95
4.13: Kelime bulutu	105

TABLolar DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
2.1: Dünyada uzaktan eğitim.	16
2.2: Türkiye’de uzaktan eğitim.....	18
2.3: Salgın kronolojisi.....	28
2.4: COVID-19 pandemisinin kronolojik gelişimi.....	30
3.1: Katılımcı öğretmenlerin profili.....	38
3.2: Katılımcı öğrencilerin profili.....	39
3.3: Katılımcı velilerin profili.....	40
4.1: Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	50
4.2: Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	52
4.3: Uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan materyaller temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	56
4.4: Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	58
4.5: Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	69
4.6: Uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	72
4.7: Uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	76
4.8: Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik gelişimi temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	77
4.9: Öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	86
4.10: Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	86
4.11 : EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin olumlu görüşler alt temasına ait katılımcıların kod frekansları	91
4.12: EBA Tv Ve EBA platformuna ilişkin olumsuz görüşler alt temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	94

4.13: EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin görüşler temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	95
4.14 : Hem yüz yüze hem online eğitim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları	102
4.15: Online eğitim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları.....	107
4.16: Tercih edilen eğitim türü temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu.....	104

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Öğretmen görüşme formu.....	122
EK 2. Öğrenci görüşme formu.....	125
EK 3. Veli görüşme formu.....	128
EK 4. Görüşme formu uzman değerlendirme şablonları	131
EK 5. Katılımcı onam formu.....	139
EK 6. Veri analiz sürecinde kodlama örneği	140
EK 7. Kodlama anahtarı.....	141
EK 8. Etik kurul onay	145
EK 9. Milli Eğitm Müdürlüğü araştırma izni.....	146
EK 10. Araştırmacı günlüğü	148

KISALTMALAR

DSÖ	:	Dünya Sağlık Örgütü
EBA	:	Eğitim Bilişim Ağı
K.	:	Katılımcı
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
S	:	Sayfa
TDK	:	Türk Dil Kurumu
UZEM	:	Uzaktan Eğitim Merkezi
vb	:	ve benzeri
Yay	:	Yayıncılık/Yayınevi

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, problem cümlesine, alt problemlerine, sınırlılıklarına ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bir toplumun en önemli yapı taşlarından biri eğitimidir. Bireylere toplumun kültürel birikiminin aktarılması ve onların hayata hazırlanması eğitimin birincil hedefleri arasında yer almaktadır. Eğitim kavramının alanyazında bir çok tanımının yapıldığı görülmektedir. En genel tanımıyla bireyin eylemlerinde isteyerek ve planlı davranış değiştirme süreci olarak ifade edilmektedir (Erdem, 2005).

Dünyanın ekonomik ve sosyal yönden başarılı ülkelerine bakıldığında iyi planlanmış nitelikli bir eğitim sistemi ile yapılandırıldıkları anlaşılmaktadır. Nitelikli eğitim dünyadaki gelişmelere seyirci kalmayıp, bizzat değişim ve gelişimin içinde yer alarak sağlanmaktadır (Buyruk, 2018). Bilgi teknolojileri alanında meydana gelen gelişmeler tüm alanları etkilediği gibi eğitim alanında da etkilediği görülmektedir. Teknolojideki gelişimin eğitim bilimine olumlu entegrasyonu sayesinde bilgi edinme ve bilgiyi yayma süresi oldukça kısalmıştır. Artık bilgi edinme yolları genişlemiş ve değişmiştir. Tüm bu değişimler bilgi ve becerileri öğrenene doğrudan anlatmanın aksine, bilginin yapılandırılması ve bilgiye ulaşılması konularına yönelimi sağlamıştır (Çalık ve Sezgin, 2005). Bilgi teknolojilerindeki olumlu gelişmeler, bilgi ve beceri edinmeyi artık sadece okulda bir arada yapılan bir faaliyet olmaktan çıkarmış; internetin ve çeşitli uygulamaların sayesinde zaman, mekân kısıtlamasını ortadan kaldırmıştır. Eğitim-öğretim faaliyetlerinin teknolojik gelişmelerle beraber yeniden yapılandırıldığı görülmektedir. Alışlagelmiş bir eğitim öğretim durumu olan öğrenci ve öğretmenin aynı sınıfta birlikte bulunma gerekliliği ortadan kalkarak, teknolojik gelişimin ve internet kullanımının artması sayesinde her geçen gün kullanım sayısı artan bir faaliyet olarak uzaktan eğitim karşımıza çıkmaktadır (İşman, 2011). Uzaktan eğitim okullarda yüz yüze eğitimin çeşitli nedenlerle yapılamaması, öğretene ve öğrenenlerin uzaklık, ekonomik vb. nedenlerle bir araya gelememesi ve alışlagelmiş eğitim yöntemlerinin ihtiyacı karşılamaması nedenleriyle yürütülen eğitim öğretim uygulamasıdır (Alkan,1998).

Teknolojinin her alanda olduğu gibi eğitim alanına da girmesiyle birlikte uzaktan eğitim konusu insanları ve toplumları alışkanlıklarını değiştirmeye, öğrenme, öğretme sürecinde ortaya çıkan yeni gelişmelere uyum sağlamaya, eğitimi kolaylaştırmaya yöneltmiştir. Uzaktan eğitim uygulamalarının, teknoloji alanındaki gelişmeler vasıtasıyla kullanımı artmış olsa da uzaktan eğitimin kökeni geçmiş dönemlere dayanmaktadır. Ülkemizde uzaktan eğitimin tarihi kökleri olarak ilerleyişi Bozkurt'a (2017) göre dört dönemden oluşmaktadır. Birinci dönem 1923-1955 yılları arasında uzaktan eğitimin isim olarak yer aldığı dönem, ikinci dönem 1956-1975 yılları arasında kişilerin yazıları kağıda dökerek mektup aracılığıyla uzaktan eğitimin yapıldığı zaman, üçüncü dönem 1976-1995 yılları arasında radyo ve televizyon aracılığıyla uzaktan eğitim yapıldığı dönemdir. Bu dönemde Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu'nun [YAYKUR] inşa edilmesi ile ortaöğretimi bitirerek yükseköğretime geçemeyen öğrencilere Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] aracılığıyla uzaktan eğitim vermeye başlanmıştır. Türkiye de örgün olmayan ilk uzaktan eğitim fakültesi açık öğretim fakültesi içinde Anadolu Üniversitesi'nde açılmıştır. Teknolojik alt yapının ilerlemesi ve dijital verilerin yaygınlaşması ile uzaktan eğitimde dördüncü aşamaya geçilmiş olup, bu dönem web alt yapılı uzaktan eğitim faaliyetlerinin yapıldığı dönem olarak belirtilmektedir.

Uzaktan eğitimin dördüncü döneminde internet teknolojileri kullanımının artması ile birlikte uzaktan eğitim uygulamaları değişime uğramıştır. Mektup yoluyla, radyo kanalı ile eğitim öğretim uygulamaları rafa kalkmış, artık uzaktan eğitim alanına; dijital öğrenme, web alt yapılı eğitim ve online eğitim gibi kavramlar girmiştir. Uzaktan eğitimde internet tabanlı yani çevrimiçi eğitime geçilmiştir. Çevrimiçi (online) eğitim, internet üzerinden gerçekleşen, içinde her türlü öğrenmeyi barındıran, hudutları geniş ve esnek bir öğretim sistemi olarak açıklanmaktadır. Online eğitimde iletişim modeline göre iki yöntem bulunmakta olup, bunların ilki asenkron (eşzamanlı olmayan) eğitim, ikinci yöntem ise senkron (eşzamanlı) eğitimdir. Eş zamanlı eğitimde eğitim veren ile eğitim alan farklı platformlarda olsalar da iletişim, etkileşim aynı anda yapılabilir (Bozkurt, 2017;Yılmaz vd., 2020). Eş zamanlı eğitimde eğitmen ve öğrenenin etkileşim içinde olmasına olanak sağlayan özel yazılım ve platformları kullanılmaktadır (Erkut, 2020). Eşzamanlı olmayan eğitim ise ders içeriklerinin eğitim öncesinde tasarlanıp, internet sayesinde öğrencilere sunulduğu, senkron eğitime göre zaman dayatması olmayan daha

esnek bir yapıdır. Eşzamanlı olmayan eğitimde içsel motivasyon çok önemli olup, öğrenimin sürdürülebilirliği, başlatılması ve bitirilmesi öğrenene bağlıdır (Yorgancı, 2015) .

Eğitimde aynı zamanda ve aynı yerde bulunma şartını sonlandıran daha az giderle daha çok kişiyle etkileşime geçme olanağı sağlayan uzaktan eğitim faaliyetleri, yüz yüze eğitimin uygulanamadığı; doğal afet, savaş, salgın gibi olumsuzluklarda eğitim öğretim faaliyetlerini sürekliliğini sağlamak için de uygulanabilmektedir. Derslerin tasarımında kazandırılacak beceri, kazanım ve öğrencilerin hazır bulunuşluklarına göre farklı uzaktan eğitim uygulamalarına karar verilebilmektedir. Derslerin tümü online olabildiği gibi kısmen online olarak da yapılabilir (Erkut, 2020). Bu bağlamda alan yazında karşımıza hibrit öğrenme modeli çıkmakta olup Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde; melez, bir arada kelimeleriyle tanımlanmaktadır (TDK,2022). Hibrit kelimesinin eğitimde karşılığı ise; yüz yüze eğitim ile çevrimiçi eğitimin birlikte sürdürülmesi anlamına gelmekte olup, literatürde harmanlanmış eğitim veya karma eğitim modeli olarak da isimlendirilmektedir (Hebebcı ve Usta, 2015:24).

Telli ve Altun (2020) uzaktan eğitim alanındaki gelişmeleri, yapılan araştırmaları ve teknolojiye hızlı değişimi göz önüne aldıklarında gelecekte eğitim tasarlanırken günümüzdeki gibi uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime destek sağladığı bir sistem yerine uzaktan eğitimin eğitim sisteminin merkezine yerleşebileceğini düşünmektedirler. Bu bağlamda da Türkiye’de yüksek öğretim kurumlarının bir çoğunda uygun görülen bölümlerde eğitim öğretim faaliyetlerinin uzaktan eğitim yoluyla sürdürüldüğü ders sayısı sürekli artış göstermektedir. MEB yöneticileri tarafından kamuoyuna yapılan açıklamalarda eğitim teknolojilerindeki olumlu gelişmelerin neticesinde, ortaöğretim kurumlarında bazı derslerin uzaktan eğitim yoluyla sürdürülebileceği yönünde hazırlıkların yapıldığına dair açıklamalar yapılmaktadır. Gelişmiş ülkeler gelecekteki eğitim öğretim faaliyetlerini tasarlarlarken ve uzaktan eğitim uygulamalarını gelecekte nasıl kullanacaklarını planlarken, tam bu noktada 2019 yılının son aylarında Çin’de koronavirüs bulaşıcı hastalığı ortaya çıkmıştır. Bu durum uzaktan eğitime geçiş sürecini gerekli kılmış ve hızlandırmıştır.

Geçmişte alternatif yada bazı gereksinimlerden dolayı uygulanan uzaktan eğitim uygulamaları,Covid-19 pandemisi nedeniyle eğitim öğretim faaliyetlerini sürdürmek, öğrenenlerin eğitim hayatlarının sürdürülebilirliği adına zorunlu hale gelmiştir. Salgın tüm

dünyaya yayılması ile birlikte eğitimin devam etmesi için acil müdahale olarak uzaktan eğitim uygulamaları devreye sokulmuştur. Geçmişten günümüze salgınların seyrine baktığımızda gelecek yıllarda da benzer yada farklı virüslerden kaynaklı salgınların olabileceği yönünde bir çok açıklama ve bilgiyle karşı karşıyayız. Bu nedenle Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ] tarafından yapılan bilgilendirmelerde dünyanın bu ve benzeri salgın hastalıkların etkisi altına girmesi ihtimalleri dikkate alındığında, çöküntü dönemlerinde eğitimin sürdürülebilirliği sağlanabilmesi için uzaktan eğitimin etkililiğinin artırılması önemli görülmektedir. Bu bağlamda, eğitim öğretim sisteminin verimliliği ve başarısının nasıl arttırılabileceği sorusuna yanıt arayan bilimsel araştırmalar önemli bir rol üstlenmektedir. Özellikle eğitim sistemi içerisindeki öğretmen, öğrenci, veli ve yönetici gibi paydaşların görüş ve önerilerini ortaya koyan çalışmalar, bu sürecin etkili ve verimli bir şekilde sürdürülmesi için son derece önem arz etmektedir (İşman ,2011; Aybat ve Özgün,2020).

Doğal afet ,salgın hastalık gibi yüz yüze eğitimin gerçekleştirilemediği zamanlarda eğitimin yüz yüze eğitimdeki gibi verimli ve etkileşim halinde devam edebilmesi için uzaktan eğitim kalite standartlarının yükseltilmesi en önemli unsurlardan biridir. Uzaktan eğitimde verimliliği arttırmak amacıyla yapılacak planlamalarda ve tasarımlarda öğretmen görüşlerinin kapsamlı olarak araştırılması uzaktan eğitimde başarıya ulaşmada en önemli yeri tutacaktır (Yenerer,2021).

Geçmişten günümüze insanoğlu savaş, kıtlık, doğal afet ve salgın hastalıklarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Salgın hastalıklara yeterli müdahale edilemeyip kıtaların tamamına hastalığın yayılması durumu pandemi olarak adlandırılmaktadır. Pandemi kelime anlamı olarak TDK'ya (2022) göre salgının kıtalar ve ülkeler üzerinde eş zamanlı olarak sıklıkla tanılanması olarak tanımlanmaktadır. Koronavirüs ilk olarak 2019 yılının son çeyreğinde Çin'in Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde nedeni bilinmeyen zatüre vakalarını Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Çin Ülke Ofisi'nce tüm dünyaya açıklanmıştır. Bilim insanları Covid-19'u insanlar üzerinde daha önce görülmemiş bir hastalık olarak tanımlamış olup, hastalığa Koronavirüs Hastalığı-2019 (Covid-19) ismi verilmiştir. DSÖ tarafından Covid-19 salgınının yayılımı ve seyrinden dolayı 11 Mart'ta "pandemi" olarak ilan edilmiştir (DSÖ, 2020). İnsandan insana, solunum damlacıkları ve temas gibi ana bulaşma yollarıyla bulaşan virüsün, yayılımının azaltılması adına bir takım önlemler alınmıştır. Bu önlemlerin başında

virüsün özellikle kalabalık alanlarda yayılım göstermesi baz alındığından; halka açık toplantıların iptal edilmesi, okulların kapatılması, bunların yanı sıra uzaktan çalışma, zaruri ihtiyaçlar dışında evde kalma, çevrimiçi sağlık hizmetlerinin etkinleştirilmesi gibi yaşamsal döngünün devamının sağlanabilmesi için çözümler üretilmiştir (Heymann ve Shindo, 2020).

Hastalığın yayılımının artması ile gerek ülkemiz gerekse dünyada gelişmiş ülkelerde sağlık, ekonomi, eğitim ve sosyal faaliyetler durma noktasına gelmiş ve zamanla daha katı çözüm getiren tedbirler devreye sokulmuştur. Tüm ülkelerde hızla artmakta olan Covid-19 vaka sayısı, değişen sosyal ve ekonomik hayat birçok dünya ülkesinde toplumsal kaygılar ve endişeleri beraberinde getirmiştir (Lin, 2020).

Salgın sürecinde, Amerika'da Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri (Centers for Disease Control and Prevention [CDC]), pandemiyi engellemek için alınan tedbirlerden sosyal mesafenin insanları izole ve yalnız hissettirebileceği ve bu durumda kişilerde endişe ve stresi arttırabileceği yönünde bulgular tespit etmiştir. Hastalık kaygısı kişilerin kendilerine ya da sevdiklerine zarar gelmesi endişesine yol açmakla birlikte bu durum kişilerde stres faktörünü de arttırmıştır. Hastalığın yayılımı beraberinde bir çok sektörün hizmetlerini durdurmasına yol açmıştır. Sektörlerin hizmetlerini durdurması çalışanların iş kaybına neden olarak işsizliğin yayılmasına beraberinde hizmet veren alanların daralması insanların ihtiyaçlarına olan erişimini engellemiş işsizliğin artarak hizmetlere erişilebilirliğin azalması da kişilerde stresi ve öfke kontrolünü arttırmıştır. Covid-19 pandemisinin de genel olarak iş ve gelir kaybı, zorlanma ve yorgun hissetme, sosyal izolasyon, çocuğun eğitimi, evden çalışma gibi konular ebeveynlerde strese neden olmuştur (Brown vd., 2020).

Covid-19 pandemisi ülkelerin özellikle eğitim faaliyetlerini doğrudan etkileyerek eğitimin kesintiye uğramasına, eğitimin sürekliliğinin devam etmemesi belirli bir grupta kaygı oranını arttırmıştır. Salgının dünyaya yayılması ile alınan tedbirler kapsamında öncelikli olarak eğitim faaliyetlerine ara verilerek bir çok ülkede okulların belirsiz bir süre kapatıldığı açıklanmıştır (Miks ve McIlwaine, 2020).

Okulların uzun süreli kapatılmış olması tüm dünya için yeni bir durum olmuştur. Gerek öğretmenler, gerek ebeveynler, gerekse öğrenciler kendilerini rahatsız edici bir durum içinde bulmuş ve bu da eğitim sürecindeki tüm katılımcılar için birçok zorluk yaratmıştır. Öncesinde seçime bağlı olan uzaktan eğitimin ani bir şekilde zorunlu hale gelmesi kaosa neden olmuştur (Trzcinska-Krol,2020).

Covid-19 pandemisi nedeniyle dünya genelinde 188 ülkede 07 Nisan 2020 itibariyle okullar yüz yüze eğitime ara vermiş, dünya genelinde öğrenci nüfusunun yaklaşık olarak %92'si (1,576,021,818 öğrenci) sınıflarından uzak kalmıştır (UNESCO, 2020). Ülkemizde de ilk olarak 16 Mart 2020 tarihinden itibaren ilk ve orta eğitim kurumlarının 1 hafta, yükseköğrenim kurumlarının da 3 hafta süreyle yüz yüze eğitime ara vermesi kararı alınmıştır (MEB,2020a). MEB (2019) raporuna göre ülkemizde, yaklaşık 18 milyon öğrenci ve yaklaşık 950 bin öğretmen yer almaktadır. Bu kadar geniş bir nüfusa sahip olan eğitim kurumlarının kapatılması pandemiden en fazla etkilenen kamusal alanın okullar olduğunu göstermiştir.16 Mart 2020 tarihinde eğitim-öğretime verilen zorunlu aranın ardından kademeli ve seyreltilmiş olarak yüz yüze eğitime geçiş denemeleri yapılmış olsa da salgının etkisinin kontrol altına alınamaması, ülkemizde henüz aşılama sürecinin başlanılamaması nedenlerinden dolayı yüz yüze eğitimde süreklilik sağlanamamıştır. Bu süreçte bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de eğitime uzaktan çevrim içi olarak devam edilmesi denemelerine ivedi bir şekilde başlandığı görülmüştür. Türkiye’de uzaktan eğitim konusunda MEB’in 2012 yılında oluşturduğu Eğitim Bilişim Ağı [EBA] önemli bir avantaj sağlamış olup, EBA sayesinde öğrenci ve öğretmenler ders içeriklerine ulaşabilmiş, aynı zamanda EBA okula yardımcı kaynakların yer aldığı çevrimiçi sosyal eğitim platformu olmuştur. EBA herkes tarafından erişilebilir olan, ücretsiz, güvenilir bir uygulama olup, aynı zamanda eğitim alan ve eğitim veren tarafından yeni paylaşımlar yapmaya olanak sağlayan online bir eğitim platformudur (EBA, 2017).

MEB 16 Mart 2020 tarihinde yüz yüze eğitime ara vermiş ve verilen bu arada çok kısa bir sürede program çalışmalarını tamamlayarak, EBA ve EBA TV üzerinden uzaktan eğitim yayınlarına başlamıştır. 23 Mart 2020 tarihinde TRT-EBA TV ile EBA üzerinden yapılacak uzaktan eğitim süreci Eski Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un sunduğu ilk dersle başlanmış olup, hazırlanan yayınlar TRT ile yapılan yasal iş birliği ile televizyon üzerinden de desteklenmiştir (MEB, 2020b). Türkiye'nin eğitim kurumunun güçlü alt yapısı ve dinamik kadrosu ile sürece hızlı bir şekilde adapte olunmuştur. EBA'nın alt yapısı ile yayınların içeriği geliştirilerek “Canlı sınıf Uygulaması” yöntemiyle öğrenciler ve öğretmenler 30 Mart 2020 tarihinde sistem üzerinden bir araya gelmişlerdir (MEB, 2020c).

Literatür incelendiğinde uzaktan eğitim sürecine ilişkin az sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Akyıldız (2020) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler uzaktan eğitim ile sürdürülen çevrimiçi derslerde öğretmenleriyle yeterli iletişimi kuramadıklarını,

öğrenci ,öğretmen ve veliler uzaktan eğitim sürecinde en çok internet sorunu ve cihaz sorunu yaşadıklarını (Akgül,2021),uzaktan eğitimin yürütüldüğü platformların değerlendirilmesini (Göksel ve Canbek, 2015), yüz yüze eğitimden farklılıklarını (Karataş, 2006; Koper, 2015), öğrencilerde oluşan akademik düşüşü (Morgan,2020), örgün eğitimle beraber kullanılmasının değerlendirilmesini (Özgöl, Sarıkaya ve Öztürk, 2017),teknoloji kullanım becerisi ve motivasyonun başarıya etkisini (Patricia,2020),üniversite öğrencilerinin tutumları, sosyal ilişki ve iletişim becerileri, işbirliği ve hazır bulunuşluk düzeyleri, başarıları üzerindeki etkisini incelediği görülmektedir (Baturay ve Yükseltürk, 2015; Fidan, 2016).Yılmaz ve arkadaşları (2020) yaptıkları araştırmada eğitim öğretim için sadece uzaktan eğitim kullanımından ziyade, yüz yüze eğitim devam ederken destek amaçlı kullanımının uygun olacağını saptamışlardır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin, öğretmenlerin, uzmanların uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerinin incelendiği araştırmalarda mevcuttur (Parmaksız ve Sıcak, 2015).

Eski Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk "Uzaktan Eğitime Bir Fikrim Var" projesi ile uzmanların tüm öğretmenlerin, okul yöneticilerinin, ailelerin fikirlerinden bakanlık olarak faydalanmayı amaçladıklarını "Uzaktan Eğitime Bir Fikrim Var" paylaşım sitesini kullanıma açtıklarını duyurmuştur (MEB, 2020d). Yine Eski Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un video konferansla yaptığı "Ziya Öğretmen ile Eğitim Buluşmaları" etkinliklerinde öğretmenlerin süreç hakkında elde ettiği deneyimleri, süreçte karşılaştıkları zorlukları ve süreç hakkındaki önerilerini dinlemesi, uzaktan eğitim hakkında verilen geri bildirimlerin göz önünde bulundurularak uzaktan eğitim sürecinin geliştirildiği görülmektedir. Bundan hareketle öğretmenlerin pandemi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüşlerinin alınması, uzaktan eğitim sürecinin tasarlanması açısından son derece önemlidir. Bu sürecin istenilen başarıya ulaşabilmesi için uzaktan eğitimi ilk defa deneyimleyen ilkokul öğrencileri ve velilerin uzaktan eğitim süreci ile ilgili görüş ve deneyimleri uzaktan eğitiminin verimliliği açısından önemli görülmektedir.

Covid-19 pandemisinde genel olarak iş ve gelir kaybı, zorlanma ve yorgun hissetme, sosyal izolasyon, çocuğun eğitimi, evden çalışma gibi konular ebeveynlerde strese neden olmuştur (Brown, vd., 2020). Dhiman vd. (2020) tarafından yapılan araştırmada pandemi döneminde özel gereksinimli çocuk sahibi ebeveynlerde depresyon belirtilerinin yaygınlığına ve ebeveynlerin kendilerinde algıladıkları gerginliğin pandemi öncesine oranla

artmış olmasına dikkat çekilmiştir. Dünyada ve Türkiye’de salgının öğretmenler çocuklar ve ebeveynleri üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için destek veriliyor olsa da, salgın dönemi öğretmenlerin, çocukların ve velilerinin pandemi deneyimlerine ilişkin görüşlerinin alınması, gerekli görülen müdahale programlarının geliştirilmesi ve eğitsel düzenlemelerin yapılması açısından önemli görülmektedir. Bu bağlamda ilkokul sınıf öğretmenleri ,ilkokul öğrencileri ve öğrenci velilerinin Covid-19 pandemisine ilişkin görüş ve deneyimlerinin neler olduğunun ortaya çıkarılması bu araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Bartın ilinin farklı sosyokültürel özelliklere sahip yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrenci ve velilerinin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerinin ve deneyimlerinin ortaya çıkarılmasıdır. Uzaktan eğitim sürecinde neler yaşadıkları, hangi sorunlarla karşılaştıkları ve deneyimlerinin araştırılması amaçlanmaktadır.

1.3.Araştırmanın Önemi

Günümüzde Covid -19 pandemisi ve insanlık üzerindeki etkileri bilimsel çalışmaların odaklarından birini oluşturmaktadır . 20 Kasım 2020 Dünya Çocuk Günü’nde United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF, 2020), Covid -19 pandemisi uzadıkça çocuklar için söz konusu olabilecek korkunç sonuçları kapsamlı bir şekilde özetleyen bir rapor yayınlayarak, kayıp bir neslin önlenmesi çağrısında bulunmuştur. 2019-2020 eğitim öğretim yılının Mart ayından itibaren başlayan 2020-2021 eğitim öğretim yılının tamamını kapsayan uzaktan eğitim süreci eğitim alanında yapılabilecek araştırmalar için odak oluşturmaktadır. Çeşitli ülkelerde salgın hastalık döneminde eğitim faaliyetlerinin yine eğitim verenler tarafından yürütülmesi beklenmekte olup, bu süreçte eğitim verenlere yeterli destek sağlanmamaktadır. Eğitim verenlerin büyük bir kısmı öncesinde uzaktan eğitime yönelik yeterli eğitim almadığından öğretmenler bu döneme hazırlıksız yakalanmışlardır. Öğretmenler uzaktan eğitimde bireysel gayretleriyle yeni duruma hazırlıklı olmaya çalışsalar da öğrenci ve velilerin sosyo-ekonomik durumu ,öğrencilerin

akademik seviyeleri, öğrenci yaş grupları ve motivasyonları gibi değişkenler eğitimin niteliğine önemli etki yapmaktadır (Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu [TEDMEM], 2020).

Bu araştırma ilköğretmenleri, ilköğrencileri ve velilerin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime dair görüş, düşünce ve önerilerini detaylı olarak incelemiştir. Araştırmaya katılan öğretmen, öğrenci ve velilerin belirlenmesi sürecinde, onların yaşadıkları yerleşim yeri, meslekleri, çalışma deneyimleri, gibi demografik bilgilerinin değişkenlik göstermesine özen gösterilmiştir. Böylece araştırmadan elde edilen bulguların sahadaki gerçek durumu betimlemeye ve daha işlevsel sonuçlar elde etmeye yardımcı olacağı ifade edilebilir.

Bu çalışmada pandemi nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim sürecine yönelik öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Ortaya çıkan sonuçların ilköğretim sınıf öğretmenleri başta olmak üzere öğrenci ve velilere karşılaşılabilecekleri sorunlar hakkında fikir sahibi olmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca eğitim öğretim faaliyetlerinin planlanması aşamasında da politika üreticilere ve okul yöneticilerine karar alma sürecinde rehberlik edeceği ifade edilebilir. Diğer taraftan bu araştırma köy, şehir merkezi gibi farklı yerleşim yerlerinde ikamet eden ilköğretim sınıf öğretmenleri, öğrenci velileri ve ilköğrencilerinin pandemi döneminde uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin detaylı olarak incelendiği az sayıdaki araştırmalardan biri olmaya adaydır (Akyıldız ve Yurtbakan, 2020). İlgili literatür incelendiğinde bu konuda yapılan çalışmaların daha çok lisan ve lisan üstü seviyedeki katılımcılarla gerçekleştiği gözlemlenmektedir. (Alper ve Deryakulu, 2008; Çakır ve Horzum, 2008; Türker ve Yaylak, 2011; Horzum vd., 2013; Karadağ ve Yücel, 2020; Keskin ve Özer Kaya, 2020; Pınar ve Dönel, 2020; Aktaş vd., 2020). Dolayısıyla bu çalışmanın pandemi dönemi ve uzaktan eğitim süreçlerine ilişkin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4.Problem Cümlesi

Problem durumu göz önünde bulundurulduğunda bu araştırmanın problem cümlesi “Bartın ilinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin ve öğrenci velilerinin Covid-19 Pandemi döneminde uzaktan eğitime yönelik görüşleri nelerdir” şeklindedir. Bu amaçla çalışmada üç soruya yanıt aranmıştır.

1. Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüş ve deneyimleri nelerdir?

2. Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik ilkokul öğrencilerinin görüş ve deneyimleri nelerdir?

3. Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik öğrenci velilerinin görüş ve deneyimleri nelerdir?

1.5.Varsayımlar

Bartın ilinin farklı sosyokültürel özelliklere sahip yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrenci ve velilerinin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan bu çalışma aşağıdaki varsayımlar üzerine temellendirilmiştir.

- Bu çalışmada katılımcıların, veri toplama araçlarına gerçek durumlarını yansıtacak şekilde, içten cevap verdikleri kabul edilmiştir.
- Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formundaki soruların katılımcıların görüş ve deneyimlerini ortaya çıkardığı varsayılmaktadır.
- Veri toplama aracı araştırma amacıyla elde edilecek bilgiler için yeterlidir.
- Alanla ilgili yapılan literatür çalışmasında yeterince ulusal ve uluslararası bilimsel veriye ulaşılmıştır.

1.6.Sınırlılıklar

Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde Bartın ilinde bulunan ilkokullarda görev yapan 15 sınıf öğretmenleriyle sınırlandırılmıştır.

Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde Bartın ilinde bulunan ilkokullarda öğrenim gören 15 öğrenciyle sınırlandırılmıştır.

Araştırma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı içerisinde Bartın ilinde bulunan ilkokullarda öğrenim gören öğrencilerden 15 veliyle sınırlandırılmıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine yöneltilen sorular araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmaya katılan ilkokul öğrencilerine yöneltilen sorular araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenci velilerine yöneltilen sorular araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada veriler yalnızca yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır.

1.7.Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Uzaktan eğitim elektronik olan ya da olmayan sistemler aracılığıyla özel iletişim yöntemleri gerçekleştirilerek zaman ve mekân sınırlarını ortadan kaldıran birçok öğrenme faaliyetini kullanıcılara sunan planlı, tasarlanmış kapsamlı bir öğrenme faaliyetidir (Altıparmak, 2011).

Covid-19: Covid -19 yeni bir tür koronavirüsünün neden olduğu hastalıktır. ‘CO’ korona (corona), ‘VI’ virüs (virus) ve ‘D’ hastalık (disease) anlamına gelmektedir. 19 ise 2019 yılını ifade etmektedir. Covid -19 virüsü, Şiddetli Akut Solunum Yolu Sendromu (SARS) ve bazı soğuk algınlığı türleriyle aynı virüs ailesine bağlı yeni bir virüstür (UNICEF, 2020).

Pandemi: . Pandemi, bir hastalığın bir kıta ya da birkaç ülke üzerinde aynı anda yaygın şekilde görülmesi, büyük salgın (Türk Dil Kurumu [TDK], 2020) olarak tanımlanmaktadır.

Acil Uzaktan Eğitim: Covid-19 pandemisi izolasyon döneminde yüz yüze eğitime ara verilmesiyle ortaya çıkan gereksinimleri karşılamaya dönük , eğitimin içerisinde yer alan paydaşların ortaya koyduğu acil eylem ve uygulamalardır (Bozkurt,2020).

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1 Eğitim

Geçmişten günümüze insan etrafında olanları anlamaya çalışmıştır. İnsanlar çevresinde olanları cevaplandırmak için çabalamış ve bunları yaşamında kullanmaya çalışmıştır. Günümüzde bilgiyi elde etme ve yaşamımızda kullanma önem kazanmıştır. Ulaşılan bilginin doğruluğu ,güncelliği ve işlevselliği son derece önemlidir. Nitelikli, doğru ve işlevsel bilgiye en güvenilir yoldan ulaşabilme eğitim ile mümkün olup, kişi bilgi, beceri, tecrübe, tutum ve davranışları zihinsel fonksiyonları sayesinde geliştirebilmektedir. Bireyler zihinlerinde bulunan bilgi, beceri, tecrübe, tutum ve davranış şemalarını eğitim veren alanlar başta olmak üzere, okul gibi eğitim alanları dışında da gerek sosyal hayatında gerekse aile hayatında çevresindeki insanlara yayabilir veya onlardan kendisinde olmayan bilgi, beceri, tutum, davranış şemaları kazanımı elde edebilir. Bütün bu şemalar bireyin toplum ile girdiği etkileşim sayesinde ortaya çıkacaktır (Akdağ, 2009).

Toplumda bireylerin eğitimi, o ülke veya toplumun gelişmesine ve ilerlemesine fayda sağlamakla birlikte insanların ilerleyen süreçlerde yaşayabilecekleri sorunlara nitelikli çare bulabilmeleri için yol gösterir. Kültürün temelini oluşturan örf ve adetlerini, kültürlerini geleneksel sistemden farklı modern değerlerle uyumlu bir biçimde şekillenmesine yardımcı olur. Eğitim tüm ülkelerde toplumların önem verdiği bir değerdir (Tayan, 1996).

Eğitim; bireyin deneyimlerinden hareket ederek o kişide bilerek ve isteyerek hedeflenen becerileri edindirme sürecidir. İnsan bir toplumun içinde dünyaya gelir ve birey yaş aldıkça bilişsel becerileri gelişmesi ile yaşadığı sosyal çevresi ile etkileşimi her geçen gün artar. Yaşadığı hayat tecrübesiyle birlikte insan, kendi rızası dahilinde yeni davranış şemalarını içselleştirir. Bu içselleştirme ile belirli bir düzende işleyen süreç eğitimin ortaya çıkmasına etken olmuş olup, toplamda bu gelişim ve değişim aşamalarından çıkarılan sonuçta eğitim bir süreçtir ve bu süreç sonucunda ortaya çıkan ürünlerden oluşmuş örüntüye eğitim denir (Aydın, 2007).

Tanımlarda da görüldüğü üzere eğitim, kişinin bilimsel ve dijital açıdan hızla değişen ve gelişen evrene adapte olabilmesini, kendisinden beklenen performansı sergileyerek bilgi ve becerileri doğrultusunda bir meslek sahibi olabilmesini sağlayarak hayatını sürdürebilmesine yardımcı olan süreç olarak ifade edebiliriz. Yaşadığımız çağda her geçen sürede yeni bir havadis, yeni bir buluş ortaya çıkabilmekle birlikte bireyin bu havadis ve buluşlara hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmesi için eğitime duyduğu ihtiyaç kaçınılmazdır.

Değişen koşullara daha kolay adapte olabilen kişiler daha zor adapte olan ve şartlara uyum sağlayamayan kişilere nazaran hayatlarında ve ürettikleri işlerde daha mutlu, daha huzurlu ve yaptıkları işlerde daha başarılı bir birey olmaktadır. Dünya da hızla değişen ve gelişen koşullara kolay adapte olmakta sağlamakta zorlanan insanlar ise günlük yaşamlarında veya mesleklerinde geleneksel metotların dışına çıkmakta zorlanmakta ve alışlagelmiş her zaman uyguladıkları yöntemleri değiştirme konusunda dirençli davranırlar. Bununla birlikte bu kişiler yeniliklere, modernliğe ve değişime açık bir tutum sergileyemezler. Yeniliğe ve değişime adapte olamayıp kendilerini revize edemeyen kişiler geçmiş yaşantısı odağında kalmış bireyler olarak üzgün ve kazanamayan birey olarak yaşamlarına devam ederler (Akgül,2021).

Özetle eğitim kişilere hayatlarında karşılaştıkları problemleri çözebilme, sorunları üstesinden gelebilme becerisi kazandırır. Eğitimin, bireylerin toplum içinde mutlu, sorunsuz bir şekilde bir arada yaşayabilmelerine yönlendirdiğini, yardımcı olduğunu söyleyebiliriz.

2.2. Öğretim

Öğretim, eğitimin belirlenmiş yer ve zamanda , önceden planlanmış bir program çerçevesinde verilen bir bölümü olarak tanımlanabilir (Kıncal,2006). Açıkgöz (2000), öğretimi , öğrenci gelişimini amaç edinmiş, belirli bir plan ve programa bağlı olarak ilerleyen bir süreç olarak belirtmiştir. Bu tanımlardan hareketle öğretimin belirli bir düzen, plan ve program kapsamında olmasının önem arz ettiği, bu şekilde bir programlı bir sistem sayesinde daha başarılı olunabileceği vurgulanmıştır. Öğretimin anlık bir öğrenme olmayıp, planlı bir süreç olduğundan bahsedilmiştir.

Öğretimin en temel kriteri, aşikar bir taslak , düzen ve yazılım dahilinde öğrenim mekanının ve öğretim vaktinin önceden tespit edilmiş olmasıdır. Öğretimde, bireylere eğitim veren eğitim alanlara kullandığı disiplinin bilgi, beceri ve davranışları, öğretimin hangi prensip ve metotları kullanarak vereceğini, eğitim dahilinde hangi öğretim metotlarından faydalanacağı gibi husularda önceden yeterli bilgi sahibi olup ona göre öğretim sürecine hazırlaması söz konusudur (Saban, 2000).

2.3. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrencilerin fiziksel olarak aynı sınıfın içinde olmadığı çeşitli platform ve sistemler üzerinden yapılan planlı ve kapsamlı öğrenim faaliyetlerini kapsar. Uzaktan eğitim dijital olan ya da olmayan mekanizmalar aracılığıyla, özel iletişim metotları kullanılarak, içerisinde bulunan zaman ve mekân sınırlarını yok sayan birçok öğrenme faaliyetini kullanıcılara planlı, tasarlanmış, önceden süreç hakkında bilgi sahibi olunmuş kapsamlı bir öğrenme faaliyeti şeklinde sunmasıdır (Altıparmak, 2011). Elektronik platformda çevrimiçi uzaktan eğitimler sayesinde farklı bireysel özellik ve bilgi birikimine sahip olan kişiler bu ortamların pozitif avantajlarından yararlanarak geleneksel dışında çağdaş yöntemlerle daha kolay etkili eğitimler alabilmektedirler (Rovai ve Downey, 2010).

Uzaktan eğitim kavramı kişilerin eğitim sürecinde ortaya çıkan zaman ve mekandan kaynaklanan sorunlar, eğitim sürecinin engellenerek çeşitli nedenler ile eğitim veren öğretmenlerin ve eğitim alan öğrencilerin aynı ortamda bulunamaması sonucunda öğrenme etkinliklerinin çeşitli uygulamalar vasıtasıyla ayrı yürütülmesi için ortaya konulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzaktan eğitim tarihimiz boyunca kalifiye yetişmiş insan sayısını arttırarak kişilerde iş becerisi ve eğitimde eşit şartları sağlamak, hayatı boyunca bilgi edinme olanakları sunmak ve eğitimin sürdürülebilirliği çerçevesinde eğitimin bölünmesini engellemek gibi ilkeleri barındırmaktadır. Aynı zamanda uzaktan eğitim kapsam olarak bireylere sunulan eğitim öğretim faaliyetlerinde gelişen dijital platformun en güncel versiyonlarını, imkânlarını da kullanılarak bireylere sunulan eğitim öğretim faaliyeti haline gelmiştir (Yenerer,2021).

Dünyada uzaktan eğitimin başlangıcı 1700'lü yıllara, ülkemizde ise 1900'lü yıllarda dayandığını, bu süreçte ilk olarak mektupla başlayan sürecin günümüzde gelişen teknoloji sayesinde çeşitli bilgisayar programları aracılığıyla üst düzey etkileşimle yapılan uzaktan eğitime kadar uzandığını söyleyebiliriz. Dünyada uzaktan eğitim örneklerine bakacak olursak; 1728 yılında Stenografi (steno) derslerinin uzaktan eğitim ile verileceğinin ilanı uzaktan eğitim adına bir başlangıç olarak gösterilebilir. Bunun yanı sıra 1833 yılında mektuplar kullanılarak öğrenim gerçekleştirileceğine dair yayınlanan bir ilanın olması ve bu ilanın Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 yılında yayınladığı kataloğunda yer alması uzaktan eğitim alanında atılan ilk adımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde ise Uzaktan Eğitim 1927 yılında eğitim öğretim konulu oturumda görüş olarak bildirilmiş ve dönemin Milli Eğitim Bakanı eğitimi, nitelik kişi sayısının artırılması için yüz yüze olmayan eğitimin olabileceğini bir alternatif olarak belirtmişse de bu düşünce hayata geçirilmemiştir (Kaya,2002; Çoban,2013; Bozkurt, 2017).

1840'lı yıllarda İngiltere' de öğreten ve öğrenenin etkileşim halinde olduğu ,notla değerlendirmelerin yapıldığı uzaktan eğitim yapılmıştır. Isaac Pitman tarafından mektupla steno (kısa ve yalın imlerden oluşan bir yazı) yöntemi ile İncil metinleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Devamında ise uzaktan eğitimin dünyada ki örnekleri; 1856 yılında Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid'in Berlin'de kurdukları dil okulunun çalışmaları, ABD'de 1873 yılında Anna Eliot Ticknor tarafından Evde Çalışmayı Destekleme Derneği kurulmuş ve mektupla eğitim yapmıştır. 1874 yılında ise Illinois Wesleyan Üniversitesinde uzaktan eğitimle lisans ve yüksek lisans eğitimleri verilmiş, 1883 yılında yine ABD'de Mektupla Eğitim Üniversitesi kurulmuş, Berlin'de 1884 yılında Rustinches Uzaktan Öğretim Okulu, 1892 yılında ise, Chicaco Üniversitesi'nde uzaktan eğitim bölümü oluşturulmuş, 1894 yılında Oxford Üniversitesi bitirme sınavlarını uzaktan eğitime göre düzenlemiş, 1898 yılında Hans Hermod İsveç'te uzaktan eğitim uygulayan lise açmış, 1910 yılında Avustralya'da Queensland Üniversitesi derslere uzaktan eğitimle de katılım imkânı sağlayıp 1949'da Üniversite Dışı Öğretim Fakültesini kurmuştur, 1922 yılında Yeni Zelanda'da Yeni Zellanda Mektupla Öğretim Okulu kurulmuştur, 1966-1968 yıllarında Polonya'da deneme niteliğiyle başlayan çalışmalar uzaktan eğitimin yükseköğretimin bir Enstitüsü inşaat edilmiştir (Pişken,2021). Dünyada uzaktan eğitimin gelişimi Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo2.1: Dünya’da uzaktan eğitim (Pişken, 2021’den değiştirilerek)

Dünya’da Uzaktan Eğitim	
1840 İngiltere	Isaac Pitman tarafından mektupla steno (kısa ve yalın imlerden oluşan bir yazı) yöntemi ile İncil metinleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır.
1856 Almanya	Charles Toussaint ve Gustav Langenscheid’in Berlin’de dil okulu kurmuşlardır.
1873 ABD	1873 yılında Anna Eliot Ticknor tarafından Evde Çalışmayı Destekleme Derneği kurulmuş ve mektupla eğitim yapmıştır.
1874 ABD	Illinois Wesleyan Üniversitesinde uzaktan eğitimle lisans ve yüksek lisans eğitimleri başlamış.
1883 ABD	Mektupla Eğitim Üniversitesi kurulmuş.
1884 Almanya	Berlin’de Rustinches Uzaktan Öğretim Okulu açılmış.
1892 ABD	Chicaco Üniversitesi’nde uzaktan eğitim bölümü oluşturulmuş
1894 İngiltere	Oxford Üniversitesi bitirme sınavlarını uzaktan eğitime göre düzenlemiş
1898 İsveç	Hans Hermod uzaktan eğitim uygulayan lise açmış.
1910 Avustralya	Queensland Üniversitesi derslere uzaktan eğitimle de katılım imkânı sağlanmış.
1922 Yeni Zelanda	Yeni Zelanda Mektupla Öğretim Okulu kurulmuş,
1949 Avustralya	Queensland Üniversitesi, Üniversite Dışı Öğretim Fakültesini kurmuştur.
1966-1968 Polonya	Polonya’da deneme niteliğiyle başlayan çalışmalar uzaktan eğitimin yükseköğretimin bir Enstitüsü inşaat edilmiştir
1972 İspanya	Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi

Gönderilen yazılı bilgi ve dokümanlar ile başlayan uzaktan eğitim süreci ilerleyen dijital platform ve globalleşmenin tesiri ile insanların ihtiyaçlarını karşılama noktasında süreç dahilinde evrilerek farklı kapsamlar kazanmaya başlamıştır (Kırık, 2014). Farklılaşan bu dönemi iletişim araçlarından radyo yayını ve televizyon yayını aracılığıyla verilen uzaktan eğitimler takip etmiş asıl esas değişimi oluşturan ise dijital platformda internetin uzaktan eğitimde yer almaya başlaması olmuştur (Moore ve Kearsley, 2011). Dijital kaynakların internet aracılığıyla uzaktan eğitimde verimli bir şekilde kullanımı sonucunda uzaktan eğitim sisteminde yeni kavram ve tanımlar sürece dahil olmuştur. Bu kapsamda günümüzde taşınabilir eğitim, dijital öğrenme, çevrimiçi eğitim gibi kavramlar uzaktan

eğitim sistemine dahil olarak yaygın bir biçimde kullanılmaya başlanmıştır (Doğan ve Koçak, 2020).

Türkiye’de uzaktan eğitim kavramına ilk kez 1924’te John DEWEY tarafından yazılan “Report and Recommendation upon Turkish Education” (Türk Eğitimi Üzerine Öneriler ve Rapor) raporunda yer verilmiş olup, “Dewey’in çalışmaları Türkiye’nin pedagoji düşüncesi ve eğitim sisteminin şekillenmesinde etkili olduğu ve eğitim sisteminde kalıcı izler bıraktığı görülmüştür.” (Bal, 1989). Söz konusu raporda "Evvelce açılmasını tavsiye ettiğim mütalaa kulüplerine ilâveten bugün tedaris hayatında bulunan muallimlerin bil muhabere ders almaları da muvafik olur. Bu dersler, ya Maarif Vekilliği veya bir muallim mektebi tarafından idare olunur." (Dewey, 1939) ifadesi ile öğretmen yetiştirme konusunda uzaktan eğitimi çağrı niteliğinde teklifte bulunduğu görülmektedir.

Ülkemizde 1927’li yıllarda radyo yayınları aracılığıyla çeşitli içerikler insanlara ulaştırılarak ilk uzaktan eğitim uygulamalarının yapıldığını görebiliriz.“1927 yılında Türkiye’de yayına başlayan radyo, 1941 yılında kırsal kesime yönelik olarak Ziraat Takvimi programı yayınlanmış olup, daha sonra 1952 yılında Köyün Saati programı yapıldığı görülmektedir. 1964 yılında ise Anayasada yapılan düzenleme ile TRT, yeniden örgütlendiği ve eğitsel amaçlı yayın faaliyetlerine ağırlık verdiği anlaşılmıştır”(İşman, 1998;77).

1956 yılında Ankara Adliye Hukuk Mektebi olarak bilinen Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde banka personellerinin mektup aracılığı ile hizmet içi eğitimler almalarını amaçlayan bir uygulama platformu yapılmaya başlanmıştır. Bu uygulama ile mektupla yani karşılıklı yazışma yoluyla uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleşmiştir (Bozkurt, 2017). “1968 yılında yayına başlayan TRT başlangıçtan itibaren eğitsel yayınlar yapmış ve 1982 yılında üniversite düzeyinde tek eğitim kurumu olarak Açık Öğretim Fakültesi kurulmuş olup, bu fakültenin dersleri de radyo ve televizyon yayınlarıyla desteklenmiştir.” (İşman,1998;124). 1975 yılında Deneme Yüksek Öğretmen Okulu fen ve matematik bilimleri alanlarında nitelikli öğretmen yetiştirmek için yaptığı yüz yüze eğitimin yanı sıra mektupla öğretim, televizyon ve radyo yöntemleri ile de uzaktan eğitime başlamıştır (Pişken,2021).Günümüze geldiğimizde bir çok üniversitemiz çeşitli eğitim araçları kullanarak bazı ön lisans veya lisans programlarını uzaktan eğitim yöntemi ile sürdürmektedir. Uzaktan eğitim yöntemleri ile bu alanlarda yüzbinlerce öğrenci öğrenim görmektedir.

Tablo 2.2: Türkiye’de uzaktan eğitim (Pişken, 2021’den değiştirilerek)

Türkiye’de Uzaktan Eğitim	
1924	İlk defa uzaktan eğitim John DEWEY tarafından yazılan “ Türk Eğitimi Üzerine Öneriler ve Rapor” raporunda yer verilmiştir.
1927	Radyo yayınları aracılığıyla çeşitli içerikler insanlara ulaştırılarak ilk uzaktan eğitim uygulamalarının yapılmıştır.
1927	Milli Eğitim Bakanı Mustafa Necati tarafından bir toplantıda uzaktan eğitim yoluyla öğretim yapılabileceği açıklanmıştır.
1939	Milli eğitim Şurasında yaygın eğitim konusunun tartışılması ile birlikte uzaktan eğitim düşüncesi olgunlaşmıştır.
1941	Kırsal kesime yönelik olarak Ziraat Takvimi adlı radyo programı yayınlanmış.
1952	Köyün Saati adlı radyo programı yapılmış
1952	Öğretici Filmler ve Radyo Eğitim Merkezleri kurulmuş.
1956	Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nde banka personellerinin mektup aracılığı ile hizmet içi eğitimler almalarını amaçlayan bir uygulama platformu oluşturulmuş.
1958	Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuş
1968	TRT yayına başlaması ile birlikte eğitsel içerikli yayınlar yapmaya başlamıştır.
1974	Yaygın yüksek Öğretim kurumu ön lisans düzeyinde uzaktan eğitime başlamıştır.
1975	Deneme Yüksek Öğretmen Okulu fen ve matematik bilimleri alanlarında öğretmen yetiştirmek için mektupla öğretim, televizyon ve radyo yöntemleri ile de uzaktan eğitime başlamıştır.
1982	Açık Öğretim Fakültesi kurulmuş.
2020	Covid-19 pandemisi nedeniyle tüm eğitim öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim ile sürdürülmeye başlandı.

Uzaktan eğitim; öğrenen ile öğreticinin farklı mekanlarda olmaları sebebiyle öğrenen ve öğretici arasındaki karşılıklı iletişimin çeşitli teknolojik program ve donanımlar ile kurulmasıyla uygulanan bir eğitim türüdür. Bu sistemde, öğretici ve öğrenenin farklı zaman ve mekanlarda olup öğrenenlerin bireysel olarak derslere devam edebildikleri gibi öğretici ve öğrenenin çevrimiçi olarak aynı platformda aynı anda bir araya gelmeleri şeklinde de olabilmektedir (Koçdar, 2006).

İşman’a göre uzaktan eğitim ise; “Bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte her alanda değişiklikler meydana gelmiştir. Bu alanlardan biri de eğitimidir. Eğitim sistemlerinde ortaya çıkan sorunlara bilgi iletişim teknoloji temelli sistemlerle çözüm aranmaya çalışılmıştır. Bu sistemlerden biri de uzaktan eğitimidir. Uzaktan eğitim, öğretmen

ve öğrencinin aynı mekânlarda bulunmak zorunda olmadığı ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin posta hizmetleri ve bilgi iletişim teknolojileri sayesinde yürütülen bir eğitim sistemi modelidir” (İşman, 2011; 72).

Uzaktan eğitim, öğrencinin öğretmenden fiziksel olarak ayrı olduğu, eğitim araçları, iletişim ve bilgi teknolojileri vasıtalarıyla öğrenci ve öğretmenin bir araya gelmelerini sağlayan senkron veya asenkron etkileşim içeren bir eğitim yöntemidir. (Özku, 2001). Aktarılmak istenen bilgi ve becerinin niteliğine göre uzaktan eğitim çevrimiçi olarak öğretmen ve öğrencilerin birlikte olduğu veya öğrencinin öğretmenden ve diğer öğrencilerden bağımsız olarak belirli bir platform üzerinden video, etkileşim gibi içerikleri izleyerek, tamamlayarak öğrenim sürecini sürdürdüğü bir öğretim sürecidir.

Özetleyecek olursak, uzaktan eğitim sisteminin hepimizin bildiği okullardaki yüz yüze eğitimden farklı bir şekilde eğitim alan öğrencilerin buldukları zaman ve ortandan bağımsız olarak, öğrenen ile öğreticinin farklı yerlerde olduğu, kapsamlı, düzenli, programlı ve sistematik bir şekilde yapılan eğitim olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca farklı bir açıdan düşünüldüğünde uzaktan eğitim sistemiyle eğitim alan kişilerin demografik durumu ve öğrenim seviyesi dikkate alınmadan her devirden ve medeniyetten bireyin, istediği mekanda eğitim öğretim alabilme serbestliğine olanak sağlanması bakımından ehemmiyetli bir süreçtir (Ülkü, 2018).

2.3.1 Acil Uzaktan Eğitim

Covid-19 pandemisi 2019 yılının son çeyreğinde Çin’de ortaya çıkmış ve kısa süre içinde tüm dünyayı etkisi altına almıştır (WHO,2020). Hastalığın yayılımını azaltmak adına insanlar arası etkileşimi en aza indirmek için sosyal mesafe kuralları hayata geçirilerek ; çalışma hayatına evden katılma, dönüşümlü çalışma, sokağa çıkma kısıtlamaları ve eğitim kurumlarının kapatılması gibi uygulamalar başlatılmıştır (Bozkurt, vd., 2020).

Her kademedeki eğitim kurumunda yüz yüze eğitime ara verilmesiyle tüm dünyada yaklaşık 1,6 milyar öğrencinin öğrenim hayatı kesintiye uğramıştır (UNESCO,2020). Her bireyin eğitim alma hakkında hareketle bir çok ülkede acil müdahale araçları devreye sokularak acil uzaktan eğitim uygulamaları kullanılmaya başlanmıştır.

Covid-19 pandemisi izolasyon döneminde ortaya çıkan bir zorunluluk neticesinde uygulanan eğitim öğretim faaliyetleri, yüz yüze eğitime göre farklılıklar göstermekte ve farklı ülkelerde farklı isimlendirildiği görülmektedir (Bozkurt vd.,2020). Çevrimiçi eğitim, online eğitim, evden eğitim, uzaktan eğitim ve acil uzaktan eğitim gibi isimlerle süreçte uygulanan eğitim öğretim faaliyetlerinin adlandırıldığını görmekteyiz. Alanyazında daha çok uzaktan eğitim olarak adlandırılrsa da Bozkurt'a (2020) göre bu kavramlardan en uygun olanı acil uzaktan eğitimdir. Uzaktan eğitim ve acil uzaktan eğitim kavramları benzer gözükse de Bozkurt ve arkadaşlarına göre (2020) kavramlar arasındaki farklılıklar şu şekilde ifade edilmiştir:

Acil uzaktan eğitimin bir zorunluluk, uzaktan eğitimin ise bir seçenek olması,
Acil uzaktan eğitim kriz anında duruma müdahale uygulamalarını içerirken, uzaktan eğitimin planlı, sistematik uygulamalara dayanması,
Acil uzaktan eğitim olağanüstü duruma ilişkin geçici çözümler içeren uygulamalar olması, uzaktan eğitimin ise hayat boyu öğrenmeye ilişkin kalıcı çözümler üretmeye çalışmasıdır.

2.4. Uzaktan Eğitimin Yararları

Uzaktan eğitim uygulamalarının özelliklerine baktığımızda ortak olarak şu özellikleri görmekteyiz. Koşulları farklı kalabalık grupları bir amaç doğrultusunda bir araya getirebilme, kalabalık gruba rağmen bireysel öğrenme hızına dayalı kişiselleştirilmiş öğrenme ve sorumluluk bilincini büyük oranda kişinin kendisine yükleyen özelliklerinin bulunmasıdır. Ayrıca insanların farklı beklenti ve taleplerine cevap verebilmesi, öğrenimi kişiselleştirebilmesi açısından uzaktan eğitim başarılı bir eğitim öğretim faaliyetidir (Hızal,1983).

Şehir merkezinden uzak yerleşim yerlerinde yaşayan eğitime ihtiyaç duyan kişilerin gidebileceği eğitim kurumu, öğretim materyali ve ders içerik ve kaynaklarının yokluğu veya yetersiz olması gibi sebeplerle öğretim sürecinin dışında kalan bireyler uzaktan eğitim sayesinde öğrenim hayatlarına istedikleri zaman ve mekanda devam edebilmektedirler. Devam eden bir tedavi süreci içinde olan ve bu süreçte hastanede veya evde yaşamak zorunda olan bireylerin eğitim öğrenim hayatlarını devam ettirebilmeleri için uzaktan eğitim çok faydalı bir öğrenme faaliyetidir. Sonuç olarak uzaktan eğitim gerek coğrafi gerekse olanaklar bakımında yoksun dezavantajlı gruplar için önemli bir fırsat olup, bu hususların dışında da çeşitli sebeplerle örgün eğitimin dışında kalmış, okul hayatı sonlanmış ancak

kendilerini geliştirmek isteyen kişilerin eğitim -oğretim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına uygun uzaktan eğitim faaliyetlerine yonlendirilebilirler (Yadigar, 2010).

Karadağ ve şen'e (2014) göre eğitim oğretim faaliyetlerine katılmak isteyen, herhangi bir alanda oğretime ihtiyacı olan ve kendini geliştirmek isteyen her birey uzaktan eğitimin sunduğu olanaklar lsnde yararlanabilir. Bu bağlamda toplumun eğitim seviyesi artarak okullaşma oranında artış olabilmektedir. Örgün eğitim sistemine çalışma hayatı nedeniyle veya farklı bir şehirde yaşaması sebebiyle dahil olamama gibi olumsuzlukları zaman ve mekan sınırının olmayışı özelliği sayesinde ortadan kaldırarak fırsat eşitliği sağlamaktadır.

Uzaktan eğitimden faydalanan ğrenci ve bireyler açısından sürecin faydalarına bakacak olursak; eğitim sisteminin dışına çıkmış kişilerin eğitim ihtiyacını karşılayabilme, kişileri bireyselleştirme bunların yanı sıra uzaktan eğitimin ekonomik açıdan daha az maliyet gerektirmesi söz konusudur (Yadigar, 2010).

Yerleşim merkezlerinde çok uzak yerlerde yaşaması sebebiyle okula ulaşımı olamayan, büyük şehirlerdeki eğitim oğretim faaliyetlerine köyde, kasaba da yaşaması sebebiyle ulaşamayan ,hayatını sürdürebilmek için çalışmak zorunda olan bireylere eğitim sistemine dahil olarak öğrenme ,kendilerini geliştirme fırsatı uzaktan eğitim sayesinde sağlanmaktadır (Odabaş, 2003).

İnsanlar hastalık, salgın farklı yerde yaşama gibi sebeplerden dolayı fiziksel olarak okullardan ayrı kalsa da, gelişen teknoloji bu uzaklığı ortadan kaldırmaktadır. Kendilerini geliştirmek istedikleri alanlarda düzenlenen birçok kursa binlerce kilometre uzakta yaşayan öğrenciler, artık akademik hedeflerini gerçekleştirmek için dünyanın dört bir yanında hareket etmek zorunda değiller. İnternet erişimi olduğu sürece, birçok uzaktan eğitim platformu üzerinden sonsuz çeşitlilikte eğitim fırsatlarından yararlanabilmektedir. Uzak yerlere gidip gelmek hem para hem zaman hem de kaynak israfı demektir. Uzaktan eğitim, ulaşımı bir faktör olarak ortadan kaldırır. Öğrencileri tek bir merkezi noktada bir araya getirmek yerine, eğitim fırsatlarını yalnızca bir düğmeye tıklayarak dünyanın en uzak bölgelerine ulaştırır. Uzaktan programları seçerek, öğrenciler, dijital kaynakların bolluğu

sayesinde seyahat, barınma ve hatta kitap maliyetlerinden tasarruf ederler. Günümüzün üniversite öğrencileri, lisans öğrencileri, lisansüstü öğrencileri ve profesyoneller için uzaktan eğitim programları, kampüs tabanlı programlarla aynı yüksek standartlara ulaşabildiklerini söylemek mümkün. Öğrenciler sadece kaynaklara, bilgiye ve aktarılabilir becerilere erişim sağlamakla kalmaz, aynı zamanda uzaktan eğitim programlarında öğrenciler için hedeflenen destek hizmetlerinden de yararlanırlar. Örneğin, Oxford Learning College'da ki öğrenciler, her adımda destek sunmak üzere tasarlanmış özel bir Öğrenci Destek ekibinin yardımından yararlanabilir. Bunun gibi programlar, sanal forumlar, tartışma grupları ve özel ders oturumlarıyla birlikte, yalnızca öğrencilerin başarılı olmasına yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda önemli işbirliği deneyimleri sunmaktadır (Kaya, 2002).

Hayatımızı geçmiş dönemlerle kıyasladığımızda yaşamımızın bir hayli kolaylaştığını söyleyebiliriz. Teknolojideki gelişmeler neticesinde yaşamımızın birçok alanında zamandan, iş gücünden tasarruf sağlanmıştır. Hayatımızın tüm alanlarını etkileyen teknolojik gelişmeler eğitim sürecindeki de birçok alışkanlığı değiştirmiştir. Hazırlanan bilgisayar programları sayesinde yeni içerikler üretilmiş ve bunlara erişim bir hayli kolaylaştırılmıştır. İnternet ağının ve akıllı telefonların ülkemizde yaygınlaşması sayesinde bu içeriklere ulaşan öğrenci sayısı her geçen gün artış göstermeye devam etmektedir. Tüm bu gelişmeler öğrenenlerin öğreticilerinden ve diğer öğrenenlerden farklı yerlerde senkron veya asenkron olarak ders içeriklerine ulaşarak öğretim sürecine dahil olabilme fırsatı vermiştir. Bu sayede okula, üniversiteye, kursa kısacası öğrenmenin sürdürüldüğü mekana gitmeye gerek kalmadığından ulaşım giderlerini azaltılmasına imkan sağlamıştır. Uzaktan eğitim günümüzde özellikle yüksek öğretimin bir çok alanında kullanılarak barınma, ulaşım, yakıt, vb birçok zorunlu hayati giderlerin azalmasına olanak sağlamıştır. Özetle uzaktan eğitim teknolojik imkanların artması ile bir hayli yaygınlaşmış ve kullanımı aynı oranda artmıştır. Bu sayede de ekonomik açıdan bir çok eğitim gideri ortadan kalkmıştır. Bunlardan daha da önemlisi örgün eğitim kurumlarına hastalık sebebiyle gitme olanağı olmayan bireyler için uygun olabilecek sayılı eğitim – öğretim sistemlerinden biridir . Hastane odasından yada evinden ayrılması durumunun bireyin sağlığı açısından ciddi tehdit oluşturması gibi durumlarda uzaktan eğitim bu durumdaki kişileri eğitim sistemine dahil edilebilecek başarılı bir sistemdir diyebiliriz.

2.5. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi bağlantı ve farklı etkileşim içeren programlar ile iletişim kurulsa da yüz yüze eğitimde var olan yakınlık ve etkileşim oluşmamaktadır. Bireylerle bir ortamı paylaşma, sosyalleşme bakımından da uzaktan eğitim kısır kalabilmektedir. Uzaktan eğitimin bireylerin başkalarıyla etkileşime geçerek sosyalleşmesi önünde bir engel teşkil ettiğini görmekteyiz. Sosyal ilişkileri azalan bireylerin akranlarıyla olan paylaşım azaldığından akademik başarılarında düşüş yaşanabilmektedir. Akran grubu ile sosyal ilişkileri azalan öğrencilerin derslere, öğrenim sürecine karşı motivasyonları azalmaktadır. Halihazırda sosyal becerileri güçlü olmayan, çevresiyle etkileşimi az olan bireyler için uzaktan eğitim pek de yararlı olmamaktadır. Bireysel öğrenmeye dayalı olan uzaktan eğitim sistemi bireysel öğrenme kabiliyeti zayıf olan bireyler için verimli olmayabilir (Özçelik, 2011).

Yazılım, bilişim alanlarındaki hızlı gelişmeler neticesinde eğitim öğretim sürecinde yeni eğitim teknolojileri geliştirilerek kullanımına sunulmuştur. Tüm gelişmeler bu imkanlara ulaşabilenler açısından son derece faydalı içeriklerdir. İnternet alt yapısı olan ,bilgisayar, tablet gibi cihazları olan ,ücretli çeşitli eğitim platformlarına ulaşabilen öğrenciler için bu gelişmeler son derece verimlidir. Bu imkanlara ulaşmak için gerekli cihaz, donanım ekonomik nedenlerle yada kırsal bölgelerde oturduğu için sahip olamayanlar için fırsat eşitsizliği ortaya çıkmaktadır. İnterneti ve bilgisayarı olmadığı için uzaktan eğitim yoluyla sağlanan içeriklere ulaşamayan, bir çok web aracını kullanamayan, öğretmen ve arkadaşlarının yer aldığı canlı derslere katılmayan öğrenciler için eğitim hakkında mahrum kalma gibi durumlar oluşabilmektedir. Uzaktan eğitim bilgisayar, akıllı telefon gibi elektronik cihazlar üzerinden sağlanan bir eğitim öğretim faaliyeti olduğundan elektrik enerjisindeki kesintilerden direkt etkilenmektedir. Enerjide meydana gelen kesintiler dersin bir anda sonlanmasına neden olmaktadır. Bu kesintiler dersin verimini düşürmekte, motivasyonu azaltmakta sonucunda hedeflenen başarıdan uzaklaştırmaktadır.

Uzaktan eğitim bilgisayar, tablet, akıllı telefon, internet vb. materyaller üzerinden yürütülen bir yöntem olduğundan katılımcıların ekonomik harcamaları artabilmektedir. Öğrenciler evlerinde bilgisayar, tablet, akıllı telefon, internet vb. bulunmamasından ve derse olan ilgileri üst seviyedeysen öğretmenlerinin geç dönüt vermelerinden dolayı uzaktan

eğitimi eleştirmektedirler. Öğrencilerin öğretmenlerinden yeteri kadar bilgi alamamaları ve kendilerini toplumdan soyutlanmış hissetmeleri sonucu oluşan yalnızlık duyguları uzaktan eğitimin sınırlılıklarından sayılabilir. Uzaktan eğitim ülkemiz için eski bir faaliyet olarak görülse de yazılım ve bilişim sistemlerindeki gelişmeler eski yöntem ve teknikleri ortadan kaldırmıştır. Öğretmenlerin bu yeni gelişmelerin uzağında kalması sonucunda da uzaktan eğitim sürecini yönetmek, öğrenciler arası ve öğretmen öğrenci arası etkileşimi arttırmak zorlaştığından verimli bir ders süreci olmamaktadır. Gelişmelerin uzağında sıradan yöntem ve tekniklerle yürütölen dersler ekran karşısındaki öğrencinin sıkılmasına yol açmaktadır (Yang ve Cornelius, 2004). Yine uzaktan eğitimin sınırlılıkları hakkında Kaya'ya (2002) göre; eğitim ilişkilerinin kolay sağlanamaması, öğrencilerin sosyalleşmelerini engellemesi, yarımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilere yeterince yardım sağlayamama, uygulamaya dönük derslerden yeterince yararlanamama, beceri ve tutuma yönelik davranışların gerçekleştirilmesinde etkili olamama, ulaşım olanaklarına ve iletişim teknolojilerine bağımlı olma gibi olumsuzlukları vardır.

İnsan sosyal, toplumsal bir varlıktır ve toplum içinde yaşam insan için en uygun yaşama biçimidir. İnsanlar geçmişten günümüze giyinme, beslenme, barınma gibi temel ihtiyaçlarının yanında yaratılışı gereği duygusal bir canlı oldukları için başka insanlarla bir arada olma ,konuşmaya, paylaşımda bulunmaya ihtiyaç duyarlar. İnsan yaratılışı gereği iletişim kurmak, duygusal bağ kurmak için topluma ihtiyaç duyar. Eğitim programlarında da iletişime, insan ilişkilerine çok önem verilmiştir. Özellikle küçük yaş grubundaki öğrenciler öğretmeniyle göz teması kurarak , yüz yüze etkileşim halinde öğrenmeleri daha kolaydır. Duygusal zekanın ön plana çıktığı günümüzde ekran karşısında kimi zaman öğretmeni göremeden, arkadaşı ile bir paylaşım yapamadan sürdürölen bir ders akışının başarıyla sonuçlanması çok olası değildir. Eğitim için geliştirilen teknolojik donanımlar kullanılarak sürdürölen uzaktan eğitim; sosyal bir ortamdaki uzak, insanların sosyal bir varlık olduğunu önemsemeyen ve yüz yüze göz teması kurularak yapılan eğitime göre daha soğuk, insanı sosyallikten uzaklaştıran, etkileşimi az bir eğitim sistemidir.

Uzaktan eğitimde karşılıklı ekranlardan kurulan ilişkinin , yüz yüze eğitim kadar paylaşımı kuvvetli içten bir sınıf kültürü oluşturulamamaktadır. Bu durum uzaktan eğitimin dezavantajı olarak söylenebilir. Uzaktan eğitim öğrencilerin kendilerini toplumdan, çevresinden uzaklaşmalarına ,yalnızlaşmalarına neden olduğunu söyleyebiliriz. Öğrencilerin

toplum içine karışamamalarına, sosyal gruplar içinde ne yapacaklarını bilememelerine neden olmaktadır. Uzaktan eğitim öğrencilerin toplum içinde nasıl davranacaklarını unutmalarına, karşılaştıkları sorunlara çözüm geliştirememeye, sorunlarla başa çıkamama gibi durumların gelişmesine neden olabilir (Akgül,2021).

Uzaktan eğitim her ne kadar bireysel öğrenme ortamı sağladığı düşünülse de bu bakımdan çok sınırlı olduğu görülmektedir. Öğrencilere bireysel ilerleme ve öğrenme hızı açısından imkan verse de dersin tasarım sürecinde bireysel ihtiyaçlar göz önünde bulundurulmadığından, öğrencinin hazır bulunuşluğu gözlemlenemediğinden grubun ihtiyaçlarına göre ders tasarımı yapılmaktadır. Uzaktan eğitimde bireysel ihtiyaçlara göre ders tasarımı yapmak zaman ve ekonomik açıdan uygun olmamaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde ders tasarımı derse katılım sağlayan grubun ortak özelliklerine göre yapıldığından bireysel ihtiyaçlara cevap vermemektedir.

2.5.1 Uzaktan Eğitimde Psikolojik ve İletişimsel (Transaksiyonel)Uzaklık

Öğrencilerin öğretimden maksimum yararlanmasını sağlamak, onların değişik nitelikler ve ihtiyaçlara sahip olduklarını hesaba katarak, öğretimi mümkün olduğu kadar zenginleştirmeye bağlıdır. Öğretim sürecini ,içeriği farklılaştırarak öğretimi zenginleştirmek mümkün olmaktadır. Farklılaştırılmış öğretim öğrencilerin akademik bilgi ve beceri düzeylerinin, ilgi ve yeteneklerini önemseyerek her öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına cevap verebilecek sınıf kültürü oluşturma şeklinde tanımlanabilir. Öğrencilerimizin farklı sosyo-ekonomik, kültürel yapıya sahip ailelerden gelebilecekleri, farklı hazır bulunuşluk düzeyinde olabilecekleri, farklı ilgilere sahip olabilecekleri, kişisel özellikler açısından farklılık gösterebilecekleri, farklı olanaklara sahip olabilecekleri düşüncesiyle hazırlanacak bir ders tasarımı, çok daha kapsayıcı olacaktır. Kimseyi geride bırakmamak adına var olan farklılıkları dikkate alarak yapılacak ders tasarımları hakkaniyetli bir öğrenme ortamı oluşması için de ayrıca önemlidir.

Uzaktan eğitimde bireysel farklılıklara dikkat edilmeden hazırlanan bir içeriğin başarılı olmasını beklenemez. Öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine dikkat edilmeden, ilgi ve yetenekleri göz ardı edilerek bir öğretim tasarlamak istenilen başarıya ulaşmaktan

yoksun olacaktır. Buna benzer uzaktan eğitim sürecine ait sorunların ortadan kaldırılması veya en aza indirilebilmesi çalışmalar yürüten Moore, işlemsel uzaklık kuramını çözüm olarak bildirmiştir. İşlemsel uzaklık, uzaktan öğretim sürecindeki öğrenci-öğretmen etkileşimi esnasında yanlış anlamalara yol açan psikolojik ve iletişimsel boşluktur (Moore, 1993).

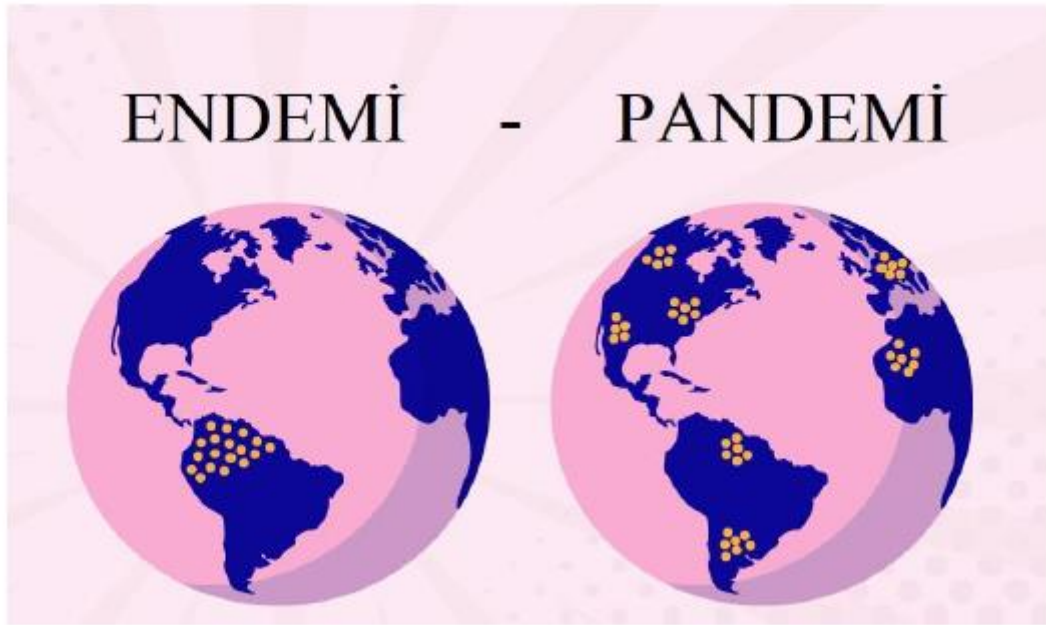
Transaksiyonel Uzaklık (Transactional Distance) kuramı, Michael G. Moore tarafından geliştirilmiş bir kuramdır. Moore 1960–1990 yılları arasında yaptığı çalışmalarda uzaktan eğitimde uyaran, dönüt ve etkileşim eksikliği sebebiyle öğrenmede yaşanan sorunlarla ilgilenmiştir. Sorunların çözümüne yönelik yaptığı araştırmada öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri yönünden tanınmaları gerektiğine öğretimin farklılaştırılmasına gereksinim duyulduğunu belirtmiştir. Bu çalışmalar neticesinde ilkin öğrencilerin bağımsızlığını konu alan “Learner autonomy: the second dimension of independent learning” kuramını ortaya koymuştur. Bu kuram zamanla gelişerek “Transaksiyonel Uzaklık” kuramı haline gelmiştir (Horzum,2010).

Uzaktan eğitimde hedeflenen kazanım ve becerilere ulaşılabilmesi için uzaktan eğitimin en önemli dezavantajlarından biri olan karşılıklı etkileşimin azlığıdır. Öğrenciler arası ve öğrenci -öğretmen arası etkileşim öğrenmede önemli bir unsurdur. Uzaktan eğitimde de etkileşimi artırma transaksiyonel uzaklığı azaltarak olabilmektedir. Az transaksiyonel uzaklık , öğrenci-öğretici ve öğrenci-öğrenci arasında kişiler arası iletişim ve öğrenci-içerik arasındaki etkileşimlerde algılanan yakınlıktır. Transaksiyonel uzaklığın az olduğu program veya derslerde öğrenciler yönergeleri bireysel ihtiyaçları çerçevesinde ilgi ve yetenekleri doğrultusunda farklılaştırılmış bir ders tasarımında karşılıklı iletişim ile alır. Diyalog; bireysel ilerleme hızları, öğrenme stilleri ve bireysel ihtiyaçları doğrultusunda farklılaşmaya imkân tanır. Transaksiyonel uzaklığın çok olduğu durumlarda çok az diyalog bulunması sebebiyle etkileşimin az düzeyde olduğu, yakın ilişkilerin kurulamadığı sınıf iklimi oluşur. Sınıf üyeleri arasında kişilerarası yakınlık hissetmeme sonucunda paylaşımdan uzak samimi ilişkilerden yoksun bir ortam oluşur. (Moore ve Kearsley, 1996; Horzum,2010).

2.6. Salgın

Toplumda oluşan hastalık ve sağlıkla ilgili olguların görülme sıklıklarını inceleyen tıbbi bilim dalı olan Epidemiyoloji’ ye göre salgın; Belli bir zaman aralığında insanlarda

tespit edilen geçmişte yaşanan hastalık verilerine göre çok daha fazla etkili olan hastalıktır. Salgın tanım olarak, bulaşıcı bir enfeksiyon hastalığının belirli bir popülasyonda, dünya üzerinde bir yerleşim alanında veya herhangi bir mevsimde beklenen hastalık seyrinden daha fazla görülmesidir (Hacımustafaoğlu ve Önürmen, 2018). Salgın durumu oluşuktan sonra tedavi, önlem, aşılama vb. müdahaleler ile kontrol altına alınamazsa tüm bölgeye, ülkeye yayılım gösterir. Kontrol altına alınmayan salgın tüm ülkeyi olumsuz yönde etkiler ve bu duruma epidemiy denir. Salgın sonucunda oluşan bir ülkedeki epidemiy durumu başka ülkelere kıtalara yayılması durumunda bu salgın pandemi olarak tanımlanmaktadır. Salgın ve pandemi kavramlarının farklılığı Şekil(2.3)'de gösterilmiştir.

Şekil 2.3 : Endemi-pandemi (Pişken, 2021: 22).

2.6.1 Pandemi Kavramı

Covid -19 virüsünün hayatımıza girişi ile birlikte hayatımızın bir çok alanında değişiklik olduğu gibi bir çok kavram dilimize girmiş ve günlük hayatta sıklıkla konuşmalarımızda bu kavramları kullanır olduk. Pandemi öncesinde bir çoğumuzun bilmediği veya kullanmadığı kavramları bu süreçte sıklıkla kullanıyoruz. Pandemi, bulaş, filyasyon ,entübe ,immün, epidemiy, salgın gibi, kavramların bazıları diğer dillerden dilimize geçmiş, bazıları ise zaten Türkçe' de var olmasına rağmen pek bilinmeyen kavramlardır. Pandemi ve salgın kavramlarına bakacak olursak ;Pandemiy salgın demek olmayıp, salgın ile

pandemi aynı anlama gelmemektedir. Salgın ve pandemi kavramları 2019 yılının son çeyreğinde hayatımıza girdiğinden beri kullanılan kavramlara olmasına rağmen karıştırılabilmektedirler. Salgın kelimesi ile epidemi aynı anlama gelmektedir. Salgın veya diğer bir anlamıyla epidemi, enfeksiyonun sınırları belirli bir alanda yayılmasına denir. Salgın ülkeler arasında yayılır ve böylece birden fazla ülke ve kıtayı etkisi altına alırsa bu duruma pandemi denir. Çin'in Wuhan adlı bölgesinde ilk olarak teşhis edilen hastalık kısa süre içinde tüm bölgeye ve ülkeye yayılması salgın başka bir deyişle epidemi olarak, Covid-19 salgınının kıtaya ve diğer kıta ülkelerine yayılım göstermesi de pandemi olarak adlandırılmaktadır (Develi, 2020).

Yaşadığımız gezegende yaşanmış pandemilere baktığımızda 1580'li yıllarda Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarında etkili olduğu görülmektedir. Kayıtlar incelendiğinde farklı zaman dilimlerinde yaşanmış dört büyük grip salgınlarında yaşanan ölümler nedeniyle ülkelerin nüfusların ciddi azalmalar olduğu görülmektedir (Çıkman, 2011).

Dünya Sağlık Örgütü pandemiyi; “dünyada eşzamanlı olarak çok yaygın bir şekilde çok fazla sayıda insanı tehdit eden bulaşıcı hastalıklara verilen isim” olarak tanımlamaktadır. Bir hastalığın pandemi olarak adlandırılması için ,yeni bir virüs olarak kayıtlara geçmesi, görüldüğü bölgede insanlara hızlıca yayılım göstererek farklı kıtalara ülkelerde etkisini göstermesi gerekmektedir (DSÖ, 2020).

MÖ 430'da Mora Savaşı'nda ortaya çıktığı bilinen en eski salgının sonrasında insanlık tarihi boyunca birçok medeniyet salgınlardan etkilenmiş ve ciddi boyutlarda ölümlere sebep olmuştur. Jüstinyen Vebası (MS 541-750), Kara Ölüm (1347-1351), Kolera (1817- 1823), Çiçek hastalığı (15. – 17. Yüzyıllar), İspanyol Gribi veya H1N1 (1918-1919), Hong Kong Gribi veya H3N2 (1968-1970), HIV / AIDS (1981 – günümüz), SARS (2002-2003), Domuz Gribi veya H1N1 (2009-2010), Ebola (2014-2016) salgınları kayıtlara geçen en belirgin olanlarıydı (Özlü ve Öztaş, 2020). Tablo (2.1)'de salgınların kronolojik olarak gösterimi verilmiştir.

Tablo 2.3: Salgın kronolojisi (Özlü ve Öztaş, 2020)

Salgın Hastalık	Zaman Periyodu	Tipi ve / İnsan öncesindeki konağı	Ölüm Sayısı
Antonine Vebası	165-180	Çiçek hastalığı veya kızamık olduğuna inanılıyor	5 Milyon
Japon çiçek hastalığı salgını	735-737	Variola major virus	1 Milyon
Justinian Vebası	541-542	Vibonik veba bakterisi / Lağım Fareleri ve Pireler	30-50 Milyon
Kara Ölüm	1347-1351	Vibonik veba bakterisi / Lağım Fareleri ve Pireler	200 Milyon
Yeni Dünya Çiçek Salgını	1520'den itibaren	Variola major virus	56 Milyon
BüyükLondra Vebası	1665	Vibonik veba bakterisi / Lağım Fareleri ve Pireler	100 Bin
İtalyan Vebası	1629-1631	Vibonik veba bakterisi / Lağım Fareleri ve Pireler	1 Milyon
Kolera Salgını 1-6	1817-1923	Vibrio cholerae (Kolera) Bakterisi	1 Milyon +
Üçüncü Veba	1885	Vibonik veba bakterisi / Lağım Fareleri ve Pireler	12 Milyon
Sarihumma	1800'ler sonu	Virus / Sivrisinekler	100-150 Bin
Rus Gribi	1889-1890	H2N2 (avian origin) virüsü olduğuna inanılıyor	1 Milyon
İspanyol Gribi	1918-1919	H1N1 virus / Domuzlar	40-50 Milyon
Asya Gribi	1957-1958	H2N2 virus	1.1 Milyon

2.6.2. Covid-19 Pandemisi

Koronavirüsler (CoVs) tek iplikli RNA genomuna sahip zarflı virüsler olup RNA virüsleri içinde genomları en büyük virüs ailesini oluşturmaktadırlar. Genetik ve antijenik kriterlere göre alfa koronavirüsler (α -CoVs), beta koronavirüsler (β -CoVs) ve gama koronavirüsler (γ -CoV's) olarak üç gruba ayrılmaktadırlar. Koronavirüsler öncelikle kuşları ve memelileri enfekte ederek, özellikle çiftçilik endüstrisini etkileyen çeşitli ölümcül hastalıklara neden olmaktadır. Başlangıçta yalnızca hayvanlarda görülen bazı koronavirüslerin zamanla insanlarda, hayvanlardan insanlara bulaşan zoonotik hastalıklara sebep olduğu bildirilmektedir. Örneğin beta koronavirüsler içinde yer alan SARS-CoV (Severe acute respiratory syndrome – Coronavirus) ve MERS-CoV (Middle Eastern respiratory syndrome – Coronavirus) gibi koronavirüsler hayvanlardan insanlara bulaşarak

ölümlere neden olmuşlardır (Sidpra ve vd.,2020). Koronavirüsler nükleokapsid, zarf, zar ve çubuksu dikenler olmak üzere dört yapısal proteinden oluşmaktadırlar. Bu virüslerin genetik materyali zarf ve zar proteinlerinin oluşturduğu yapının içinde bulunmaktadır. Enfekte edilebilecek hücreler çubuksu dikenler tarafından belirlenmektedir. Enfekte kişilerin nefes alıp vermesi, hapşırması veya öksürmesi sonucu dışarıya damlacıklar atılmakta ve böylece koronavirüsler insandan insana bulaşabilmektedirler (Ak, 2020).

Çin'in Wuhan şehrinde 2019 yılının son döneminde nedeni tespit edilemeyen zatürre vakaları bildirilmiş ve hastaların şehirdeki deniz ürünleri pazarı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Yeni bir zoonoz veya şiddetli akut solunum sendromu (SARS) salgını olasılığı göz önünde bulundurulmuş ve yeni bir tür koronavirüsün tanımlanmış olmasından bu yana ilgili araştırmalar yürütülmüştür. Bugün Covid-19 olarak adlandırılan klinik hastalığın kaynağı olan SARS-CoV-2, 2002-2003 yılları arasında büyük çaplı salgına neden olan SARS-CoV ile %79 benzerlik göstermektedir (Lake, 2020).

2019 yılının son günü verilerinde zatürre vakalarının nedeni olan virüsün hastalığın üç hafta içinde Çin dışında Tayland, Güney Kore ve Japonya'da da yayıldığını bildirmiştir (WHO, 2020). Kısa sürede bütün dünyaya yayılan virüs etkisini sürdürmeye halen devam etmektedir. Tablo 2.2'de Covid-19 pandemisinin kronolojik ilerleyişi verilmiştir.

Tablo 2.4: Covid-19 pandemisinin kronolojik gelişimi (Bakan, 2021)

Tarih	Hastalık ile ilgili gelişmeler
31.12.2019	DSÖ' nün Çin Ofisi'ne Wuhan'da nedeni bilinmeyen zatürre vakaları bildirildi.
07.01.2020	Çin'deki vakaların nedeni olarak yeni bir koronavirüs türü tespit edildi.
12.01.2020	Çin tanı kitlerinin geliştirilmesinde kullanılmak üzere yeni virüsün genetik dizilimini dünya ile paylaştı.
13.01.2020	Güncel koronavirüs (2019-nCoV) ilk kez Çin dışında bir ülkede Tayland'da tespit edildi.
15.01.2020	Japonya ilk güncel koronavirüs vaka bildiriminde bulundu.
20.01.2020	Güney Kore ilk güncel koronavirüs vaka bildiriminde bulundu.
23.01.2020	Amerika Birleşik Devletleri ilk vaka bildiriminde bulundu.
11.02.2020	DSÖ, virüsün neden olduğu hastalığı COVID-19 (Coronavirus disease 2019) olarak adlandırdı.
06.03.2020	Dünya çapında bildirilen vaka sayısı 100.000 i aştı. DSÖ COVID-19 ve influenza arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıkladı.
11.03.2020	Yeni virüs nedeniyle COVID-19 DSÖ tarafından pandemi ilan edildi. Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu, UNICEF ve DSÖ çocuk ve okulları virüsten korumak için bir klavuz yayınladı. Türkiye'de ilk vaka tespit edildi.
16.03.2020	Çin dışında bildirilen vaka ve ölümlerin toplamı Çin'deki toplam vaka sayısını aştı.

2.6.3. Covid-19 Pandemisinin Etkileri

Covid-19 Pandemisi , kişilerin yaşamlarının bir çok alanlarına etki ederek sağlık hizmetlerinde olumsuz etkilere yol açmış, ülkelerin ekonomileri özel ve kamusal sektörlerinde hasara neden olmuştur. Covid-19 pandemisi sosyal ve hizmet alınan kesimlerde yaşanan olumsuzluklar dışında, ülkelerin gelir kaynakları olan turizm, havacılık, tarım ve finans endüstrisinde de gerilemelere etki etmesinin dışında ülkelerin hem arz hem de talep açısından büyük düşüş yaşamasına neden olmuştur. Salgının yayılımının kontrol altına alınmasından kaynaklanan güçlükler dünyanın bir çok ülkesinde katı tedbirlerin alınmasına neden olmuş olup, faaliyete geçirilen kişiler arası mesafe, yalıtım ve yolculukların yasaklanması, bütün hizmet alanlarında iş verimliliğinin düşmesine ve işten çıkarılmalara, bu durumda istihdam sorunlarına yol açmış, okullar kapanmış, bu sektörlerde kullanılan tüketim malzemelerine olan talep azalmıştır. Örneğin; salgının gidişatı için alınan

tedbirler arasında izolasyon nedeniyle kapanan sosyal birleşim alanlarının tarımsal gıdalara olan istekteki düşüş tarım ürünlerinin ücretlerinin düşmesine yol açmıştır (Khan, vd., 2020).

Bulaş riski yüksek olan hastalıklar hava, su, kan ,damlacık esas olmak üzere farklı şekilde kişiden başka kişiye hızlıca bulaşabilmekte olup, bu durum yalnız hastalığa yakalanan hastanın değil hastanın mevcut durumda barındığı toplumun da sorunu haline gelmektedir. Mikrop ve bakteriler hızla yayıldıkları ve hiçbir kültürel ve demografik durum ayırımı yapmadıkları için yalnız yaşanan bütün toplumlar için risk oluşturmaktadır (Temel, 2012). Ferdig ve vd., (2020), salgının ekonomiye yansımalarını araştırdığı çalışmasında pandemi odaklı küresel krizin önceki ekonomik krizlerden farkına dikkat çekerken gezegenimizi bekleyen yeni zorluklar olabileceğini işaret etmektedir. Pandeminin tüm ülkeleri etkisi altına alması, salgının yayılımının çok yönlü oluşu, bir çok sektörde talep düşüşü raporda belirtilen zorluklar arasındadır. Raporda belirtilen süreçlerde ki hususlar arasında ki pandemi döneminde ki ekonomik durum bir çok ülke ekonomisinde olduğu gibi Türkiye'nin ekonomisini de olumsuz etkileyerek ekonomik durgunluğa neden olmuş ve bu olumsuz etkinin pandemi sonrasında da devam etmesi beklenmektedir (Adıgüzel,2020).

Tarihte yer alan salgınların bir çoğu milyonlarca insanı etkisi altına alarak ciddi hastalıklara ve ölümlere, ölümler neticesinde de ülkelerin nüfusları üzerindeki olumsuz etkileri ile beraber ekonomik olumsuzluklara neden olmuşlardır. Salgınların yayılımının önlenmesinde ilk müdahale olarak sosyal izolasyon, seyahat kısıtlaması, kalabalık etkinliklerin ertelenmesi, okulların kapatılması gibi önlemler alınmaktadır. Bu önlemlerde sosyal ve ekonomik açıdan sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu sorunları en aza indirmek müdahaleler ile olabilecektir (Qiu, vd., 2017).

Covid-19 pandemisi geçmişte yaşanmış pandemilere göre insanları psikolojik olarak daha fazla etkilediğini söyleyebiliriz. Geçmişe oranla daha hızlı haber alınabilmesi, pandeminin etkisinin ulaşım imkanlarının artmasıyla çok hızlı yayılması önceki salgınlara göre ruh sağlığı alanında daha fazla çalışmanın yapıldığını, covid-19 pandemisinin bireyler üzerinde büyük bir psikolojik etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Teras vd., 2020).

Çin'de 1033 katılımcı ile gerçekleştirilen çalışmada pandemi öncesine göre sağlıksız beslenme oranındaki artış, sosyal izolasyon nedeniyle daha az hareket etme, sportif

aktivitelerden uzak kalma, ekran karşısında geçirilen zamanın artması gibi daha çoğaltabileceğimiz sağlıksız yaşamı işaret eden alışkanlıkların edinildiğini araştırmacılar bildirmektedir. Bir başka araştırmada İtalya’da 2766 kişi ile çevrimiçi yapılan araştırmada katılımcıların kaygı, stres, düzeylerinin pandemi öncesine göre çok büyük oranda arttığı, yakınlarından hasta olan katılımcıların yüksek oranda endişe sebebiyle depresif davranışlar sergiledikleri ve dışarıdan destek almaya ihtiyaç duydukları sonuçlarına ulaşmışlardır (Khan vd., 2020).

Covid-19 salgını 2019 yılında etkisini göstermeye başlamış ve 2020 yılına gelindiğinde tüm dünyada etkisini göstermiştir. Bu süreçte ülkelerin sağlık hizmetleri, ülke ekonomileri, iç ve dış turizm, iç ve dış ticaret, spor faaliyetleri, eğlence sektörü aynı zamanda eğitim-öğretim faaliyetleri de etkilenmiştir. Eğitim-öğretim kurumlarının tamamına yakını pandemi nedeniyle yüz yüze eğitime ara verip, uzaktan eğitim faaliyetlerine geçmek zorunda kalmıştır. Kısa süre içinde alınan kararlar neticesinde bilişim teknolojileri vasıtasıyla yapılan uzaktan eğitim-öğretim faaliyetlerine geçiş yapılmıştır.

2.3.3.1.Covid-19 Pandemisinin Eğitim Üzerine Etkileri

Covid-19 pandemisi ülkeleri bir çok alanda etkisi altına almıştır. Pandeminin etkilediği alanların en önemlilerinden birisi de eğitimidir. Pandemi ile birlikte ülkelerin çoğunda yüz yüze eğitime ara verilerek eğitim uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmeye başlanmıştır.

Ülkemizde de 2019-2020 Eğitim Öğretim yılının Mart ayından itibaren okullar yüz yüze eğitime kapatılarak eğitim- öğretim faaliyetleri uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmeye başlanmıştır. Okulların açılma zamanı belli olmadan kapatılmış olması tüm ülkelerde alışılmadık bir durum olmuş olup, eğitim veren öğretmenler, ebeveynler ve öğrenciler daha öncesinde alışılmamış bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum uzaktan eğitimin paydaşları olan öğretmen, öğrenci ve velilerde ciddi boyutta zorluklara neden olmuştur. Uzaktan eğitim tercihe bağlı bir eğitim öğretim faaliyeti iken mecburi oluşu süreçte karmaşaya yol açmıştır (Trzcinska-Krol, 2020).

Ülkemizde pandemi sürecinde salgının seyrine göre yüz yüze ve uzaktan eğitim birlikte veya ayrı şekillerde yürütülerek devam edilmiştir. Okulların yüz yüze eğitime ara vermesi ile birlikte 2012 yılında MEB tarafından oluşturulan EBA öğrenci ve öğretmenlere kullanmaları için önerilmiştir. EBA, kazanım ve becerilere ait video, soru, animasyon gibi konu bazlı içeriklerin yer aldığı ,senkron olarak canlı derslerin yapılabildiği eğitim platformudur. Uzaktan eğitim süreci; EBA TV yayınları, EBA platformu üzerinden ve farklı uygulamalar(zoom,watsaap) yoluyla canlı dersler ile sürdürülmeye başlanmıştır.

Pandemi nedeniyle yüz yüze eğitime ara verilip uzaktan eğitime geçilmesiyle ebeveynlerin bu zor süreçte evlatlarıyla çok daha fazla zaman geçirmeleri, onları duygusal ve sosyal yönden desteklemeleri önerilmektedir. Bir çok öğrencinin ilk defa deneyimledikleri bu zor süreci en az kayıpla geçirmeleri için aile büyüklerine her zamankinden daha çok görev ve sorumluluk düşmektedir. Öğrenciler için bir hayli zor olan bu süreçte onlara uzakta da olsalar en çok destek olan kuşkusuz öğretmenleridir. Öğrencilerini bu yeni sürece adapte etmeye çalışan, yeni uygulamaları kullanmaları için öğrencilerini yönlendiren öğretmenler bir çok yeni deneyimi kısa süre içinde yaşamışlardır. Öğretmenler için bir çok yeni kavram, içerik, uygulama ile tanışma ve bunları öğrencilerine aktarma vasfı yüklenmiştir. Bu yeni ve bir hayli zor deneyimde öğretmenlerin teknolojik alanda yetersiz oldukları ve bu yönde destek almaları gerektiği tespit edilmiştir. Pandemi devam ederken MEB' in uzaktan eğitim yoluyla asenkron veya senkron yaptığı hizmetçi eğitimlere başvuruların önceki yıllara oranla arttığı görülmüştür. (Kurnaz ve Seçemeli, 2020).

Pandemi öncesinde velilerin çocuklarını ekrandan uzak tutmak için bir hayli çaba harcadıkları bilinmektedir. Pandemi ile birlikte okulların yüz yüze eğitime ara verip uzaktan eğitime geçilmesi ile online öğrenme platformları çok kullanılmaya başlamıştır .Bu durumda anne babalar çocuklarının dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmek için çeşitli kurslara katılmaları yönünde istekleri olduğunu görmekteyiz. Pandemi öncesinde oyun alanı olarak görülen dijital alan artık çok hızlı bir şekilde yeni bir öğrenme platformu haline geldiğini söyleyebiliriz.

2.7. İlgili Araştırmalar

Sarı ve Nayır (2020) tarafından yapılan araştırmada öğretmen ve yöneticilerin uzaktan eğitim süreciyle ilgili olarak ,bağlantı sorunlarını, sınıf yönetiminin zorlukları, öğrenci katılımının az oluşu gibi olumsuzlukları ifade ettikleri bildirilmiştir. Araştırmada öğretmen ve yöneticiler öğrencilerin evde olmalarının motivasyonlarını düşürdüğünü, ilgi ve dikkatlerinin okuldaki gibi olmadığını ifade ettiklerini araştırmacı rapor etmiştir.

Akyıldız (2020) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler uzaktan eğitim ile sürdürülen çevrimiçi derslerde öğretmenleriyle yeterli iletişimi kuramadıklarını, soru sormak istediklerini çoğu zaman vakit bulup soramadıklarını, öğretmenlerini sıklıkla anlayamadıklarını, okuldaki gibi yaptıkları hataları düzeltme konusunda geri dönüt alamadıklarını belirtmişlerdir.

Tang, vd., (2020) yaptıkları araştırmada uzaktan eğitimde uygulanan çevrimiçi derslere katılım oranlarının düşük olduğu, öğretmenlerin düzenli olarak öğrencilerine ulaşmada sorunlar yaşadıkları, öğrencilerin akademik becerilerinde hedeflenen seviyeden uzak kaldığı, ölçme değerlendirme yapmakta zorlanıldığı bildirilmiştir.

Morgan (2020) araştırmasında evinde internet bağlantısı olmayan, bilgisayarı olmayan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki senkron veya asenkron derslere katılamadığını, sadece yazılı materyal kullanımı ve tv yayınlarını takip ederek süreci tamamladıklarını bildirmiştir. Bu durumda öğrencilerde akademik olarak gerilemeye ,sınıf arkadaşlarından bilgi ve beceri bakımından eksik kalmalarına neden olduğu açıklanmıştır.

Süğümlü (2021) tarafından öğretmenlerle yapılan yapılan araştırmanın sonuçlarına göre internet bağlantı sorunları ,ders sırasında bağlantı kaynaklı ses gitme durumları, öğrenci katılımının azlığı gibi uzaktan eğitim sürecine yönelik sorunlar bildirilmiştir.

Akgül'ün (2021) yaptığı çalışmada öğrenci ,öğretmen ve veliler uzaktan eğitim sürecinde en çok internet sorunu ve cihaz sorunu yaşadıklarını bildirmişlerdir. İnternet bağlantısı olmayan veliler yüksek telefon faturalarını sorun olarak belirtirken, cihaz eksikliği

nedeniyle derslere katılmayan öğrencilere ulaşamama araştırmaya katılan öğretmenlerin en önemli sorunu olarak aktarılmış. Öğrenci cephesinden yaşanan sorunlara bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde okuldaki yüz yüze eğitim kadar verim sağlayamadıkları araştırmada belirtilmiştir.

Yılmaz, Güner, Mutlu, Doğanay ve Yılmaz (2020) yaptıkları araştırmada eğitim öğretim faaliyetlerini sadece uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmesinin uygun olamayacağı, seyreltilmiş yüz yüze eğitim devam ederken farklı grup ve derslerde uzaktan eğitimden yararlanmanın yararlı olacağını belirten bulgular elde etmişlerdir.

Erümit (2020) araştırmasında öğrencilerin bir kısmının pandemi nedeniyle sağlık endişesi yaşadıkları ve bu nedenle uzaktan eğitimi faydalı buldukları, bazı öğrencilerin ise sosyal ilişkiler nedeniyle okulda yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Lee, ve vd. (2020) ebeveynlerle yaptıkları araştırmada pandemi nedeniyle okullarından, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden uzak kalan, tam kapanma nedeniyle evlerinden çoğu zaman çıkamayan öğrencilerin, sosyal gelişimleri bakımından olumsuz etkilenerek depresif davranışlar sergiledikleri, pandemi öncesi akranları ile birlikte yapılan bir çok sosyal faaliyetin yapılamaması özellikle küçük yaş grubundaki öğrencilerde önemli seviyede mutsuzluk hissine kapılmalarına neden olduğu belirtilmiştir

Rasmitadila, vd. (2020) tarafından yapılan araştırmaya göre öğrencilerin süreç ilerledikçe ilgi ve motivasyonlarının azaldığı bunda derslere katılım oranlarının düşmesine neden olduğu açıklanmıştır .Çalışmada bu durumun önüne geçmek için öğretmenlerin öğrencilerle etkileşimini arttırabilecekleri farklı materyaller ve online öğrenme platformlarını kullanmalı yönünde öneriler yer almaktadır.

Arslan ve Şumuer (2020) araştırmalarında derse katılımın düşüklüğü, geri bildirim alamama ve istenmeyen davranışların yaşanmasını uzaktan eğitimde ortaya çıkan öğrenci kaynaklı sorunlar, teknoloji kullanımını da öğretmen ve öğrenci kaynaklı sorunlar olarak açıklamışlardır.

Yıldırım ve Özsepet'in (2021) sekiz farklı branştaki on öğretmen katılımcı ile yaptıkları araştırmalarında pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecine dair öğretmenlerin olumsuz görüş bildirdikleri , mesleki açıdan sürecin hem olumlu hem de olumsuz yanlarının olduğu bildirilmiştir.

Çeliktürk Sezgin, (2021) tarafından ilkokul 1. sınıf öğretmenleriyle yapılan araştırmaya göre uzaktan eğitimle yürütölen derslere öğrenci katılımının düşük olduğu, ilkokuma yazma öğretiminde öğrencilerin zorlandığı , verimin istenilen seviyede olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kara ,Can ve Can 'ın (2021) birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerle yaptıkları araştırmada öğretmenlerin Covid-19 pandemisi sürecinde donanım ve internet alt yapısının eksik olması sebebiyle öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine katılmadıkları, velilerin eğitim öğretim faaliyetlerine gerekli desteği vermedikleri gibi eğitsel sorunlar; okul binasının fiziki açıdan eksiklikleri, okul hijyenini sağlanması ve temizlik malzemelerinin temini gibi yönetsel sorunlar bildirilmiştir.

Okullarda yüz yüze yapılan eğitim öğretim faaliyetlerinde kimi zaman öğrenci ve öğretmeni arasında çeşitli sebeplerden ötürü uygun etkileşim sağlanamadığı ders ortamları ile karşılaşmaktayız. Uzaktan eğitimde asenkron yürütölen derste öğrencilerin öğretmenleriyle iletişim kuramadığı ,senkron derslerde de internet, bilgisayar vb. kaynaklanan ses sorunları nedeniyle sağlıklı iletişim kurulamadığı araştırmalarda sıkça belirtilmektedir. Bilgisayar kullanma becerisi diğer öğretim kurumlarına göre bir hayli düşük olan ilkokul öğrencileri öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla etkili iletişim kurmakta zorlandığı, bu durumunda motivasyonlarını dolayısıyla akademik başarılarını düşürdüğünü yapılan araştırmalarda görmekteyiz.

3. YÖNTEM

Bu araştırmanın temel amacı olan Bartın ilinin farklı sosyokültürel özelliklere sahip yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrenci ve velilerinin Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerinin kapsamlı, bütüncül bir bakışla incelenmesi amaçlanmıştır. Bütüncül perspektifle incelemek amacıyla bu çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması konularına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırma pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecine yönelik ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrencilerinin ve ebeveynlerin görüşlerini incelemek amacıyla nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma Yıldırım ve Şimşek (2016) tarafından gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmıştır. Creswell (2018) nitel araştırmaların ; kuram oluşturma, fenomenoloji (olgubilim), anlatı araştırması, durum çalışması ve etnografik araştırma yaklaşımlarını içerdiğini bildirmektedir. Fenomenoloji, yaşanmışlıkları değerlendirmeyi amaçlayan bir yöntemdir (Jasper, 1994). Patton (2002) fenomenoloji araştırmalarının “Bu olgunun birey veya onu deneyimleyen bir grup için anlamı, yapısı ve özü nedir?” sorusu rehberliğinde ilerlediğini belirtmektedir. Araştırmacının amacı yaşanan bir olayın, olgunun veya durumun ayrıntılarını ortaya çıkararak bulgular elde etmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çevremizde yaşanan veya bizzat yaşadığımız bir olayı olgu bilim deseni tüm ayrıntılarıyla açığa çıkararak inceler. Yaşantımız sonucu elde ettiğimiz deneyimlerimiz, tanık olduğumuz olaylar, anlamlı hale getirdiğimiz durumlar ve kavramlar hayatımız boyunca karşılaştığımız olgulardır. Olgu bilim, ilk olarak yaşanan durumun derinliklerindeki ortaya çıkarmak için katılımcıların yaşanmışlıklarını anlamlandırmaya ve deneyimlerin özünde yatan olguları yorumlamaya çalışmaktadır (Baker, vd.,1992). Fenomenoloji araştırmalarındaki birincil hedef derinlemesine araştırılmak istenen durumu yaşamış ,deneyimlemiş kişilere ulaşarak katılımcı olmak isteyenlerle görüşme yapmaktır. Görüşmelerden sağlanan bilgiler okumalar

sonrasında kodlara sonrasında tema ve alt temalara karar verilerek olgu kavramsallaştırılır, katılımcıların deneyimleri betimsel bir şekilde aktararak anlam zenginleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmada da ülkemizin bir çok alanda etkilendiği Covid-19 pandemisi sürecinde eğitim alanında yüz yüze eğitime ara verilmesinin ardından uygulanan uzaktan eğitimde neler yaşandığı konusunda ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin deneyimlerini derinlemesine anlamaya çalışmaktır. Bu nedenle fenomenolojik araştırma kullanılmıştır.

3.2.Araştırmanın Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda bilgi toplamak amacıyla ulaşılabilen kaynakların azlığı, veri analizlerinin özelliği nedenleriyle çalışma grubunun geniş olması mümkün olamamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Çalışma grubu büyüklüğüne karar verilirken araştırmanın amacı, problem durumu, veri analizlerin hangi desenle yapılacağı, araştırma için ayrılan zaman kriterlerine göre karar verilmektedir (Buran, 2015).Çalışma örnekleme belirlenirken tüm bunlar göz önüne alınarak ;araştırmanın katılımcıları olarak 2020-2021 ve 2021-2022 eğitim öğretim yılında Bartın ilinde bulunan ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri, öğrenim gören ilkokul öğrencileri ve öğrenci velilerinden amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilen 15 sınıf öğretmeni,15 ilkokul öğrencisi ve 15 öğrenci velisinden oluşması kararlaştırılmıştır.

Yıldırım ve Şimşek (2016) nitel araştırmalarda aynı anda birkaç örnekleme yönteminin kullanılmasının zengin bir içerikte veri sağlanmasında önemli bir etken olabileceği belirtilmiştir. Bu çalışmada amaçsal örnekleme yöntemlerinden olan elverişli örnekleme yöntemi, kümeleme yöntemi ve kartopu (zincir) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçsal örnekleme yönteminde bilgi ,içerik açısından zengin durumlar seçilmektedir (Büyüköztürk, vd., 2014). Kartopu veya zincir örnekleme yöntemi araştırmaya ilişkin zengin veri oluşturabilecek kişilerin belirlenmesinde ve ulaşılmada faydalı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek,2016). Araştırmaya dahil olan katılımcıların önerileri ile farklı katılımcılara ulaşma imkanı sağlanmıştır.

Tablo 3.1: Katılımcı öğretmenlerin profili

Katılımcı	Cinsiyet	Mesleki Kıdem	Sınıf Kademesi	Sınıf Mevcudu	Çalıştığı Yerleşim Yeri	Okul Türü	Uzaktan Öğretime İlişkin Eğitim
Ö1	Erkek	21 ve Üzeri	1	1-20	Köy	Devlet Okulu	Hayır
Ö2	Erkek	11-20 Yıl	1	1-20	Köy	Devlet Okulu	Hayır
Ö3	Erkek	21 ve Üzeri	3	1-20	Köy	Devlet Okulu	Hayır
Ö4	Erkek	21 ve Üzeri	3	1-20	Köy	Devlet Okulu	Hayır
Ö5	Erkek	11-20 Yıl	2	1-20	Köy	Devlet Okulu	Hayır
Ö6	Kadın	21 ve Üzeri	3	1-20	Köy	Devlet Okulu	Hayır
Ö7	Kadın	11-20 Yıl	3	31 ve Üzeri	Merkez	Devlet Okulu	Hayır
Ö8	Erkek	11-20 Yıl	3	1-20	Merkez	Devlet Okulu	Hayır
Ö9	Erkek	11-20 Yıl	3	1-20	Merkez	Devlet Okulu	Hayır
Ö10	Erkek	11-20 Yıl	2	1-20	Merkez	Devlet Okulu	Hayır
Ö11	Kadın	0-11 Yıl	2	31 ve Üzeri	Merkez	Devlet Okulu	Hayır
Ö12	Kadın	11-20 Yıl	1	21-25	Merkez	Özel Okul	Hayır
Ö13	Kadın	11-20 Yıl	4	21-25	Merkez	Özel Okul	Hayır
Ö14	Erkek	21 ve Üzeri	3	21-25	Merkez	Özel Okul	Hayır
Ö15	Erkek	21 ve Üzeri	3	21-25	Merkez	Özel Okul	Hayır

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 10'u erkek, 4'i kadındır. Katılımcıların 8'i mesleki kıdemlerini 11-20, 6'sı 21 ve üzeri, 1'i ise 0-11 yıl olarak ifade etmiştir. Katılımcıların 8'i ilkökul 3, 3'u ilkökul 1, 2'si ilkökul 2 ve 1'i ise ilkökul 4. sınıfta görev yaptığı görülmektedir. Katılımcıların sınıf mevcutlarına baktığımızda, 9'unun 1-20 kişi, 4'unun 21-25 kişi ve 2'sinin 31 ve üzeri kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların 9'u şehir merkezinde, 6'sı köyde bulunan okullarda çalışmaktadır. Katılımcıların çalıştığı okullara baktığımızda, 11'inin devlet okulunda, 4'unun ise özel okulda çalıştığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenler uzaktan öğretime yönelik herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmiştir ve süreci yaşayarak, deneyip yanılarak öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3.2: Katılımcı öğrencilerin profili

Katılımcı	Cinsiyet	Sınıf Kademesi	İkamet Yeri	Okul Türü	Anne Baba Eğitim Durumu	Anne Baba Mesleği
T1	Erkek	1	Köy	Devlet Okulu	İlkokul	Ev Hanımı-İşçi
T2	Erkek	1	Merkez	Özel Okul	Lisans	Öğretmen
T3	Erkek	3	Köy	Devlet Okulu	İlkokul-Ortaokul	Ev Hanımı-Serbest Meslek
T4	Erkek	2	Merkez	Özel Okul	Lisans	Öğretmen
T5	Kadın	2	Merkez	Devlet Okulu	Lisans	Öğretmen
T6	Erkek	2	Köy	Devlet Okulu	Ortaokul-Ön lisans	Ev Hanımı-Çiftçi
T7	Erkek	2	Merkez	Devlet Okulu	Lisans	Memur-Öğretmen
T8	Kadın	4	Merkez	Devlet Okulu	Ortaokul	Ev Hanımı-İşçi
T9	Kadın	4	Merkez	Özel Okul	Lisansüstü-Lisans	Öğretmen
T10	Erkek	4	Merkez	Özel Okul	Lisansüstü-Lisans	Memur-Öğretmen
T11	Kadın	4	Köy	Devlet Okulu	Lise	Ev Hanımı-İşçi
T12	Kadın	4	Merkez	Özel Okul	Lisans	Memur
T13	Kadın	4	Köy	Özel Okul	Ortaokul - Lise	Ev Hanımı-Esnaf
T14	Kadın	4	Merkez	Devlet Okulu	Ortaokul	Ev Hanımı-İşçi
T15	Kadın	4	Merkez	Özel Okul	Lisans	Memur-Öğretmen

Araştırmaya katılan öğrencilerin 7'si erkek, 8'i kadındır. Katılımcıların 8'i ilkokul 4, 4'u ilkokul 2, 2'si ilkokul 1 ve 1'i ise ilkokul 3. Sınıfa gittiği görülmektedir. Katılımcıların 10'u şehir merkezinde, 5'i köyde ikamet etmektedir. Katılımcıların okuduğu okullara baktığımızda, 10'unun devlet okulunda, 5'inin ise özel okulda okuduğu görülmektedir.

Katılımcıların anne- baba eğitim durumlarına bakacak olursak, 6'sının lisans, 2'sinin ortaokul, 2'sinin lisansüstü- lisans, 1'inin ortaokul- ön lisans, 1'inin ilkokul- ortaokul, 1'inin ilkokul, 1'inin lise, 1'inin ortaokul- lise olduğunu görülmektedir. Katılımcıların anne- babalarının mesleklerine bakacak olursak, 4'unun ev hanımı- işçi, 4'unun öğretmen 3'unun memur- öğretmen, 1'inin ev hanımı- serbest meslek, 1'inin ev hanımı- çiftçi, 1'inin memur, 1'inin ev hanımı- esnaf olduğu görülmektedir.

Tablo 3.3:Katılımcı velilerin profili

Katılımcı	Cinsiyet	Sınıf Kademesi	İkamet Yeri	Okul Türü	Eğitim Durumu	Meslek
V1	Kadın	3	Köy	Devlet Okulu	Ortaokul	Ev Hanımı
V2	Kadın	4	Merkez	Özel Okul	Lisansüstü	Öğretmen
V3	Erkek	1	Merkez	Özel Okul	Lisans	Öğretmen
V4	Erkek	4	Merkez	Devlet Okulu	Lisansüstü	Öğretmen
V5	Erkek	2	Merkez	Özel Okul	Lisansüstü	Öğretmen
V6	Kadın	3	Köy	Devlet Okulu	İlkokul	Ev Hanımı
V7	Kadın	1	Köy	Devlet Okulu	İlkokul	Ev Hanımı
V8	Kadın	3	Merkez	Devlet Okulu	Lisans	Memur
V9	Kadın	3	Merkez	Özel Okul	Lisans	Memur
V10	Erkek	3	Merkez	Devlet Okulu	Lise	Öğretmen
V11	Erkek	4	Köy	Devlet Okulu	Ortaokul	İşçi
V12	Kadın	1	Merkez	Devlet Okulu	Lise	İşçi
V13	Kadın	2	Merkez	Devlet Okulu	Lise	Ev Hanımı
V14	Kadın	3	Merkez	Devlet Okulu	Ortaokul	Ev Hanımı
V15	Erkek	1	Merkez	Özel Okul	Lise	Esnaf

Araştırmaya katılan velilerin 6'sı erkek, 11'i kadındır. Katılımcıların çocuklarının sınıf kademesine baktığımızda, 6'sinin ilkokul 3, 4'unun ilkokul 1, 3'unun ilkokul 4, ve 2'sinin ise ilkokul 2. Sınıfa gittiği görülmektedir. Katılımcıların 11'i şehir merkezinde, 4'u köyde ikamet etmektedir. Katılımcıların çocuklarının eğitim gördüğü okullara baktığımızda, 10'unun devlet okulunda, 5'inin ise özel okula gittiği görülmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına baktığımızda, 4'ünün lise, 3'unun ortaokul, 3'unun lisansüstü, 3'unun lisans, 2'sinin ilkokul olduğu görülmektedir. Katılımcıların 5'i ev hanımı, 5'i öğretmen, 2'si memur, 2'si işçi, 1'i ise esnaftır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada katılımcıların demografik bilgilerine ulaşabilmek için araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmış ve araştırmaya katılım sağlayan öğretmen, öğrenci ve velilerin Covid-19 pandemisi sürecinde yüz yüze eğitime ara verilmesinin ardından uygulanan uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerinin detaylı bir şekilde incelenmesi amacıyla yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Olgu bilim ile desenlenen nitel bir araştırmada yaşanan durumu derinlemesine analiz edebilmek için en uygun veri toplama yöntemi görüşmedir (Merriam, 2018). Araştırmanın problem durumu çerçevesinde açık uçlu sorular yöneltilerek katılımcıların olguya ilişkin bireysel düşüncelerine ,deneyimlerine ulaşım sağlamaktadır (Creswell, 2018).

3.3.1. Kişisel Bilgi ve Görüşme Formunun Geliştirilmesi

Araştırma konusu ile ilgili literatür taranarak kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Kişisel bilgi formunda katılımcıların demografik bilgilerine ve araştırma konusu ile ilgili bilgilerine ulaşmak için sorular oluşturulmuştur.

Katılımcıların deneyimlerine dair derinlemesine bilgilere ulaşmak için araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme aracı kullanılmıştır. Araştırmacı katılımcıların araştırma konusuna dair yaşanmışlıklarına ve deneyimlerine bir akış içinde ve eksiksiz bir şekilde ulaşabilmek için görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı, konusu çerçevesinde ilgili alan yazın taraması, pandeminin özellikle eğitime etkilerine dair haberlerin takibi

,araştırmaya ilişkin gözleme dayalı veriler toplanarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Görüşme formları üç bölümden oluşmuştur. İlk bölümde araştırmacı, araştırmmanın amacı, izleyeceği yol, etik kurallar ile ilgili katılımcıları bilgilendirme ve sözel onay alma amaçlı açıklamaya yer verilmiştir. İkinci bölümde ise katılımcılara ilişkin demografik bilgilerin toplanmasına dair hazırlanan sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde de görüşme soruları yer almaktadır. Görüşme formları öğretmen, öğrenci ve veli katılımcılar için ayrı ayrı hazırlanmıştır. Öğrenci ve veli görüşme formu 13, öğretmen görüşme formu 20 sorudan oluşmaktadır. Hazırlanan sorulara katılımcıdan araştırma konusuna dair daha fazla bilgi alabilmek, görüşmenin seyrini düzenleyebilmek ,katılımcının soru odağında kalmasını sağlamak amacıyla sonda soruları ilave edilmiştir (Merriam, 2018).Görüşme sorularına dair uzman görüş almak amacıyla “Görüşme Formu Uzman Değerlendirme Şablonu” (Ek4) hazırlanarak alanında uzman iki akademisyene iletilmiş ve görüşme formunun içeriği, soruların yapısı ile ilgili tavsiyeler alınmıştır. Bu bağlamda öğrenci görüşme formundaki bir soru daha anlaşılır hale getirilmek için soru kökünde değişiklik yapılmış, öğretmen görüşme formunda iki soruya da ilave sonda soruları eklenmiştir. Görüşme formunda yer alan soruların dil uygunluğu ve yazım kuralları açısından değerlendirilmesi amacıyla ortaokulda görev yapmakta olan iki Türkçe öğretmenine iletilmiş ve gerekli tavsiyeler alınmıştır. Uzman görüşler neticesinde alınan geri bildirimler ışığında tez danışmanı ile birlikte görüşme soruları araştırma için hazır hale getirilmiştir.

3.3.2. Pilot Görüşme

Pilot görüşme; hazırlanan görüşme sorularının katılımcılar tarafından ne denli anlaşıldıklarını, sorulara verilen cevapların araştırma konusuna uygunluğunu, görüşmenin ne kadar sürede sonuçlandığını değerlendirme fırsatı veren gerçek görüşmeler için en doğru görüşme formunun hazırlanmasına hizmet eden görüşmelerdir (Glesne, 2013).

Pilot görüşme için merkez ilçede bir ilkokulda görev yapmakta olan sınıf öğretmeni, merkez ilçede bir okulda öğrenim gören ilkokul öğrencisi ve merkez de ikamet eden bir öğrenci velisi ile Zoom platformu üzerinden ses kaydı alınarak görüşme sağlanmıştır. Pilot görüşme sonrası elde edilen gözlem ve veriler tez danışmanı ile yorumlanarak bazı düzenlemeler yapılmasına karar verilmiştir. Bir soru daha anlaşılır hale

getirilmesi gerektiği görüşünde birleşilmesiyle soru kökünde değişiklik yapılmıştır. İki soruya dair daha ayrıntılı veri elde edebilmek adına yeni sonda sorular ilave edilmiştir.

3.4.Verilerin Toplanması

Görüşmeler araştırma için Bartın İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmasının ardından daha önce irtibat kurulmuş ve araştırma hakkında katılımcıları bilgilendirmek, araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını göstermek amacıyla hazırlanan "Gönüllü Katılım Onam Formu" (Ek5) onaylanmış katılımcılar ile tekrar iletişime geçilerek görüşme için uygun zaman belirlenmiştir. İlk olarak öğrenciler ile görüşmeleri planlamak için velileri ile irtibat kurularak görüşme zamanı belirlenmiştir. Pandemi koşulları nedeniyle öğrencilerle yapılan görüşmelerin tamamı Zoom programı ile yapılmıştır. Zoom programının ses kayıt özelliği kullanılarak görüşmelerin ses kaydı alınmıştır. Görüşme öncesinde id (kişisel toplantı kimliği) ,passcode (bağlantı şifresi) ve görüşme linki paylaşımı yapılarak görüşmeler yapılmıştır. Öğrenciler ile görüşme öncesinde sorulara daha samimi cevaplar verebilmeleri için kısa süreli genel okul hayatıyla ilgili sohbet edilerek katılımcı öğrencilere görüşmenin içeriği hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Öğrencilerle görüşmeler devam ederken veli ve öğretmen görüşmeleri de önceden planlanan tarih ve saatlerde yapılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin 14'ü Zoom programı üzerinden,1 görüşme ise yüz yüze cep telefonu ses kayıt programı kullanılarak yapılmıştır. Veli görüşmeleri de pandemi şartları nedeniyle katılımcıların isteği üzerine Zoom programı ve telefon görüşmeleri kayıt altına alınarak yapılmıştır.13 veli görüşmesi Zoom programı üzerinden ,2 veli görüşmesi ise internet bağlantısının ve uygun cihazın olmayışı sebebiyle telefonla aracılığıyla ses kaydı alınarak görüşme yapılmıştır.

Görüşmelerin en kısa olanı T-1 kodlu öğrenci ile yapılan görüşme 12 dakika sürmüştür. En uzun görüşme ise Ö-5 kodlu öğretmen ile yapılan görüşme 65 dakika sürmüştür. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin daha uzun sürede gerçekleştiği saptanmıştır.

3.5.Verilerin Analizi

Bu araştırmada fenomenoloji (olgubilim) araştırma deseni doğasına uygun bir şekilde, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek

(2016) içerik analizini, araştırma neticesinde ulaşılan bilgilerdeki ilişkilerin belirlenerek anlaşılır hale getirilmesi, aynı verilerin temaların altında toplanması analizi ve anlaşılabilirliği kolaylaştırmaktadır. Nitel araştırmalarda veri analizi; görüşmeler neticesinde ulaşılan bilgi ve deneyimlerin bir araya getirilmesi ,sonrasında kodların oluşturulması ve oluşan benzer kodların temalar altında birleşmesidir (Creswell, 2018).

Görüşmelerin bir çoğu Zoom programı aracılığıyla yapıldığından görüşme ses kayıtları kullanılan program ile alınmıştır. Görüşmelere ait ses kayıtları görüşmeyi takriben üç gün içinde yazılı doküman haline getirilmiştir. Yazılı dokümanlar ses kayıtları tekrar dinlenerek kontrol edilmiştir. Görüşmeler neticesinde ulaşılan verilerin hangi tema ve alt temaların içerisinde yer alacağına karar vermek için alan yazın sürekli takip edilmiş, görüşmelere ait yazılı veriler çok kez okuma yapılmıştır. Genel okumalar sırasında notlar alınarak kod belirleme için ön hazırlık yapılmış. Ardından sorular bazında okumalar yapılarak kodlar belirlenerek listelenmiştir. Anlam bütünlüğü olan benzer kodlar bir araya getirilerek kodlar grupları oluşturularak temalar belirlenmiştir. Benzer kodların oluşturduğu temalar; nitel veri analizinde temel bulguları işaret etmektedir (Creswell, 2019). Aynı işlem tüm sorulardan elde edilen veriler için yapılarak kod ve temalar oluşturulmuştur.

Verilerin analizinde çeşitlendirmeye gidebilmek ,verilerin daha sistematik bir şekilde ortaya çıkmasını sağlamak için yazılı görüşme verileri MAXQDA 2020 programına aktarılmıştır. Temel istatistiksel analizlerde ve karma araştırma yöntemlerinde de veri analizi için tercih edilen MAXQDA programı, verilerin daha sistematik bir şekilde çözümlenmesini sağlamaktadır (Kuckartz ve Rädiker, 2019). Tüm bu aşamaların ardından elde edilen bulgular okuyuculara daha iyi aktarabilmek adına tablolar ve çeşitli görsellerle zenginleştirilerek açıklanmıştır. Ulaşılan bulguların anlaşılabilirliğini kuvvetlendirmek adına yer yer katılımcılardan direk alıntılar yapılmıştır.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenirliliğini sağlamak adına yapılması gerekenler araştırma sürecinin başından beri alanyazın okuması yapılarak, uzman görüşlerine başvurularak sağlanmıştır. Nitel araştırmaların geçerliliği ve güvenirliliği sağlamak için nicel çalışmalara göre farklı uygulamalar belirlenebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek , 2016).

Yalçiner'e (2019) göre nitel bir araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliği veri toplama araçları ile literatür arasında birliktelik sağlanarak , hazırlanan veri toplama aracı uzman görüşleri alınarak , pilot görüşme sonrası düzenlemeler yapılarak, görüşmeler esnasında katılımcıların farklı deneyim ve fikirlerini aktarmasına izin verilerek ayrıntılı olgulara ulaşılarak, veri toplama ve analiz çalışmalarında aşama aşama ilerleyerek, araştırma sürecinde tutarlı bir şekilde ilerleyerek sağlanabilmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, konusu çerçevesinde ilgili alanyazın taraması yapılmış, pandeminin eğitime etkilerine dair haberlerin takibi , araştırmaya ilişkin gözleme dayalı veriler toplanarak görüşme soruları hazırlanmıştır. Hazırlanan görüşme sorularının katılımcılar tarafından ne denli anlaşıldıklarını, sorulara verilen cevapların araştırma konusuna uygunluğunu, görüşmenin ne kadar sürede sonuçlandığını değerlendirmek amacıyla pilot görüşmeler yapılmıştır. Yapılan pilot görüşmelerin ardında elde edilen gözlem ve veriler tez danışmanı ve çalışmasında nitel araştırma yapmış yüksek lisans öğrencisi ile yorumlanarak bazı düzenlemeler yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan görüşmelerde araştırmacı samimi ve içten bir tavır sergileyerek, katılımcıların verdikleri cevaplara empatik bir anlayışla karşılık vermiştir.

Nitel araştırmalarda güvenilirlik sağlanması için uzun süreli etkileşim, derinlemesine veri analizi, uzman incelemesi, katılımcı doğrulaması, ayrıntılı betimleme, araştırma adımlarının şeffaflıkla açıklanması, notların standardize edilmesi, video ve ses kaydı alınması, uzun gözlem yapısı gibi kriterler sağlanmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013; Merriam, 2018). Bu doğrultuda araştırmacı ; her görüşmenin video ve ses kaydı almış ve görüşmeler sırasında gözleme dayalı notlara alınmıştır.

Araştırma sonuçlarına ulaşmak için görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin kodlanması ve tema oluşturulması sonrasında uzman görüş alınarak, araştırma literatürdeki aynı içerikli çalışmalarla desteklenerek, süreçteki tüm işlemler dosyalanıp kayıt altına alınarak güvenilirlik sağlanabilmektedir (Yalçiner, 2019). Bu bağlamda araştırmanın güvenilirliğinin sağlamak amacıyla değerlendiriciler arası güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Yüksek lisans çalışmasını nitel araştırma yöntemleri ile tamamlamış bir uzmana rasgele seçilen 4 görüşmenin verileri gönderilmiştir. Uzman ve araştırmacı ayrı mekanlarda görüşme dokümanları üzerinde kodların bağlantılı olduğu ifadeleri belirlemiş ve not almıştır.

Araştırmacı ve uzman verileri karşılaştırmıştır. Kodlara ilişkin benzer bağlantıların belirlenmesi duruma görüşme birliği, farklı kod ve bağlantının belirlenmesi durumundaysa görüş ayrılığı şeklinde değerlendirilmiştir. Tüm sorular için aynı işlem yapılmış ve sonrasında Miles ve Huberman'ın (1994) tarafından önerilen *Görüş birliği / (Görüş birliği+Görüş ayrılığı) *100* formülü kullanılarak değerlendiriciler arası güvenilirlik ortalaması %95 bulunmuştur.

3.7.Etik Önlemler

Odağında insan olan araştırmalarda genel olarak etik konulu sorunlarla karşılaşabilmektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların ve araştırmaların yapıldığı kuruluşların olumsuz etkilenmemeleri için etik ilkelere özen gösterilmelidir (Çepni ,2018). Katılımcıların deneyimleri, görüşleri toplanıp analiz edildiğinden araştırmacının tüm aşamalarında etik ilkelere uyulmasına özen gösterilmiştir. Çalışmada Bartın Üniversitesi Sosyal Ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'na başvuru yapılarak 10.06.2021 tarihinde araştırma için "Etik Kurul Onayı" alınmıştır (Ek8).

3.8.Araştırmacının Rolü

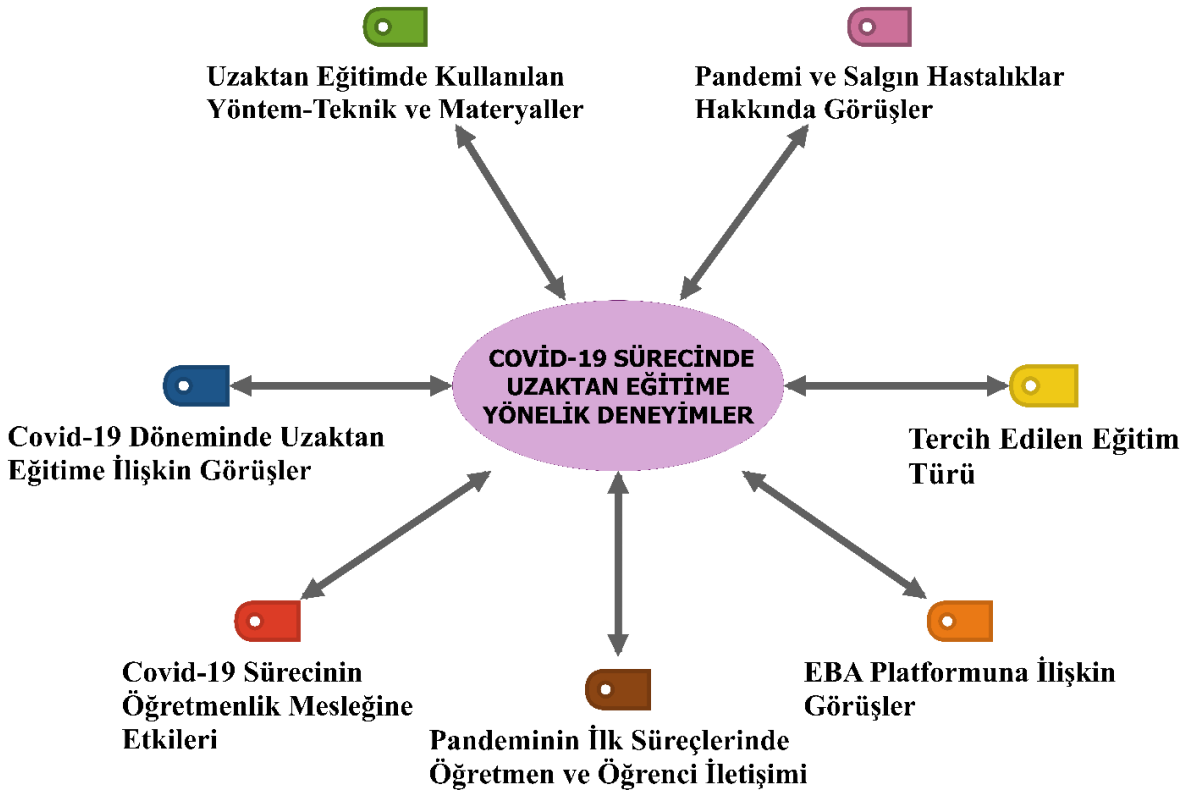
Nitel araştırmalarda problem durumunun ortaya çıkartılmasında, araştırmacının veri toplama sürecinde verilerin analizinde ve sonuçların ortaya çıkartılmasında araştırmacının rolü son derece önemlidir (Fink ,2000). Çalışmanın bu bölümünde araştırmacıya ait bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmacı temel eğitim ana bilim dalında yüksek lisans öğrenimi görmesinin yanında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilkokulda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Araştırmacı görüşme formlarının geliştirilmesi, katılımcılarla görüşmelerin yapılarak bilgilerin toplanması ve bulguların ortaya konulmasında etik ilkeler çerçevesinde çalışmayı sürdürmüştür. Araştırmacı 12 yıllık meslek yaşamı boyunca alanda deneyim edinmiştir. Araştırmacı özel bir eğitim kurumundan nitel araştırmalar konulu uzaktan eğitim yoluyla eğitim alarak bilgi birikimini arttırmıştır

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma kapsamında yapılan derinlemesine görüşmelerden içerik analizi ile ulaşılan verilere yer verilmektedir. Araştırma problemine açıklık getirmesi adına yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular bu başlık altında sunulmuştur. Çalışma 15 öğretmen, 15 veli ve 15 öğrenci ile yapılmıştır. Öğretmen katılımcıları Ö1'den Ö15'e kadar, öğrenci katılımcılar T1'den T15'e kadar, veliler ise V1'den V15'e kadar kodlanmıştır.

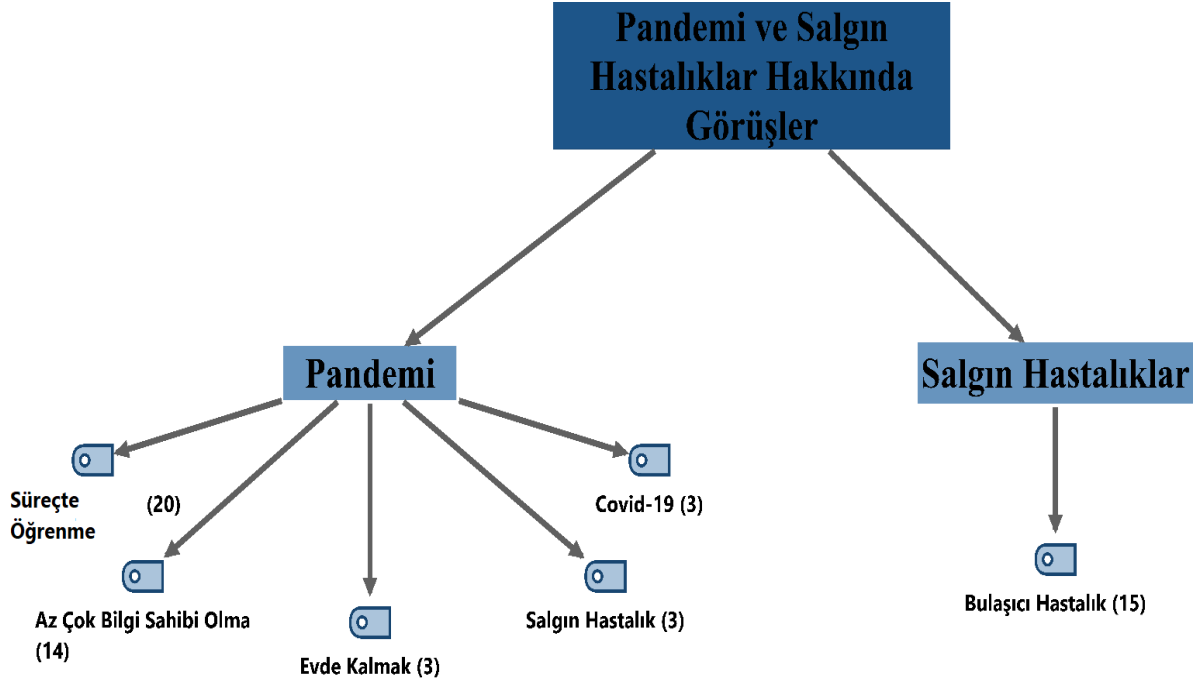
Çalışma Şekil 4.1'de görüldüğü üzere 7 tema altında toplanmıştır. Bu temalar, pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler, uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller, Covid-19 döneminde uzaktan eğitime ilişkin görüşler, Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkisi, pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi, EBA platformuna ilişkin görüşler ve tercih edilen eğitim türü olarak adlandırılmıştır.

Şekil 4.1: Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik deneyimler konusuna ait temalar gösterimi

4.1.Pandemi ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler

Araştırmanın ilk teması olan pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4. 2’de görülmektedir. Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler pandemi ve salgın hastalıklardır.

Şekil 4.2: Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.1.1.Pandemiye İlişkin Görüşler

Pandemi ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler temasının ilk kategorisi pandemiye ilişkin görüşler katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bu yıl öğrenme, az çok bilgi sahibi olma, evde kalma, salgın hastalıklar, Covid-19 olmak üzere 5 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod süreçte öğrenme kodudur. Katılımcı öğretmenler pandemiye 2020 yılından önce bilmediklerini, süreç içerisinde araştırarak öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Ö3, Ö6 ve Ö7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Kesinlikle hayır, başımıza gelince yaşayarak araştırarak öğrendik.” (Ö3)

“Duymamıştım bu dönemde öğrendim.” (Ö6)

“Pandemiye bu yıl öğrendim.” (Ö7)

T4 kodlu katılımcı öğrenci daha önce pandemiye bilmediğini 2020 yılı ile öğrendiğini ifade etmiştir.

“Daha önce hatırlamıyorum. Biliyorum,1 yıldır biliyorum.” (T4)

Son olarak katılımcı veliler de pandemiye daha önce duymadıklarını 2020 yılı sürecinde öğrendiklerini ifade etmişlerdir. V3, V7 ve V9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Duydum dersem yalan olur geçen Şubat ayı gibi tv de duydum. Öncesinde bilmiyordum.” (V3)

“Daha önce duymamıştım. Pandemi nedir bilmiyorum.2020 yılında başımıza bu hastalı gelince televizyondan öğrendim.” (V7)

“Pandemi hakkında internet ve tv aracılığıyla bilgi sahibi oldum. Öncesinde kelime olarak bilgim azdı ancak yaşanan süreçle birlikte daha fazla bilgi edindim.” (V9)

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen diğer kod az çok bilgi sahibi olma kodudur. Katılımcı öğrencilerin daha önce pandemi ile ilgili bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Katılımcı öğretmen ve veliler pandemi sürecinden önce filmler ve önceki salgınlar nedeniyle az çok bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Ö2, Ö4 kodlu katılımcı öğretmenler net bilgi sahibi olmadıklarını filmlerden az çok bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir.

“Net bilgi sahibi değildim Kore filmlerinden duymuştum. Ancak etkisinin bu kadar çok olacağını bilmiyordum.” (Ö2)

“Tabi duydum. Filmlerden duydum. Az çok bilgimiz vardı.” (Ö4)

“Sadece salgın hastalık olarak filmlerde duydum.” (Ö10)

V4 kodlu katılımcı veli daha önce olmuş İsyanyol gribi ve Çanakkale Savaş’ındaki sıtma hastalıklarını bildiğini ancak Covid-19 gibi büyük bir etkiye sahip olacağını düşünmediğini belirtmiştir. V10 kodlu katılımcı veli ise filmlerden az çok bilgi sahibi olduğunu ancak, V4 kodlu katılımcı gibi, bu denli etkilenmeye ihtimal vermeyeceğini ifade etmiştir.

“Duymuştum. İspanyol gribini duymuştum. Çanakkale Savaşı’nda meydana gelen sıtmayı bilmiyordum. Bunlar daha çok belli bir lokasyondaki salgınlardı. Bu kadar bizleri

etkileyecek bir durum olarak bilmiyordum. Bu kadar bu çağda sıkıntı yaratacağını bilmiyordum. (V4)

“Duymuştum ne olduğunu yaklaşık olarak biliyordum. Kore yapımı film-dizi izlemiştim orada konu olarak işlenmişti. Ama bu kadar tüm dünyada etkili olacak bir salgın olacağına ihtimal vermezdim.” (V10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod evde kalmak kodudur. Evde kalmak kodu öğrenciler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar pandemi hakkında düşüncelerini ifade ederken pandemiyi evde kalmak, karantinada kalmak olarak belirtmişlerdir.

“Pandemi evde kalmak gibi bir şey.” (T6)

“Biliyorum. Koronavirüs salgınında önlem, karantina gibi.” (T10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod salgın hastalık kodudur. Salgın hastalık kodu öğrenciler tarafından ifade edilen koddur. T3 ve T8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Evet duydum. Pandemi salgın hastalık demek.” (T3)

“Pandemi salgın hastalıklardır. Korona, grip salgın hastalıklar.” (T8)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod Covid- 19 kodudur. Covid-19 kodu öğrenciler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar pandeminin Covid-19 olduğunu ifade etmiştir.

“Pandemi korona demek” (T1)

“Pandemi covid-19 demek” (T4)

4.1.2.Salgın Hastalıklara İlişkin Görüşler

Pandemi ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler temasının son kategorisi salgın hastalıklara ilişkin görüşler katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bulaşıcı hastalıklar olmak üzere 1 kod ile ifade edilmiştir. Bulaşıcı hastalıklar kodu öğrenciler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar salgın hastalıkları bulaşıcı hastalıklar olarak ifade etmiştir. T2, T5, T6 ve T14 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

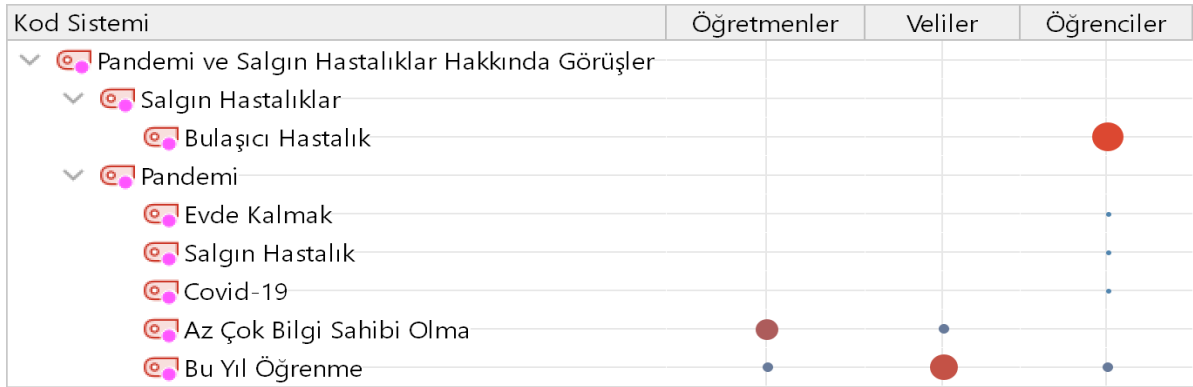
“Salgın hastalık ve bulaşıcı hastalıkları biraz duydum. Koronavirüs çıkınca virüsleri bana anlattılar o zaman öğrendim.” (T2)

“Salgın hastalılar grip var, kızamık falan oluyor. İnsanlar yaklaşınca ve sarılarak hastalıklar bulaşıyor.” (T5)

“Bulaşıcı hastalıklar virüs var, bakteriler var. İnsandan insana bulaşıyor.” (T6)

“Salgın bulaşıcı oluyor. Grip gibi hastalık bulaşıcıdır. Mesela birisinde oluyor başkalarına geçiyor.” (T14)

Tablo 4.1: Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu

Tablo 4.1’de ki pandemi ve salgın hastalıklar hakkındaki görüşler teması incelediğinde , katılımcıların bu konudaki görüşlerinin geniş bir yelpazede olduğu dikkat çekmektedir. Farklı katılımcı gruplarının farklı görüşlerde yoğunlaştıkları, noktaların büyüklüğü ve renk değişimlerinden anlaşılmaktadır. Öğrenciler bulaşıcı hastalık kodunu yoğun bir şekilde ifade ederken, veliler ise pandemiyi bu yıl öğrendiklerini ifade eden kodu yoğun şekilde ifade etmişlerdir. Son olarak, öğretmenler pandemi hakkında az çok bilgi sahibi olduklarına ilişkin kodu sıklıkla belirtmişlerdir.

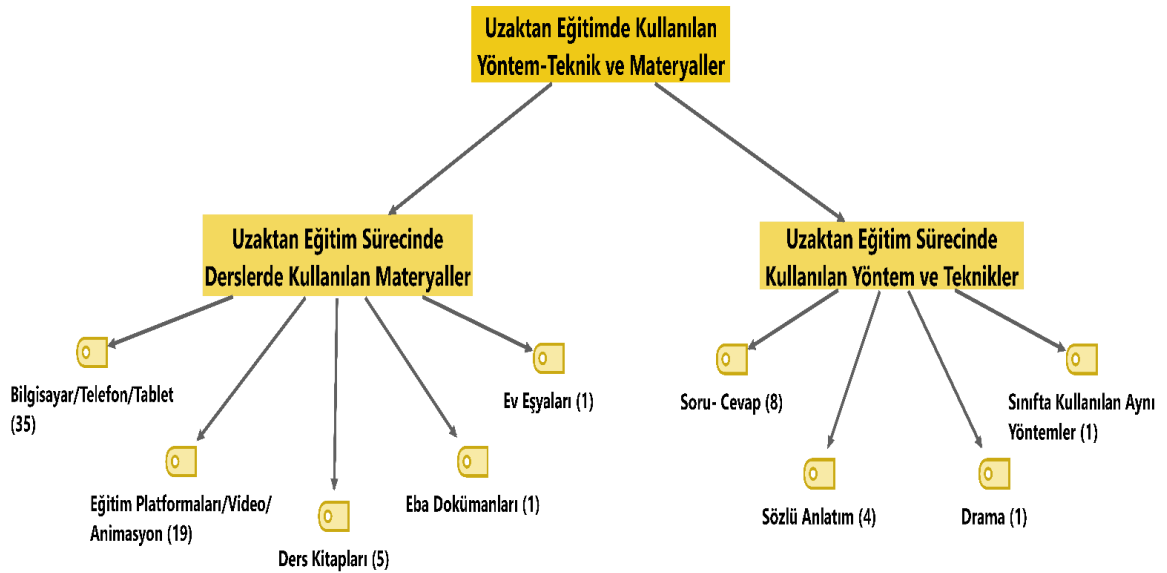
Tablo 4.2: Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Süreçte Öğrenme	Az Çok Bilgi Sahibi Olma	Evde Kalmak	Salgın Hastalık	Covid-19
Öğretmenler	5	9	0	0	0
Öğrenciler	5	0	3	3	3
Veliler	10	5	0	0	0

Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.2’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 20 olan süreçte öğrenme kodunun 5’i öğretmenler, 5’i öğrenciler ve 10’u ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 14 olan az çok bilgi sahibi olma kodunun 9’u öğretmenler ve 5’i veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 3 olan evde kalma kodunun 3’ü öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 3 olan salgın hastalık kodunun 3’ü öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 3 olan Covid-19 kodunun 3’ü öğrenciler tarafından ifade edilmiştir.

4.2.Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem- Teknik ve Materyaller

Araştırmanın ikinci teması olan uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4.3’te görülmektedir. Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan materyaller ve yöntem ve tekniklerdir.

Şekil 4.3: Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.2.1.Uzaktan Eğitim Sürecinde Derslerde Kullanılan Materyaller

Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasının ilk kategorisi olan uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan materyaller katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bilgisayar/telefon/tablet, eğitim platformları/video/animasyon, ders kitapları, EBA dokümanları ve ev eşyaları olmak üzere 5 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod bilgisayar/telefon/tablet kodudur. Öğretmen katılımcılar bilgisayar üzerinden sanal tahtayı kullandıklarını, videolar izlettiklerini ifade etmiştir.

“Sadece sanal ortam beyaz tahtayı kullandım. Ekran kalemi kullandım.” (Ö1)

“Görseller zoom tahta- video kullandık” (Ö14)

Öğrenci katılımcılar telefon, bilgisayar ve tablette derslere bağlandıklarını ifade etmiştir.

“Canlı derslere telefonla katılıyorum. Bir keresinde bilgisayar ile derslere girdim. Ablamın bilgisayarı ile derse girdim. Telefonla bağlanmak kolay oluyor.” (T1)

“Telefon ve bilgisayardan bağlantı sağladım.” (T3)

“Tablet ile derslere katıldım.” (T5)

Veli katılımcılar çocuklarının derslere telefon, bilgisayar ve tablet ile bağlandığını ifade etmiştir. Katılımcılar bilgisayar ile derse bağlanınca çocukların daha odaklı olduğunu belirtmiş, V12 kodlu katılımcı ise çocuklarının derse girmesi için tablet aldıklarını ifade etmiştir.

“Bilgisayar ve telefon ile canlı derslere bağlandı. Telefon ile geziyor. Bilgisayarda masada oturmak zorunda kalıyor ve derslere daha iyi odaklanıyor.” (V1)

“Bilgisayarla ve nadiren telefonla bağlandı. Telefon ekranı küçük olduğu için telefon zor oluyor. O nedenle bilgisayar ile bağlandı.” (V5)

“Çocuğumuzun tableti yoktu. Öncesinde hiç ihtiyaç duymamıştık ama derslere girebilsin diye tablet aldık.” (V12)

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen diğer kod eğitim platformları/video/animasyon kodudur. Eğitim platformları/video/animasyon kodu öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar derslerin ilgi çekici olması için çeşitli eğitim platformları, videolar, animasyonlar kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ö3, Ö7, Ö8 ve Ö10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Videolar kullanıldı. Animasyonlar çok kullanıldı.” (Ö3)

“Videoları, görsel ve yazılı dokümanların çoğunu araştırıp dersime uygun olanları seçtim.” (Ö7)

“Morpa kampüs, okulistik vb siteleri çok kullandım. Bunlar daha aktif katılımı sağladı ve ilgi çekici hale geldi. Video ve animasyonları.” (Ö8)

“Morpa -okulistik vb içerikleri kullandık. Youtube kullandık. Farklı kaynaklardan içerik aldık ve paylaştık.” (Ö10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod ders kitapları kodudur. Ders kitapları kodu öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Öğretmen katılımcılar uzaktan eğitimde ders kitapları ve farklı kaynak kitaplarını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Ö1 ve Ö8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Ders kitaplarını kullandım.” (Ö1)

“Ders kitaplarını ve farklı kaynakları kullandım.” (Ö8)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod EBA dokümanları kodudur. Ö4 kodlu katılımcı EBA eğitim platformuna içerik ürettiğini ve uzaktan eğitim sürecinde EBA dokümanlarını kullandığını belirtmiştir.

“Eba dokümanları, kendim doküman hazırladım. Video kullandım. Ebaya içerik ürettim. Bu yıl üretilen metinler çok faydalıydı. İlgi çekici metinlerdi.” (Ö4)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod ev eşyaları kodudur. Ö7 kodlu katılımcı fen bilimler dersinde maddeler konusunu öğrencilere anlatırken evde bulunan pirinç, bulgur gibi maddeleri göstererek anlattığını ifade etmiştir.

“Ev eşyalarını fen bilimleri dersinde kullandım. Maddeler konusunda akışkan katılar pirinç, bulgur gibi. Sıvıların akışkanlığını gösterdik.” (Ö7)

Tablo 4.3: Uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan materyaller temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Bilgisayar Telefon Tablet	Eğitim Platformları/Video/ Animasyon	Ders Kitapları	EBA Dökümanları	Ev Eşyaları
Öğretmenler	6	15	5	1	1
Öğrenciler	15	4	0	0	0
Veliler	14	0	0	0	0

Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.3’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 35 olan bilgisayar/telefon/tablet

kodunun 6'si öğretmenler, 15'i öğrenciler ve 14'u ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 19 olan eğitim platformları/video/animasyon kodunun 15'i öğretmenler,4'ü öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 5 olan ders kitapları kodunun 5'ı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 1 olan EBA dökümanları kodunun 1'ı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 1 olan ev eşyaları kodunun 1'ı öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

4.2.2.Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasının ikinci kategorisi olan uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan yöntem ve teknikler öğretmen katılımcılar tarafından ifade edilen kategoridir. Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; soru-cevap, sözlü anlatım, drama ve sınıfta kullanılan aynı yöntem olmak üzere 4 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod soru- cevap kodudur. Katılımcılar sınıf içi etkileşimi arttırmak için soru- cevap tekniğini çok kullandıklarını belirtmişlerdir. Ö3, Ö5 ve Ö8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şöyledir:

“Etkileşimi arttırmak için soru cevap kullanıldı.” (Ö3)

“Çocukları derse katmaya çalıştım. Soru cevap yöntemi ile onları sürece kattım.” (Ö5)

“Soru cevap yöntemini daha çok kullandık. Sınıf ortamındaki birçok yöntem tekniği kullandık. Derslere göre uygun yöntemleri kullanmaya çalıştık.” (Ö8)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod sözlü anlatım ve drama kodudur. Ö6 kodlu katılımcı soru- cevap tekniğinin yanında uzak eğitim sürecinde sözlü anlatım ve drama tekniğini kullandığını ifade etmiştir.

“Sözlü anlatım, drama, soru cevap gibi yöntem teknikleri kullandım.” (Ö6)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod sınıfta kullanılan aynı yöntemler kodudur. Ö1 kodlu katılımcı uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitimdeki aynı yöntem ve teknikleri kullandığını belirtmiş sadece öğrencileri kontrol edemediğini ifade etmiştir.

“Sınıfta kullandığımız aynı yöntemleri kullandım. Sadece öğrencilerin yaptıklarını kontrol edemedim. Bu sorun oldu.” (Ö1)

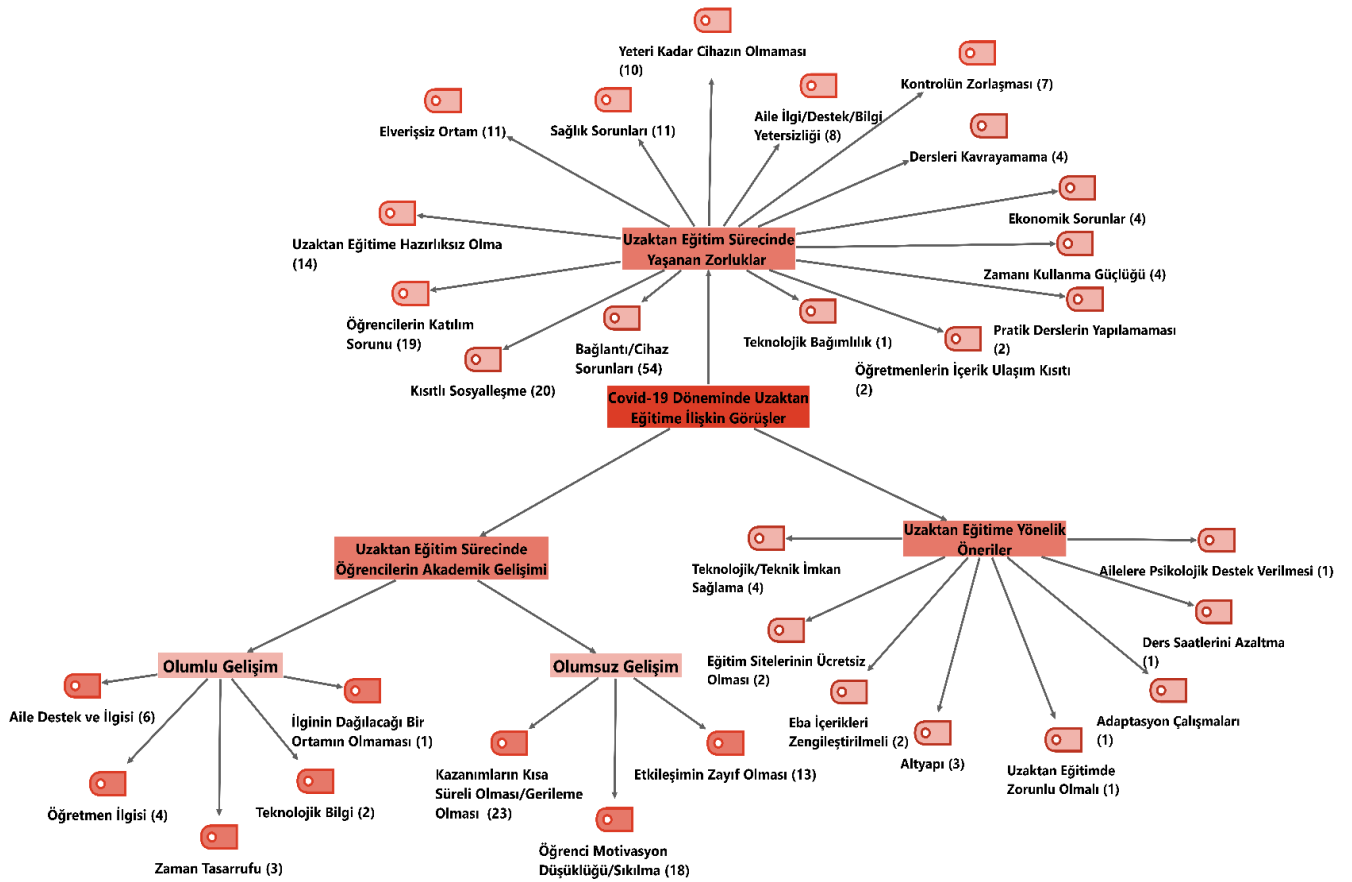
Tablo 4.4: Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu

Kod Sistemi	Öğretmenler	Veliler	Öğrenciler
Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem-Teknik ve Materyaller			
Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Yöntem ve Teknikler			
Drama	•		
Sözlü Anlatım	•		
Soru- Cevap	•		
Sınıfta Kullanılan Aynı Yöntemler	•		
Uzaktan Eğitim Sürecinde Derslerde Kullanılan Materyaller			
Telefon (Whatsap)		•	
Ev Eşyaları	•		
Eba Dökümanları	•		
Eğitim Platformları/Video/Animasyon	•		
Ders Kitapları	•		
Bilgisayar/Telefon/Tablet	•	•	•

Tablo 4.4'te ki uzaktan eğitimde kullanılan yöntem-teknik ve materyaller teması incelediğinde , katılımcıların bu konudaki görüşlerinin geniş bir yelpazede olduğu dikkat çekmektedir. Farklı katılımcı gruplarının farklı görüşlerde yoğunlaştıkları, noktaların büyüklüğü ve renk değişimlerinden anlaşılmaktadır. Öğretmenler eğitim platformları/ video/ animasyon kodunu yoğun olarak ifade ederken, velilerin ve öğrencilerin ifadeleri bilgisayar/telefon/tablet kodu üzerinde yoğunlaşmaktadır.

4.3.Covid-19’da Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler

Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4.4’te görülmektedir. Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri teması 3 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik gelişimi ve uzaktan eğitime yönelik önerilerdir.

Şekil 4. 4 :Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.3.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar

Şekil 4.5: Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar

Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri temasının ilk kategorisi olan uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bağlantı/cihaz sorunları, sağlık sorunları, aile ilgi/destek/bilgi yetersizliği, elverişsiz ortam, zamanı kullanma güçlüğü, öğretmenlerin içerik ulaşım kısıtlılığı, yeteri kadar cihazın olmaması, ekonomik sorunlar, kontrolün zorlaşması, öğrencilerin katılım sorunu, eğitimden uzaklaşmama, uzaktan eğitime hazırlıksız olma, kısıtlı sosyalleşme, pratik derslerin yapılamaması, teknolojik bağımlılık ve dersleri kavrayamama olmak üzere 16 kod ile ifade edilmiştir.

Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar temasına ait katılımcı kod frekansları; kod yoğunluğu 54 olan bağlantı/cihaz sorunları kodunun 13’ü öğretmenler, 15’i öğrenciler ve 8’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 20 olan kısıtlı sosyalleşme kodunun 5’i öğretmenler, 8’i öğrenciler, 7’si ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 19 olan öğrencilerin katılım sorunu kodunun 6’sı öğretmenler, 3’ü öğrenciler, 4’ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 14 olan uzaktan eğitime hazırlıksız olma kodunun 5’i öğretmenler, 1’i öğrenciler, 3’ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod

yoğunluğu 11 olan sağlık sorunları kodunun 2'si öğretmenler, 3'u öğrenciler, 6'ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 11 olan elverişsiz ortam kodunun 4'u öğretmenler, 5'i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 10 olan yeteri kadar cihazın olmaması kodunun 6'sı öğretmenler, 1'ı öğrenciler, 3'ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod bağlantı/cihaz sorunları kodudur. Katılımcılar köyde çalıştıklarını/yaşadıklarını ifade ederek altyapı sorunlarından dolayı internet kesintilerinin olduğunu belirtmiştir. Yeterli altyapı olmadığından internet kesintilerinin yaşandığını ifade edilmiş olup, telefon ile bağlanan öğrenciler ve velileri ekranı görmekte zorluk çektiklerini belirtmişlerdir. Ö1, Ö6, Ö8, T2, T4, T8, V1, V5 ve V14 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Köyde oturmam nedeniyle internette kopma sorunu çok yaşadık. Kendi hızım çok yavaştı. Kopmalar çok oldu. Öğrenciler de de aynı kopma durumu çok oldu. Elektrikler kesildi ve sınıfın çoğu derse katılamadı. Elektrik sorunu nedeniyle bir iki köy bağlantı sağlayamadı.” (Ö1)

“İlk zamanlar canlı ders süresinde bağlantı sorunu oldu. EBA ya dersleri atamak uzun sürdü. Derslerde bağlantı kopması çok oldu. Köylerde altyapı sorunu çok olduğundan derslerden kopmalar ses gelmeme vb sorunlar çok oldu.” (Ö6)

“Telefonla bağlananlar ekranı göremedi. Cihazları bozuldu derslere katılamadılar. Derslerde ses gitmeleri ve kopmalar dersin verimini düşürdü.” (Ö8)

“Elektrik gitti zorluk yaşadık. İnternet gitti zorluk yaşadık. Bazen canlı ders beni attığında birazcık üzülüyorum. Ama kendisi hemen bağlanıyor. İnternet azalıyor yavaşlıyor o yüzden arkadaşlarımların kameraları açık ama onlar gözüküyorlar. Mesala şimdi internet azalsa sizi göremem. Bazen öğretmenin sesi gidiyor anlamakta birazcık zorlanıyorum. Bazen donuyor ama ses geliyor.” (T2)

“Uzaktan eğitim kötü, okul iyi. Ekran donuyor. Duyulmuyor. Bazenleri de donuyor. Öğretmen video açıyor ama donuyor.” (T4)

“Girmekte çok zorluk yaşadım. Bilgisayardan girmeye çalışırken dersten atıyordu. Ara sıra anlamakta zorlanıyorum. Bazılarını anlayamıyorum.” (T8)

Elektrik kesintisi yaşıyoruz derse bağlanamıyor. İnternet kopuyor dersten çıkıyor. Her an yanında olamıyorum dersten kopuyor, çalışmalara dikkat etmiyor. Uzaktan eğitimde çok fazla efor harcıyorum. Yardımcı olmam gerekiyor. Bence eğitimleri eksik kalıyor ve ilerisi gelecekleri bizleri endişelendiriyor.” (V1)

“Bazen derslerde ses sorunu, görüntü sorunu oluyordu. Anlayamıyorduk. Biz anne baba olarak devreye girip ders te yardımcı oluyorduk.” (V5)

“İnternet bağlanana kadar biraz ders kaçırdık. Bağlandıktan sonra düzenli girdi. Çoğu zaman ekranın donduğunu ya da oturumun kapandığını söylüyordu. O zamanlar tekrar derse girene kadar üzülüyordu.” (V14)

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen diğer kısıtlı sosyalleşme kodudur. Ö7, Ö11, T3, T5, T12, V2, V3 ve V12 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“En çok sosyal açıdan bir gerileme oldu.” (Ö7)

“Duygusal ve sosyal açıdan bir gerileme oldu.” (Ö11)

“Çok zorlandım. Arkadaşlarımdan uzak kaldım. Bu durum beni olumsuz etkiliyor.” (T3)

“Okulda daha çok hareket ediyordum. Şimdi edemiyorum. Okulda oynuyorduk. Şimdi oynayamıyorum. Bu yüzden sıkılıyorum.” (T5)

“Hem de Arkadaşlarımızla istediğimiz gibi sohbet edemiyoruz. Bir sürü kötü yanı var. Pek olumlu yanı yok.” (T12)

“Normalde okula gitmekten çok keyif alan bir çocuk. Hareketli bir çocuk. Ancak uzaktan eğitimde çok sıkıldı. Çünkü spor yapıyordu, bilseme gidiyordu, arkadaşlarıyla iletişimi çok iyiydi tüm bunlar onu çok sıktı. Özetle süreç hem duygusal olarak hem de akademik olarak olumsuz etkiledi.” (V2)

“Sosyalleşemiyor. Hareketsiz kalıyorlar. Fiziksel ihtiyaçlarını gideremiyor. Fizyolojik olarak ta psikolojik olarak ta zorluk yaşıyor. Parklar bile yasak. Bu dönemde sadece dışarı sınırlı çıkıp aktivite olarak markete gidiyoruz. Bir defa kirtasiyeye gidebildik. Fiziksel aktivite yapamıyor, sosyalleşemiyor bu ruhsal sağlığını fiziksel sağlığını olumsuz etkiliyor.” (V3)

“Okul arkadaşı kavramı olmadığı için iletişim kuracağı akranını bulmakta zorluk yaşadık. Sürekli evde olan çocuğu dışarı çıkaramadık. Zaman zaman daha agresif olmaya

başladı. Çocuğun okul ile ilgili düşünceleri kötü etkilendi. Hep böyle mi okul olacak şeklinde karamsar sorular sormaya başladı.” (V12)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğrencilerin katılım sorunu kodudur. Katılımcılar eğitimden uzaklaşmama adına uzaktan eğitimin faydalı bir uygulama olduğunu ifade etmiş fakat katılımcı öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilere ulaşmanın çok zor olduğunu da belirtmiştir. Katılımcı öğrenciler uygulama üzerinden derslere giremedikleri için katılmadıklarını ve bu durumun onları üzdüğünü belirtmiştir. Katılımcı veliler ise çocukların ekran karşısında dururken sıkıldıklarını bu yüzden dersleri aksattıklarını belirtmiştir.

“Tüm çocuklara ulaşamama bağlantı sorunlarını aşamama çok yorucuydu.” (Ö1)

“Ekranı kapalı çocuklarda öğrencinin aktif katılımını sağlama çok zordu. Öğrenciler dersten koştuk ya da kendisi çıktı bu sorun oluşturuyordu. En önemli sorun herkese ulaşamama, nadiren ulaşma durumuydu.” (Ö3)

“Öğrencilerin dese devamı ve aktif katılımını sağlamak zor ve stresliydi. Bu süreçte tüm olumsuzluklara rağmen en güzel işi biz öğretmenler yaptık.” (Ö9)

“Canım sıkıldı genellikle. Çünkü öğretmen yok, yüz yok, tahta yok. Sadece ekran var. Derslere katılmama çok oluyor. Mesela bugün oldu. Şifre doğru yazıyorum ama hala giremiyorum. Derse giremeyince üzülüyorum.” (T6)

“Derslere giremeyince öğretmen yok yazması kötü oluyor. Çok yok yazarsa sınıfta kalabilirim. İlk başlarda girmekte zorlandım. Sonra olmadı.” (T8)

“Devletimizin ve öğretmenlerimizin emeği çok büyük. Ellerinden geleni yapıyorlar. Ama Oğlum hiperaktif o nedenle ekran karşısında oturamıyor. Çabuk sıkılıyor. Sürekli başında duramıyorum. On edenle dersi aksatıyor.” (V1)

“Uzaktan eğitim kötü oldu. Birden fazla çocuk okula gittiği için hangisinin canlı dersi ne zaman takip etmekte zorlandık. çocuklarda ders dinlerken birbirlerine kaynadılar. Yüz yüze eğitim daha iyi en azından öğretmen sınıfta disiplin sağlar. Biz evde bu disiplini sağlamakta zorlandık. Çocuk okulda dersini dinler evde birini dinliyor diğerini dinlemiyor derse girmek istemiyor.” (V11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod uzaktan eğitime hazırlıksız olma kodudur. Katılımcı öğretmen ve velilerin ifadeleri şu şekildedir;

“Ülkemiz kesinlikle hazırlıksız yakalandı. Öğrenci öğretmen ve velilere eğitim verilmeliydi. İmkanlar çoğaltılıp derse bağlanma zorunlu tutulmalı.” (Ö5)

“Hazırlıksız yakalandık. O nedenle ilk zamanlar belirsizlikler vardı. Öğrencilerle Watsap ve telefonla görüştüm. Motive etmeye çalıştım. Günde 1 ders ile başladık. Sonra arttı ama bağlantı sağlamamız zor oldu. Zor durumda yapılabilecek çözümler bulundu. En azından iletişim kurduk her gün düzenli ders yaptık.” (Ö11)

“İnternet yok, bilgisayar yok, uygun telefon yok. Bu nedenle canlı derslere hiç katılamadılar. Çocuklarım arkadaşlarımın gerisinde kaldıkları için çok üzüldüler. Kitaplarımı yapamadım diye ağladığı bile oldu. Televizyondan anlayamıyordu. Üzüliyordu. Okulda arkadaşlarıyla oynuyorlardı bu duruma çok üzüldüler. Okula ara ara gittiklerinde çok mutlu oldular. Eksik konularını tamamladılar. Bu duruma çok sevindiler. Bu süreçte çocuklarımız geri kalması bizleri çok üzdü. Destek almaya çalıştık ama maddi manevi bir destek bulamadık. Milli eğitim Müdürlü’ nü aradık ama bir çözüm bulunamadı. Bizim için ciddi sıkıntı oldu.” (V6)

“İlkokul seviyesindeki öğrenciler için uygun bir sistem değil. Ben Ortaokulda görev yapıyorum benim öğrencilerim dahi uzaktan eğitimde yeterli verimliliği sağlayamadık. İlkokulda durum daha da zor.” (V11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod sağlık sorunları kodudur. Ö5, T3, T6, V1 ve V9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Bilgisayar başında ders yapmak online olarak eğitim almak zorlayıcı geldi. bu süreçte göz rahatsızlığı da yaşadım.” (Ö5)

“Sürekli telefona, bilgisayara bakmak başımı ağrıttırıyor. Telefonda bilgisayarda radyasyon var. Dersleri anlamakta biraz zorlanıyorum. Gözlerimde kayma vardı bu canlı derslerde arttı. Radyasyonu mesela önleyebiliriz bunun için kaktüs dikebiliriz.” (T3)

“Çok zorlandım. Kötü oldu. Ekran başında durmak. O kadar çok ekranda duruyorsun ki öğretmeni artık anlayamıyorsun. Kafan ağrıyor, kulakların ağrıyor, gözlerin acıyor, ayakların uyuşuyor. Anlamakta zorluk çekmiyorum ama okuldaki gibi anlatılmıyor. Uzaktan eğitimle yüz yüze eğitim arasında bayağı fark var.” (T6)

“Gözlerinin yorulduğunu söyleyerek kitap okumak istemiyor. Gözlerim ağrıyor, başım ağrıyor diyor.” (V1)

“Ancak sürekli evde olan çocuğumuz çok hareketsiz kalmasından dolayı beslenme ve kilo sorunu yaşadı. Sürekli ekrana maruz kalmasından kaynaklı da huzursuz tavırları oluyordu.” (V9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod elverişsiz ortam kodudur. Katılımcı öğretmen ve veliler ev ortamından kaynaklı birçok etkenden dolayı öğrencilerin odaklanma sorunu yaşadıklarını, ayrıca katılımcı öğretmenler evde ebeveynlerin ders sürecine dahil olarak öğrencilerin verimini düşürdüklerini ifade etmiştir.

“Velilerin ev ortamını sesi derse dahil oldu. Bu ders verimini düşürdü. Sonradan bu sorunu da çözdük.” (Ö2)

“Velilerin derslerde çocuklara psikolojik şiddet uyguladığına şahit oldum. Soru sordum annesi “bilemezsen kafanı kırarım” gibi ifade kullandı. Bu sürecin yönetilmesi en zor kısmıydı. Veliler öğretmenin işlerine karışmaya başladılar. Aynı zamanda bunlarla da mücadele etmek zorunda kaldık.” (Ö9)

“Küçük çocuğum var ders saati sırasında çizgi film izlemek istiyordu. Evde ciddi sorunlar çıkıyordu. Çok az takip edebildiler. Okuldaki gibi televizyonu dikkatli izlemediler. Etrafta başka şeyler var onlara bakıyorlar.” (V6)

“Kızım dikkatini toplamada zorlandı. Öğretmen ekran paylaştığında ,ekran yerine arkadaşlarına bakmaya çalışıyordu. Çocukların ev ortamının sesleri derste ön plana çıkıyordu. Tüm bunlar dersin amacına ulaşmasını engelliyordu. Ben bu eksikliği kapatmak adına çalışmalar yapmak zorunda kaldım.” (V10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod yeteri kadar cihazın olmaması kodudur. Ö5, Ö8, T15, V11 ve V14 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Kardeşi olan öğrenciler tek cihaz oluşu nedeniyle bazı derslere giremedi. Bunu ders saatlerini değiştirerek çözmeye çalıştım İlk başlarda bu saat sınırı nedeniyle olmadı.” (Ö5)

“Kardeşi olan çocuklar tek telefon olduğundan derslere sınırlı katılım yaptılar. Bilgisayarım bu programlar için uygun hale getirmek için donanımını arttırdım. Yeni bilgisayar çok pahalı olduğu için almadım.” (Ö8)

“Telefondan girdim. Ekran küçük oluyor, ekranı çevirince ters oluyor. Kardeşim .....’ın dersleri bitince bilgisayardan giriyorum, benim için daha kolay oluyor. Bilgisayardan ayrılmak istemiyorum.” (T15)

“Çocukların tableti olmadığı için telefonu ortak kullandılar bu yüzden de bazı dersleri kaçırdılar.” (V11)

“EBA TV ye ara ara baktık. Kızım derslerinden sonra izlemek istiyordu. Ama televizyon ders dinlemekten çok hoşlanmadı. Sık sık kanal değiştirdi. Evde başka çocuğumuzda olunca bir televizyonu paylaşmak sorun oldu. Bu yüzden açıkçası çokta bizim için verimli olmadı.” (V14)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod aile ilgi/destek/bilgi yetersizliği kodudur. Katılımcı öğretmenler ailelerin ilgi/destek ve bilgi yetersizliklerinden dolayı zorluk çektiklerini belirtmiştir. V14 kodlu veli bilgi yetersizliğinden dolayı öğrencinin dersleri kaçırdığını ve yardım istediklerini ifade etmiştir. Ö2, Ö3, Ö5 ve V14 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“En başta çok güçlük çektik. Özellikle veliler bilgisi yoktu. Programların yüklenmesi, şifre alma, giriş yapmaları vb. içi tek tek görüşmeler yaparak bağlantı yapmaları sağlamaya çalıştık.” (Ö2)

“İlgisiz velilerin sürece dahil etme çalışmaları yorucuydu.” (Ö3)

“1 öğrencim derslere katılamadı. İnternet bağlantısı olmadığı için. Durumları vardı ama aile sürece destek vermediği için bağlantı sağlayamadı.” (Ö8)

“İnternet kullanabilen bir aile olmadığımız için Zoom EBA bunlara girmemiz zor oldu. Birilerine sorarak yardım istedik. Derse giriyoruz bir süre sonra oturumdan atıldım diyordu tekrar bağlanmayı becerene kadar dersi kaçıyordu.” (V14)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kontrolün zorlaşması kodudur. Ö1, T12, V2 ve V11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Sadece öğrencilerin yaptıklarını kontrol edemedim. Bu sorun oldu.” (Ö1)

“Öğretmen konu anlattığında bazen anlayamıyorum. Her istediğimi soramıyorum. Öğretmen herkesi göremediği için soru sormak istediğimi göremiyor, sonra başka şeylere geçiyor soru sırası gelince anlamlı olmuyor.” (T12)

“Derslere mutlu girmedi. Öğretmeni de dersi iyi yönetemedi. Bilmediklerini çoğu zaman sormadı. Hep bir ağızdan konuşuyorlardı, araya girip soru soramıyordu. Bu da kızımızı çok mutsuz ediyor. Biz uzaktan eğitimde daha çok destek olmamız gerekti.”

Öğretmeni müdahale sansı yok. Hatayı göremiyor, dönüt veremiyor bu da verimliliğini düşürüyor.” (V2)

“Uzaktan eğitim kötü oldu. Birden fazla çocuk okula gittiği için hangisinin canlı dersi ne zaman takip etmekte zorlandık. çocuklarda ders dinlerken birbirlerine kaynadılar. Yüz yüze eğitim daha iyi en azından öğretmen sınıfta disiplin sağlar. Biz evde bu disiplini sağlamakta zorlandık. Çocuk okulda dersini dinler evde birini dinliyor diğerini dinlemiyor derse girmek istemiyor.” (V11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod zamanı kullanma güçlüğü kodudur. Ö3, Ö12 ve T11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Görüntü, ses, sorunları oldu. Cihaz sorunları oldu, Program yükleme sorunları oldu. Zamanı kullanma çok güçtü. EBA'dan bağlanma zaman sorunu oluşturdu.” (Ö3)

“Süreç uzundu-ders sonrası video kontrolü dönütler oldu zaman yoktu. Ek kaynak taramam gerektiğinden ek çalışmalar yapamadım.” (Ö12)

“İlk zamanlar günde 2 ders yapabiliyorduk. Yeterli olmuyordu. Ablama ,anneme soruyordum. Uzaktan eğitimde bazen pek bir şey anlamıyorum. Ders süresi kısa oluyor. Süreyi uzatmak için ücret istiyor. Dersleri kısa tutmak zorunda kalıyoruz. Ama okulda öğretmenimizle daha çok konuşabiliyoruz. Tenefüste de soru sorabiliyoruz.” (T11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod ekonomik sorunlar kodudur. Katılımcı öğretmen ve veliler uzaktan eğitim sürecinde internet kullanımından dolayı faturaların yüksek geldiğini ifade etmişlerdir. Ö9 ve V14 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Ben Zoom kullanmayı bilmiyordum, internetim bir süre yoktu 15 gün internetim bağlanmadı. Bu süreçte veliler ile sorunlar yaşadım. Cep telefonum ile derslere bağlandım ve çok yüksek fatura ödemek zorunda kaldım.8gb ücretsiz olması durumu hiçbir faydası olmadı. Bu durum biraz velilerle sorun yaşamam neden oldu.” (Ö9)

“Birinci Sınıfa başladığında okulu tanımadan okula gidemediler ve zorlandı. Bazen giremedi. Bazen girdi ses gelmedi, sesi gitmedi. Çok zorlandı ilk başlarda sonra daha rahat derslere girdi. Telefonla derslere girdiğimizden telefonumuza çok yüksek faturalar geldi. Evde internet yoktu.3-4 ay çok yüksek faturalar ödedik. Sonra internet bağlattık.” (V14)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod dersleri kavrayamama kodudur. T10, T12 ve V6 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Uzaktan eğitimde böyle öğretmen yanımızda değildi uzaktan anlamak zorunda kaldık. Çok iyi öğrenemedik ama çabalıyorum. Uzaktan eğitimde daha çok çabalamam gerekiyor. Yüz yüze öğretmen tahtaya yazarak anlatıyordu uzaktan eğitimde Ekran paylaşınca tahta donuyor bu nedenle tahtayı kapatıyor bizde takip etmek zorunda kalıyoruz bir yandan da etkinliği yapmaya çalışıyoruz.” (T10)

“Bir sürü kötü yanı var. Okuldaki ile anlaması bayağı farklı. Hem pek verimli olmuyor.” (T12)

“Yüz yüze eğitim daha iyiydi. Okulda daha iyi anlıyorlardı. Televizyondan hiç anlamıyorlar.” (V6)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod pratik derslerin yapılamaması kodudur. Pratik derslerin yapılamaması kodu katılımcı öğrencilerin ifade ettiği koddur. T13 ve T15 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Fen dersinde. Deneyleri canlı derslerde yapamadık” (T13)

“Canlı derslerde beden eğitimi görsel sanatlar yapamıyoruz. Bu da beni üzüyor. Öğretmenimiz ana derslere daha çok önem veriyor. Ben konuları iyi anlıyorum sorun olmuyor.” (T15)

Katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen diğer kod içerik ulaşım kısıtlılığı kodudur. Öğretmenlerin içerik ulaşım kısıtlılığı kodu katılımcı öğretmenlerin ifade ettiği koddur. Katılımcı öğretmenler ücretli eğitim platformlarına içerik kısıtlaması getirilmesinin pandemi dönemi için olumsuz bir durum olduğunu ifade etmişlerdir.

“Öğretmenlerin içerik ulaşımına kısıt getirdiler bu çok olumsuzdu.” (Ö3)

“Eba da içeriklere ulaşım daha kolay olmalıydı.” (Ö11)

Katılımcı veliler tarafından ifade edilen son kod teknolojik bağımlılık kodudur. Katılımcı V12 kodlu veli uzaktan eğitim sürecinde ekran ile çok zaman geçiren çocuğunun tablete alıştığını ve elinden bırakmadığını ifade etmiştir.

“Bizim için çok kötü oldu uzaktan eğitim. Çocuğum 1. Sınıfı Covid döneminde başladı. Okul öncesi eğitiminin yarısında da Covid salgını çıkınca hep okul öncesi hem birinci sınıfta çok zorlandı. Yaşı itibariyle okul kavramını öğrenmeden elektronik ürünlerle tanıştı. Günün yarısını elinde tabletle geçirdi. Derslere tabletle girdikten sonra alışkanlıktan tableti elinden bıraktırmakta çok zorlandık. Biz anne baba olarak verilen ödevleri çocuğa

yaptırmaya çalıştık ancak okuma yazmayı yeni öğrenen bir çocuğa faydamız iyi şekilde olamadı.” (V12)

Tablo4.5:Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar temasına ait katılımcı grupları bazı katılımcı yoğunluğu

Kod Sistemi	Öğretmenler	Veliler	Öğrenciler
▼ Covid-19 Döneminde Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler			
▼ Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar			
• Dersleri Kavrayamama		•	•
• Teknolojik Bağımlılık		•	
• Pratik Derslerin Yapılamaması			•
• Kısıtlı Sosyalleşme	•	•	•
• Uzaktan Eğitime Hazırlıksız Olma	•	•	•
• Öğrencilerin Katılım Sorunu	•	•	•
• Kontrolün Zorlaşması	•	•	•
• Ekonomik Sorunlar	•	•	
• Yeteri Kadar Cihazın Olmaması	•	•	•
• Öğretmenlerin İçerik Ulaşım Kısıtı	•	•	
• Zamanı Kullanma Güçlüğü	•		•
• Elverişsiz Ortam	•	•	
• Aile İlgi/Destek/Bilgi Yetersizliği	•	•	
• Sağlık Sorunları	•	•	•
• Bağlantı/Cihaz Sorunları	•	•	•

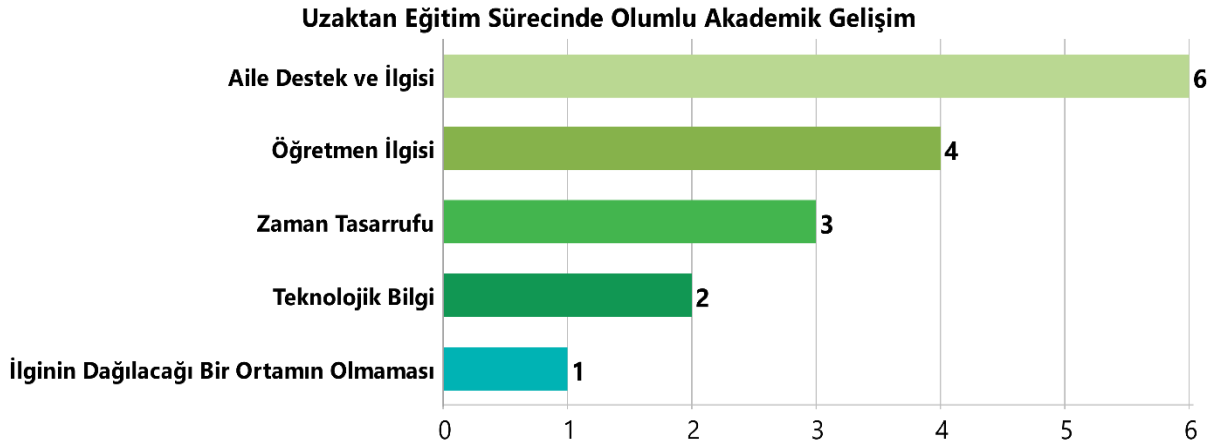
Tablo 4.5’de ki uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar teması incelediğinde , katılımcıların bu konudaki görüşlerinin geniş bir yelpazede olduğu dikkat çekmektedir. Farklı katılımcı gruplarının farklı görüşlerde yoğunlaştıkları, noktaların büyüklüğü ve renk değişimlerinden anlaşılmaktadır. . Öğretmen, veli ve öğrenci katılımcı grupları uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklarda bağlantı/cihaz sorunları kodu ile ilgili yoğun görüşlerde bulunmuşlardır. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde en çok öğrencilerin katılım sorunu kodu üzerinde yoğunlaşmışken öğrenciler ve veliler kısıtlı sosyalleşme kodu üzerinde yoğunlaşmışlardır. Veliler ayrıca uzaktan eğitime hazırlıksız olma kodunu da ifade etmişlerdir.

4.3.2 Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Akademik Gelişimi

Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri temasının ikinci kategorisi olan uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik gelişimi katılımcıların ifadeleri

doğrultusunda; uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim ve olumsuz akademik gelişim olmak üzere 2 kategori altında incelenmiştir.

4.3.2.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Olumlu Akademik Gelişim

Şekil 4.6. Olumlu akademik gelişim

Uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim katılımcı ifadeleri doğrultusunda, aile destek ve ilgisi, öğretmen ilgisi, zaman tasarrufu, teknolojik bilgi ve ilginin dağılıacağı bir ortamın olmaması olmak üzere 5 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt kategorisinde yoğun olarak ifade edilen kod aile destek ve ilgisi kodudur. Ö3 kodlu katılımcı öğretmen, aileleri ilgili öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde bir şey kaybetmediklerini ama ailesi ilgisiz olan öğrencilerin gerileme sorunu ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmiştir.

“İstenilen seviyede değildi. İyi olan sürekli takip edenler için sorun olmadı. Sınıf seviyesinin gerisinde kalan, devam sorunu olan öğrenciler için seviyelerini aşağı çektiğini gördük. Akıcı okuma ve yazma becerilerinde de gerilemeler oldu. Ailesi ve öğrencinin ilgili olduğu ,sürekli takip ettiği gruplarda sorun olmadı. Aile desteği alamayan, ilgisiz çocuklar, devam sorunu olanlar da gerileme oldu.” (Ö3)

Ö12 ve Ö15 kodlu öğretmen katılımcıları özel okulda görev yapmalarından dolayı ailelerinin ilgisinin ve öğrencilerin motivasyonunun yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

“Veliler çok yardımcı oldu. İlgi alaka çok iyiydi.” (Ö12)

“Özel okul olmamız, öğrenci motivasyonu yüksek oluşu, konularda önde olmamızdan, veli desteğinin çok oluşundan dolayı başarılıydı.” (Ö15)

Son olarak V3 kodlu katılımcı veli mesleklerinden ve çocuklarının özel okulda okumasından dolayı sorun yaşamadıklarını ifade etmiştir.

“Özel okulda oluşumuz, anne ,baba olarak öğretmen oluşumuz nedeniyle sorun yaşamıyoruz.” (V3)

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt kategorisinde diğer ifade edilen kod öğretmen ilgisi kodudur. Öğretmen ilgisi kodu katılımcı veliler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar öğretmenlerin çaba ve ilgisinden dolayı süreci iyi atlattıklarını ifade etmişlerdir. V3, V9 ve V13 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Genel anlamda verimli geçiyor. Öğrencilerin tamamı katılıyor derslere. Öğretmeni çok ilgili o nedenle verimli.” (V3)

“Dersler konu, materyal içerik anlamında zengindi. Öğretmenimiz bu dönemde çocukların bu şekilde öğrenebilmeleri için çaba içerisinde idi. Ek kaynaklar ve çalışma sayfaları ile eğitim dönemimizi bu kısıtlı şartlar altında tamamlamaya çalıştık. Verimliliği okul içinde gibi değildi ancak okuldan tamamen uzak kalmamışta olduk.” (V9)

“Canlı derslerde öğretmenimiz çok emek harcadı. Çocukların öğrenebildiklerini anlamaya çalıştı. Oğlumda dersleri dinledi öğrendiği çok şey oldu. Ancak elektronik ortamda olduğu için ders sırasında çok ses oluyordu ve öğretmenin her birine müdahale etmesi zor oluyordu. Bazı aksilikler ve güçlükler olmasına rağmen çocuğum için faydalı oldu diyebilirim.” (V13)

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt kategorisinde diğer ifade edilen kod zaman tasarrufu kodudur. Zaman tasarrufu kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar uzaktan eğitimde mekan sınırının ortadan kalkmasıyla zamansal anlamda sorun yaşamadıklarını, yüz yüze eğitimden sonra akşam vakitlerinde bile ders yaptıklarını, ek derslere zaman kaldığını ifade etmişlerdir. Ö2 ve Ö4 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Düzenli katılım sağlayan öğrencilerde bir kayıp olmadı aksine ilerleme sağladılar. Düzenli katılmayanlar için bir eksiklik olduğunu söyleyebiliriz. Uzaktan eğitimde zaman iyi kullanıldı. Sürekli bir çalışma halindeydik. Öğrencilerin derste

arkadaşlarını rahatsız edeceği ilgisini dağıtacağı bir ortam olmadığından zaman kullanımı verimli oldu.” (Ö2)

“4. sınıf olduğumuzdan seneye birlikte olamayacağımız için ek dersler çok yaptık. Yüz yüze eğitime geçtiğimiz dönemlerde bile akşamları çevrimiçi ders yaptık. Çocuklar kendileri ID aldılar beni derslerine davet ettiler. Buralarda bu yıl gönderilen fasikülleri çözdük oyun oynadık süreci eğlencenin yanında öğretici çalışmalarla başarılı şekilde yürüttük.” (Ö4)

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt kategorisinde diğer ifade edilen kod teknolojik bilgi kodudur. Teknolojik bilgi kodu katılımcı öğrenciler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar bilgisayarı daha iyi kullanabildiklerini ve zoom uygulamasını öğrendiklerini ifade etmiştir.

“İsim değiştirebiliyorum derste. Bu sayede emoji kullanmayı öğrendim. Bilgisayarı daha iyi kullandım. Öğretmenimi dersten atınca genelde ben host(yönetici) oluyorum. Ses kapama açmayı öğrendim.” (T10)

“Canlı dersler sayesinde Zoom kullanmayı öğrendim” (T15)

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt kategorisinde diğer ifade edilen kod ilginin dağılacağı bir ortamın olmaması kodudur. Ö2 katılımcı öğretmen öğrencilerin yüz yüze ders ortamında arkadaşını rahatsız edebileceği bir ortamın olmaması açısından ilgilerin dağılmamış olduğunu ifade etmiştir.

“Öğrencilerin derste arkadaşlarını rahatsız edeceği ilgisini dağıtacağı bir ortam olmadığından zaman kullanımı verimli oldu.” (Ö2)

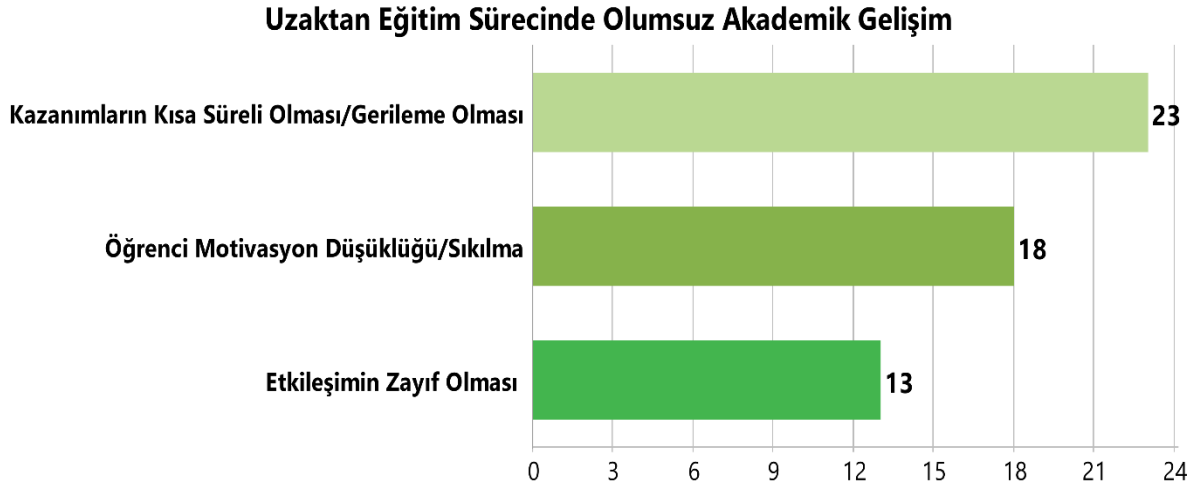
Tablo4.6: Uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Aile Destek ve İlgisi	Öğretmen İlgisi	Zaman Tasarrufu	Teknolojik Bilgi
Öğretmenler	4	0	3	0
Öğrenciler	0	0	0	2
Veliler	1	4	0	0

Uzaktan eğitim sürecinde olumlu akademik gelişim temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.6’da görülmektedir. Kod yoğunluğu 6 olan aile destek ve ilgisi kodunun

4'ü öğretmenler ve 1'i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 4 olan öğretmen ilgisi kodunun 4'ü veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 3 olan zaman tasarrufu kodunun 3'ü öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 2 olan teknolojik bilgi kodu 2 öğrenci tarafından ifade edilmiştir.

4.3.2.2 Uzaktan Eğitim Sürecinde Olumsuz Akademik Gelişim

Şekil 4.7 :Olumsuz akademik gelişim

Uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim katılımcı ifadeleri doğrultusunda, kazanımların kısa süreli olması/gerileme olması, öğrenci motivasyon düşüklüğü/sıkılma ve etkileşimin zayıf olması olmak üzere 3 kod ile ifade edilmiştir. Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim alt kategorisinde yoğun olarak ifade edilen kod kazanımların kısa süreli olması/gerileme olması kodudur. Ö6, Ö7, Ö10, T11, V2, V13 ve V15 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“İlkokulda uzaktan eğitim etkili olmadı. Elimizden geleni yapıyoruz. Kalıcı öğrenme olmuyor. Çocuklara sanki rüya görüp sabah kalktığımızda unutupmuşuz gibi oldu. Öğrendiklerini zannediyoruz. Birkaç gün sonra tekrar aynı dersler konular çalışıldığında yapamadıklarını gördüm. Yeterli öğrenme olamadığını yüz yüze eğitim ara ara başlayınca bir araya gelince gözlemledim.” (Ö6)

“DeFTER dÜZENİNDE BİR BOZULMAYA GİDİLDİ. OKULA İLK GELDİKLERİNDE DONUKLARDI. BANA EKRANA BAKTIKLARI GİBİ BAKTILAR. CANLI DERSTEKİ GİBİ İZİNLE KONUŞMAYA ALIŞMIŞLARDI. OKUMA BECERİLERİNDE BİR GERİLEME OLDU.” (Ö7)

“Sınıf ortamındaki performansın altında performans gösterdi. Tam anlamıyla öğrenme olmadı. Konuların içeriklerinde geri kalma oldu. Bu yıl yüz yüze de bunu anladık. Bu yıl kazanımlara mecburen geriye donuk kazanımlar ile başlamak zorundayız.” (Ö10)

“İlk zamanlar günde 2 ders yapabiliyorduk. Yeterli olmuyordu. Ablama ,anneme soruyordum. Uzaktan eğitimde bazen pek bir şey anlamıyorum.” (T11)

“Deneme sınavlarında yanlışı arttı. Akademik olarak az da olsa düşüğe geçti. Biz bu nedenle yardımcı olduk. Aramızda dersleri paylaştık ve anlatmaya çalıştık. Özellikle sözel derslerde çok zorlandığını gördük.” (V2)

“Oğlum 1.sınıfın yarısında Covid yüzünden okuldan ayrıldı. Okuma yazma öğrendi ancak çokta iyi durumda değildi. 1.sınıf bu şekilde bitti. 2.sınıfa başladığından öğrendiklerinin çoğunu unutmuştu. Öğretmenimiz ilk dönem geçen yılı da kapsayacak şekilde çocukları yeni sınıfa hazırladı. Hiç yoktan bir şeyler öğrenebildiler. Okulda olsa idi çocuğum belki daha iyi derslerini anlayacak ve daha çabuk öğrenecekti. Uzaktan eğitim ile öğrenmesi yavaş oldu. İsteği çok yoktu.” (V13)

“Bizim ilkokula başlama dönemimiz çok kötü oldu. Çocuk ekran karşısında elinde telefonla okuma yazma öğrenmeye çalıştı. Biz yardımcı olmaya çalıştık ama elimizden de çok bir şey gelmedi. Evde oğlumdan başka büyük çocuğum yok olsa o yardımcı olurdu. Bizde fazladan faaliyet kitapları aldık onlardan bir şeyler yapmaya çalıştık. Çocuğun okuma yazma öğrenmesi çok uzun sürdü.” (V15)

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim alt kategorisinde diğer ifade edilen kod öğrenci motivasyon düşüklüğü/sıkılma kodudur. Ö1, T3, V1, V8 ve V15 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Küçük yaş grubu olmaları 1. Sınıfta motivasyon çok düşük oluyor. Bunun içinde yapacak çok bir şey yoktu.” (Ö1)

“Ben canlı derslerde sıkılıyorum. Sürekli ekrana bakmaktan sıkılıyorum. Okulda sıkılmıyorum.” (T3)

“Çok sıkıcı geçiyor. Ekran başında otur otur. Normal ders gibi olmuyor.” (T9)

“Yüz yüze eğitim kadar olmasa da katkısı oluyor. Okuldan geldiğinde daha mutlu oluyor. Ödevlerini istekle yapıyor. Ama şimdi ödev ve çalışma yapmak istemiyor.” (V1)

“Uzaktan eğitimde çocuğun okula karşı olan ilgisi azaldı. Derslerine önem vermemeye başladı.” (V8)

“Hastalıkta bitmedi okullarda açılmayınca çocuğun okul hevesi kaçtı. Okula gitseydi en azından daha hırslı daha özenli olurdu. Şimdi hevesi çok az inşallah düzelir.” (V15)

Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim alt kategorisinde diğer ifade edilen kod etkileşimin zayıf olması kodudur. Ö1, Ö4, T2, T9, V4, V5 ve V8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Yüzde 30-40 civarında öğrencinin kaybı , açığı olabilir. Anında yapılan yanlışlara müdahale yapma şansımız olmadı. Bu da öğrencilerin seviyelerini aşağı çekti.” (Ö1)

“Sadece canlı derslerde 2 öğrencime ulaşamadım. Bu konuda ciddi eksiklikleri oldu. Bu çocuklar basit düzey dört işlem becerilerini bile unuttular.” (Ö4)

“Canlı derslerde şifrede birazcık zorluk yaşıyorum. Bazen yanlış yazıyorum. Elektrik gitti zorluk yaşadık. İnternet gitti zorluk yaşadık. Bazen canlı ders beni attığında birazcık üzülüyorum. Ama kendisi hemen bağlanıyor. İnternet azalıyor yavaşlıyor o yüzden arkadaşlarımla kameraları açık ama onlar gözüküyorlar. Mesala şimdi internet azalsa sizi göremem. Bazen öğretmenin sesi gidiyor anlamakta birazcık zorlanıyorum. Bazen donuyor ama ses geliyor.” (T2)

“Soru sorunca bazen sorunun cevabını alamıyorum.” (T9)

“İyi öğretmen olarak tanıldığımız, İyi iletişimi , iyi sınıf yönetimi olan , etkileşim becerisi güçlü öğretmenlerimizin ön plana çıktığını söylemek mümkün. Öğrenme bana göre iletişimle olan bir süreç. Dünyaya bak IQ mu EQ mu daha önemli tartışmalarını duygusal zekayı işaret ettiği bir süreçteyiz. Duygusal zekanın öne çıktığı bir süreçteyiz. Duygusal zekada iletişim ve sosyalleşme ile olan bir süreç. Canlı derslere baktığımızda tek yönlü öğretmenler açısından verimli .Öğretmenlerimiz sağ olsunlar ellerinden gelen gayreti gösteriyorlar. Birçok farklı yöntem teknik deniyorlar. Ama dakikalarca çocuklar ekrana bakmaktan, etkileşimin olmadığı bir süreçte bir süre sonra dersten uzaklaşıyor. Özellikle yaş grubu küçüldükçe bu artıyor. İlkokulda verimli olduğunu düşünmüyorum.” (V4)

“Tabi ki yüz yüze eğitime benzemiyor. Öğretmen sınıfta öğrencinin sorusundan, bakışından anlayıp anlamadığını anlıyor. Gerekirse tekrar bireysel çalışıyor. Pekiştirici

etkinlikler yapıyor. Uzaktan eğitimde bunlardan mahrum kalıyor. Temas olmayınca, öğrencinin gözüne bakmayınca verimlik düşüyor.” (V5)

“Sınıf ortamında gibi yararı olmasa da en azından öğretmen ve arkadaşları ile olan iletişimleri devam etmiş oldu. Ancak sınıfta ki gibi birebir temas olmadığı için derslere karşı ilgi ve alaka yeterince sağlanamadı. Bu nedenle verimliliğin yüksek olduğunu düşünmüyorum.” (V8)

Tablo 4.7: Uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Kazanımların Kısa Süreli Olması/Gerileme Olması	Öğrenci Motivasyon Düşüklüğü/Sıkılma	Etkileşimin Zayıf Olması
Öğretmenler	10	2	2
Öğrenciler	1	4	2
Veliler	9	11	6

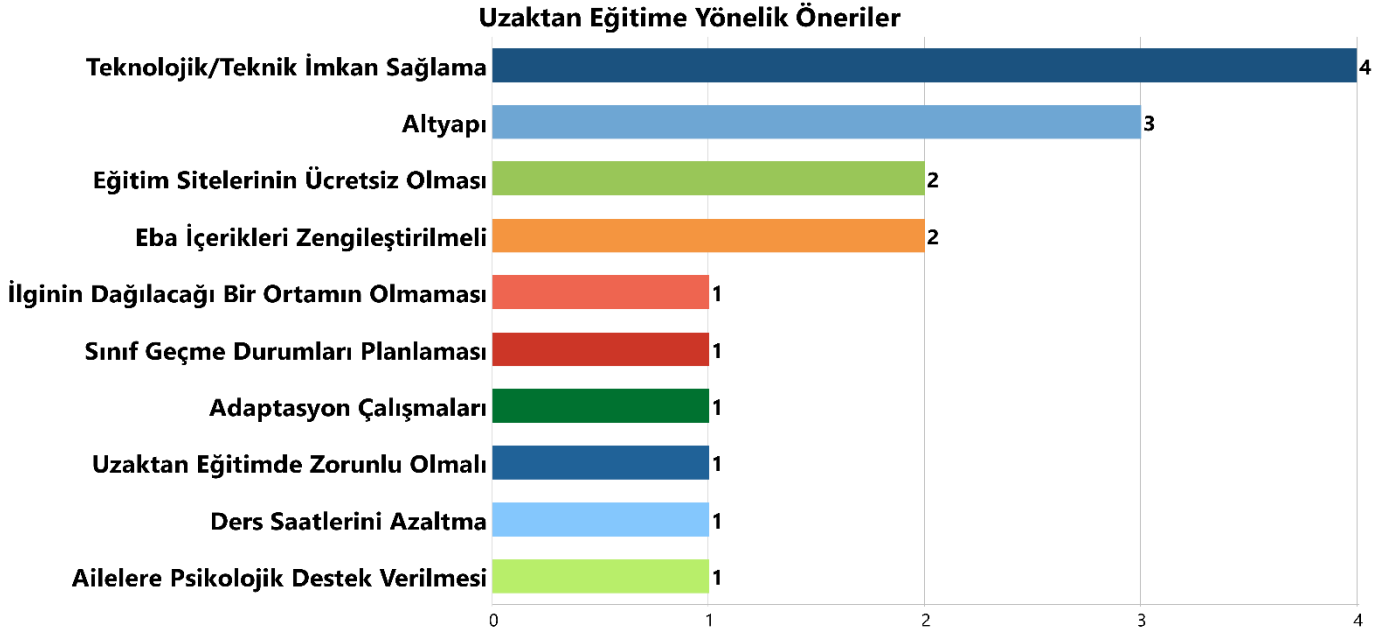
Uzaktan eğitim sürecinde olumsuz akademik gelişim temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.7’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 23 olan kazanımların kısa süreli olması/gerileme olması kodunun 10’u öğretmenler, 1’i öğrenciler ve 9’u ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 18 olan öğrenci motivasyon düşüklüğü/sıkılma kodunun 2’si öğretmenler, 4’ü öğrenciler, 11’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 13 olan etkileşimin zayıf olması kodunun 2’si öğretmenler, 2’si öğrenciler ve 6’sı veliler tarafından ifade edilmiştir.

Tablo4.8:Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik gelişimi temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu

Kod Sistemi	Öğretmenler	Veliler	Öğrenciler
▼ Covid-19 Döneminde Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler			
▼ Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Akademik Gelişimi			
▼ Olumsuz Gelişim			
Etkileşimin Zayıf Olması	●	●	●
Kazanımların Kısa Süreli Olması/Gerileme Olması	●	●	●
Öğrenci Motivasyon Düşüklüğü/Sıkılma	●	●	●
▼ Olumlu Gelişim			
Teknolojik Bilgi			●
Öğretmen İlgisi		●	
Aile Destek ve İlgisi	●	●	
Zaman Tasarrufu	●		

Tablo 4.8’de ki Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik gelişimi teması ile ilgili katılımcı görüşleri incelediğinde , katılımcıların bu konudaki görüşlerinin geniş bir yelpazede olduğu dikkat çekmektedir. Farklı katılımcı gruplarının farklı görüşlerde yoğunlaştıkları, noktaların büyüklüğü ve renk değişimlerinden anlaşılmaktadır. Öğrenciler en çok motivasyon düşüklüğü/sıkılma kodunu belirtirken, veli katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde öğrenci motivasyon düşüklüğü/sıkılma ve etkileşimin zayıf olması kodunu yoğun şekilde belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler ve veliler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin kazanımlarının kısa süreli olması/gerileme olması kodunu yoğun şekilde ifade etmiştir.

4.3.3 Uzaktan Eğitime Yönelik Öneriler

Şekil :4.8. Uzaktan eğitime yönelik öneriler

Covid-19’da uzaktan eğitime ilişkin görüşleri temasının üçüncü kategorisi olan uzaktan eğitime yönelik öneriler katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen kategoridir. Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; uzaktan eğitimin zorunlu olması, sınıf geçme durumları planlaması, EBA içerikleri zenginleştirilmeli, adaptasyon çalışmaları, ders saatlerini azaltma, teknolojik/teknik imkan sağlama, ailelere psikolojik destek verilmesi, eğitim sitelerinin ücretsiz olması ve altyapı olmak üzere 9 kategori altında incelenmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod teknolojik/teknik imkan sağlama kodudur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde herkese cihaz ve teknik destek verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Ö5, Ö7 ve Ö8 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Her öğrenciye imkan sağlanmalıydı. Bilgisayar ve internet temini yapılmalıydı.”
(Ö5)

“İlk zamanlar sorunlar vardı belirsizdi. Cihaz eksikliği vardı, internet sorunu vardı. Ancak yeni eğitim öğretim yılında artık bunlar olmamalıydı. Özellikle il merkezinde tableti ,bilgisayarı, internet bağlantısı sorunu olan ailelerin devlet yada özel kuruluşlarca giderilip tüm herkes hazır halde olabilirdi. Ama bunu yapamadık.” (Ö7)

“Her öğrenci için altyapı sağlanmalıydı. Bilgisayar, internet bağlantısı sağlanmalıydı. Telefon operatörleri 8 gb vermeleri olayı doğru değildi. Çünkü Zoom programında bu veri kullanılmadı. Ciddi faturalar ödemek zorunda kaldılar. Bu durumu çözmeleri gerekiyordu.” (Ö8)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod öğrenci altyapı kodudur. Ö1 ve Ö4 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Altyapı sorunumuz çok fazla İnternet, bilgisayar bunları çözmemiz gerekirdi.” (Ö1)

“Yüz yüze eğitim ve canlı dersleri birlikte yaptık ve fayda sağladık. Bu şekilde olabilir. Altyapı ve gerekli bilgisayar tableti sağlamak gerekir.” (Ö4)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod eğitim sitelerinin ücretsiz olması kodudur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde eğitim platformlarının ücretsiz olması gerektiğini ifade etmiştir. Ö3 ve Ö6 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Morpa kampüs Okulistik gibi sitelerin ücretsiz olmalıydı. Ya da MEB EBA içeriğini bunlara benzer hale getirilebilirdi. Fiyatları arttırıldı. Bu platformlar herkese ücretsiz açılabilirdi.” (Ö3)

“Morpa kampüs gibi siteler, uygulamalar tüm öğrencilere açılsaydı, ücretsiz hale gelseydi bu zor süreçte etkili olurdu.” (Ö6)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod EBA içerikleri zenginleştirilmeli kodudur. Ö8 ve Ö11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“EBA daha zengin hale gelmeliydi.” (Ö8)

“EBA'nın içerikleri daha zengin ve eğlenceli olmalıydı.” (Ö11)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod uzaktan eğitimde zorunlu olmalı kodudur. Ö11 kodlu katılımcı öğrencilerin derslere daha aktif katılmalarını sağlamak için uzaktan eğitimi de zorunlu yapmak gerektiğini ifade etmiştir.

“Uzaktan eğitimde yüz yüze gibi zorunlu olmalıydı.” (Ö11)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod sınıf geçme durumları planlaması kodudur. Ö9 kodlu katılımcının konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Zor bir dönemdi. Alternatif bir durum bulamadım. İlkokul için olabilecekler bunlardı. Sadece sınıf geçme durumları için bir planlama yapılmalıydı. Sınıfı geçtiklerini bilmek üst kademelerde katılımı azalttı.” (Ö9)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod adaptasyon çalışmaları kodudur. Ö7 kodlu katılımcı uzaktan eğitim sürecinde duygusal yoksunlukları dolayısı ile adaptasyon sorunları olabileceğini belirterek adaptasyon çalışmalarının yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

“Çocukların duygusal olarak çok yoksunlukları oldu. Ortaokula hazır değiller. Uzun süre evden çıkamamaları onların bazı becerilerini kazanamadılar. En önemli önerim4. sınıftan ortaokullara geçenler için bir adaptasyon, telafi, uyum çalışması yapılması gerekiyor.” (Ö7)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod ders saatlerini azaltma kodudur. Ö5 kodlu katılımcı 6 ders saatinin öğrenciler için çok fazla olduğunu ve öğrencilerin bu ekran başında yorulup, sıkıldığını ifade etmiştir.

“6 ders saati çok fazla öğrenciler için.4 ders yapılması uygun olabilirdi. ekran başında olmak okula göre çok yorucu ve sıkıcı oluyor.” (Ö5)

Katılımcılar tarafından diğer ifade edilen kod ailelere psikolojik destek verilmesi kodudur. Ö3 kodlu katılımcı uzaktan eğitim sürecinde ailelere destek verilebileceğini ifade etmiştir.

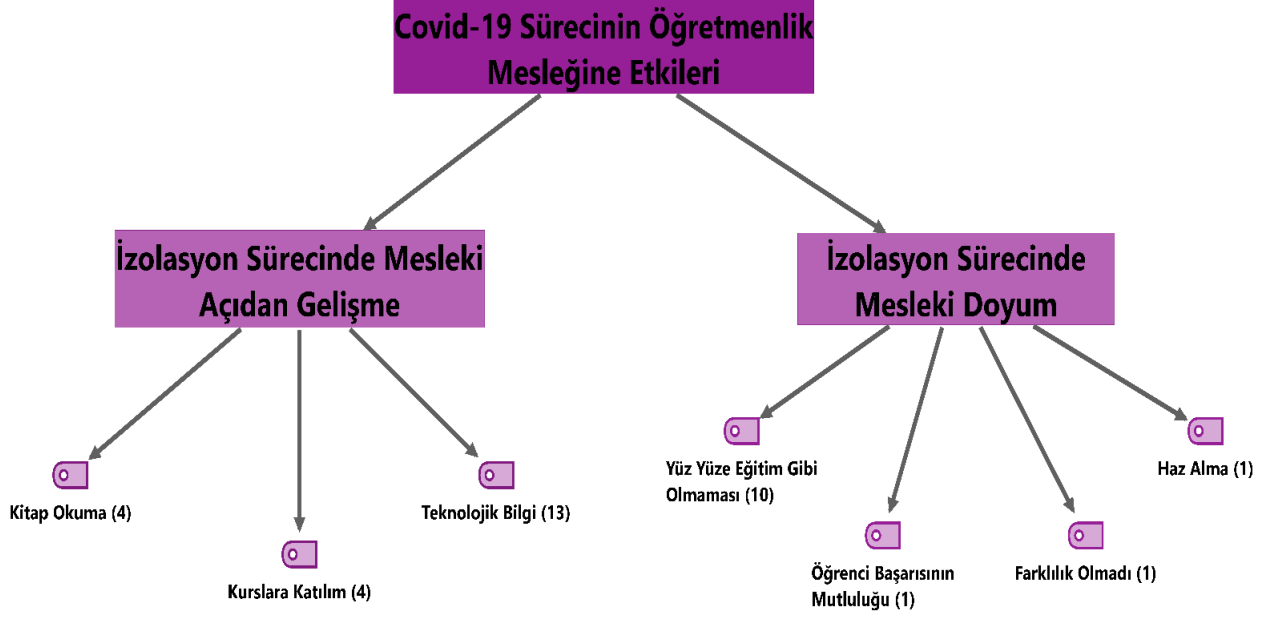
“Aile eğitimleri yapılabilirdi. Rehber öğretmenler psikologlar planlamalar dahilinde ailelere ulaşılabilirdi. Ailelere destek verilebilirdi.” (Ö3)

Katılımcı öğretmenlerden özel okulda çalışanlar uzaktan eğitim sürecine yönelik önerilerinin olmadığını süreçte yapılabilecek her şeyin yapıldığını ifade etmişlerdir.

“Okul ve öğretmenler olarak yapılabilecek her şeyi yaptık, bu açıdan bir önerim yok.”(Ö15)

4.4 Covid-19 Sürecinin Öğretmenlik Mesleğine Etkileri

Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri teması katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen temadır. Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4.7’te görülmektedir. Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, izolasyon sürecinde mesleki açıdan gelişme ve izolasyon sürecinde mesleki doyumdur.

Şekil 4.9: Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.4.1 İzolasyon Sürecinde Mesleki Açıdan Gelişme

Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasının ilk kategorisi olan izolasyon sürecinde mesleki açıdan gelişme katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; kitap okuma, kurslara katılım ve teknolojik bilgi olmak üzere 3 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod teknolojik bilgi kodudur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyi kullandıklarını, becerilerinin arttığını ifade etmiştir. Ö1, Ö8, Ö11 ve Ö14 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Teknolojiyi kullanmayı öğrendik. Çevrimiçi ders yapmayı öğrendik. Bunlar dışında öğrenmeme gereken konular olmadı.” (Ö1)

“Zoom programını öğrendim. Teknoloji kullanımım arttı. Tablet ve bilgisayarlar sadece oyun aracı olarak görülürken ,eğitim aracına çevrildi. İlk zamanlar yıpratıcı ve bilinmezliklerle doluydu. Sonradan sürece alışınca daha anlamlı oldu.” (Ö8)

“Bilgisayardan yeni içeriklerle ilgili program araştırdım. Khoot,v fabrika ..vb programları öğrendim.” (Ö11)

“Bilgisayar, teknoloji kullanımı becerim arttı.” (Ö14)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kitap okuma kodudur. Katılımcılar stresle başa çıkmak için kitap okuduklarını ya da uzaktan eğitimde içerik bulmak için birçok kaynağı taradıklarını ifade etmişlerdir. Ö6 ve Ö9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Zor bir durumun üstesinden nasıl gelebilirim, çocuklara nasıl ulaşırım sorularına cevap aramak araştırmacı yanı mı geliştirdi. Zoom programını kendi çabalarımızla öğrendim. Velilere bunları anlattım. Uzaktan nasıl anlatabilirim sorusuna cevap aradım. Kaynak taraması çok fazla yaptım.” (Ö6)

“Stresle baş etmek için, Kitap okumaya çalıştım.” (Ö9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kurslara katılım kodudur. Katılımcılar EBA platformunun uygulaması olan hizmet içi eğitim kurslarını katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ö2, Ö3 ve Ö11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Çok güzel etkileri oldu. Hizmet içi eğitimde her hafta yeni kurslar geliyor, bunların çoğunluğunu faydalı buldum ve katıldım. Birçok yeni bilgi öğrendim. Süreci kendime pozitif olarak çevirdiğimi düşünüyorum.” (Ö2)

“EBA dan uzaktan mesleki gelişimlere katıldım.” (Ö3)

“EBA ’dan hizmet içi eğitimlere katıldım.” (Ö11)

4.4.2 İzolasyon Sürecinde Mesleki Doyum

Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasının ikinci kategorisi olan izolasyon sürecinde mesleki doyum katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; yüz yüze eğitim gibi olmaması, öğrenci başarısının mutluluğu, farklılık olmadı ve haz alma olmak üzere 4 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod yüz yüze eğitim gibi olmaması kodudur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde doyum alamadıklarını, yüz yüze eğitim gibi olmadığını iki tarafında bu süreçte çok zorlandığını ifade etmişlerdir. Ö3, Ö6, Ö7 ve Ö13 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Öğretmeni mutlu eden şey öğrenciden aldığı geri dönütlerdir. Eğitim meyvesini en geç veren ağaçtır. Bu durum hiç aklımıza gelmeyen bir durumdu, zor bir süreçti. Eğitim öğretim göz göze gelerek dokunarak olur. Bu olmayınca zor bir süreç oldu. Yüz yüze eğitimin verdiği mutluluk olmadı.” (Ö3)

“Kesinlikle yaptığım işten doyum alamadım. Öğretmenliğin keyfini alamadım. Çocuklar için de keyifli olmadığını düşünüyorum.” (Ö6)

“Ben çok mutsuz oldum. Okuldaki keyfi alamadım.4. sınıf olmam açısından dolu dolu ders yaptık ama anlayıp anlamadıklarını tam olarak anlayamadım. Bu duruma çok züldüm .Güzel bir süreç değil.” (Ö7)

“Yüz yüze eğitim gibi tadı yoktu. Bir eksiklik hep vardı.” (Ö13)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğrenci başarısının mutluluğu kodudur. Ö1 kodlu katılımcı 1. sınıfların okuma becerisi geliştirdiğini görünce mesleki açıdan mutlu olduğunu ifade etmiştir.

“Ben mesleki açıdan mutlu oldum. Zor şartlarda 1. Sınıfta okuma becerisi kazandıkları için çok sevindim.” (Ö1)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod farklılık olmadı kodudur. Ö12 kodlu katılımcı öğrencilerle sürekli iletişim içinde olduğu için yüz yüze eğitimden farklı olmadığını ifade etmiştir.

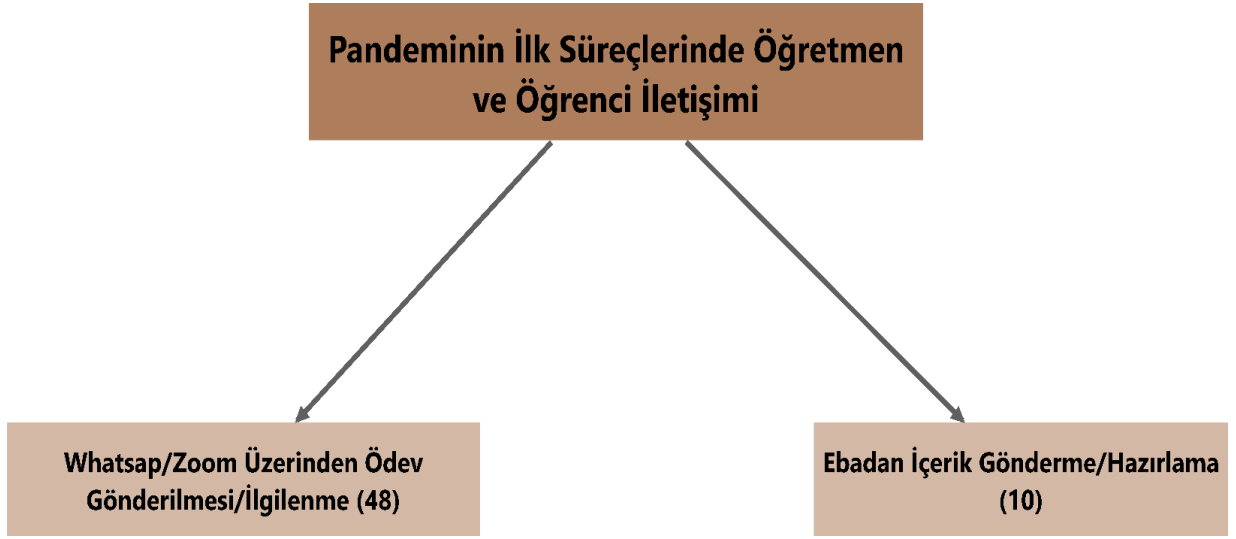
“Biz watsaptan çok aktif sesli mesajlar ile görüntülü konuşmalar ile birlikte olduk. Farklılık olmadı. Bağ kopmadı.” (Ö12)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod haz alma kodudur. Ö2 kodlu katılımcı zamanı iyi kullandıkları için mesleki açıdan bir sorun yaşamadığını bu farklı süreçten haz aldığını ifade etmiştir.

“Mesleki olarak bir sorun yaşamadım. Yaptığımız iş farklıydı ama haz aldım. Zamanı iyi kullandık.” (Ö2)

4.5 Pandeminin İlk Süreçlerinde Öğretmen ve Öğrenci İletişimi

Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4.10’da görülmektedir. Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, whatsapp/zoom üzerinden ödev gönderilmesi/ ilgilenme ve EBA’dan içerik gönderme/hazırlamadır.

Şekil :4.10 Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.5.1 Whatsap/Zoom Üzerinden Ödev Gönderilmesi/ İlgilenme

Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasının ilk kategorisi olan whatsapp/zoom üzerinden ödev gönderilmesi/ ilgilenme kodu katılımcılar tarafından en yoğun ifade edilen kod olmuştur.

Katılımcılar whatsapp ve zoom uygulaması üzerinden iletişim kurduklarını belirtmişlerdir. Ö1, Ö5, Ö8, Ö11 ve Ö15 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Whatsap’tan ödev gönderdim. Öğrenciler ödevlerini bana geri gönderdi ve dönütler verdim.” (Ö1)

“Whatsap ile ödevler gönderdim. Resimler çalışmalar gönderdim ve yine watsaptan geri dönütler verdim.” (Ö5)

“Whatsap grubu ile ödevlendirme yaptık. Bizim için canlı dersler yokken watsaptan motive etmek amacıyla görüşmeler yaptık, ödevlendirmeler yaptım.” (Ö8)

“Whatsap gruplarımız sayesinde ödevlendirme yaptık. Ödev gönderdik, video gönderdik. Geri Dönüt verdik. İletişimi bırakmayarak okul ortamından uzak bırakmadık.” (Ö11)

“İlk 10 günde Whatsap grupları ile ders yaptık. Whatsap’tan ödevlendirme yaptık, geri dönüt verdik. Daha sonra zoom kullanarak devam ettim.” (Ö15)

T3, T7 ve T9 kodlu katılımcı öğrencilerin konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Zoom üzerinden ders yaptık. Whatsaptan öğretmenimiz ödev gönderdi. Telefonla aradı.” (T3)

“Whatsap’tan öğretmenimiz ödev gönderdi. Ödevleri yapıp fotoğrafını öğretmenime gönderdim.” (T7)

“Öğretmenimle sık iletişim kurdum. Whatsap ve zoom dan iletişim kurdum.” (T9)

V1, V3, V10 ve V12 kodlu katılımcı velilerin konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Whatsap üzerinden iletişim kurduk. Öğretmenlerimiz her defasında geri dönüş yaptı. Tüm sorunları çözmek için yardımcı oldular.” (V1)

“Rahatlıkla iletişim kurduk. Telefon ,Whatsap, Zoom üzerinde iletişim kurudu.” (V3)

“Whatsap üzerinden görüşme mesajlaşma video paylaşımı ödev paylaşımı yapıldı.” (V10)

“Öğretmenimizle telefonda görüşüyorduk. Whatsaptan günlük alıştırmalarımızı ve yapmamamız gerekenleri yazıyordu.” (V12)

4.5.2 EBA’dan İçerik Gönderme/Hazırlama

Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasının ilk kategorisi olan EBA’dan içerik gönderme/hazırlama kodu katılımcılar tarafından ifade edilen diğer bir koddur. Katılımcı öğretmenler EBA’ya içerik ürettiklerini ve öğrencilere EBA üzerinden ödevler gönderdiklerini ifade etmişlerdir. Ö4, Ö8 ve Ö11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“EBA’dan içerik gönderdim. EBA’ya içerik hazırladım. EBA’nın her yerini inceledim. İçerik oluşturdum. Çaresizlik her noktayı inceleme değerlendirme gerekliliğini oluşturdu.” (Ö4)

“EBA’dan çalışma ve ödev gönderdim yararlı oldu.” (Ö8)

“EBA dan çalışma gönderdik. Etkinlik tasarladık gönderdik.” (Ö11)

T7 kodlu katılımcı öğrenci öğretmenin EBA'dan ödev gönderdiğini ve o ödevleri yaptığını ifade etmiştir.

“EBA'dan ödev gönderdi onları yaptım.” (T7)

Son olarak V10 ve V12 kodlu katılımcı veliler EBA'dan ödev paylaşımları olduğunu ifade etmişlerdir.

“EBA dan çalışma ödev paylaşımı yapıldı.” (V10)

“EBA programına da sık sık paylaşımlar yapıp oradan gönderilenleri takip ediyorduk.” (V12)

Tablo:4.9 Öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Whatsap/Zoom Üzerinden Ödev Gönderilmesi/İlgilenme	EBA'dan İçerik Gönderme/Hazırlama
Öğretmenler	14	5
Öğrenciler	15	1
Veliler	15	3

Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.9'da görülmektedir. Kod yoğunluğu 48 olan whatsapp/zoom üzerinden ödev gönderilmesi/ilgilenme kodunun 14'u öğretmenler, 15'i öğrenciler ve 15'i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 10 olan EBA'dan içerik gönderme/hazırlama kodunun 5'i öğretmenler, 1'i öğrenciler ve 3'ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir.

Tablo4.10: Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu

Kod Sistemi	Öğretmenler	Veliler	Öğrenciler
▼ Pandeminin İlk Süreçlerinde Öğretmen ve Öğrenci İletişimi			
● Ebadan İçerik Gönderme/Hazırlama	●	●	●
● Whatsapp/Zoom Üzerinden Ödev Gönderilmesi/İlgilenme	●	●	●

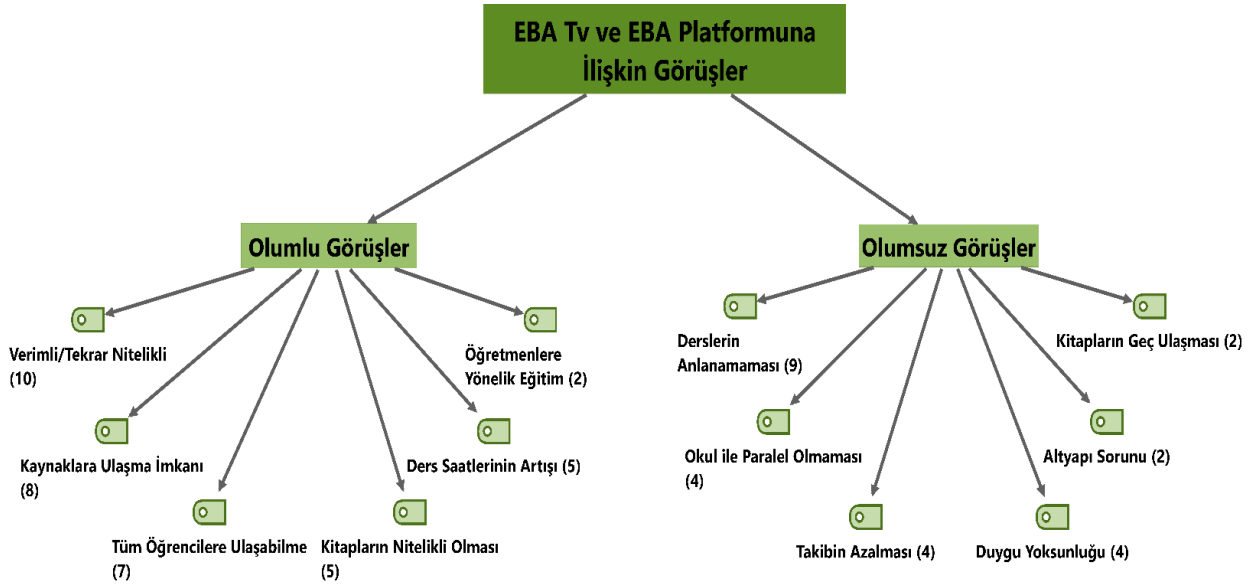
Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi teması ile ilgili katılımcı görüşlerini katılımcı bazlı incelediğimizde Tablo 4.10'da görüldüğü üzere katılımcılar pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasını geniş bir yapıda

değerlendirmişlerdir. Farklı katılımcı gruplarının farklı noktalarda yoğunlaştıkları noktaların büyüklüğü ve renk değişimleri ile görülmektedir. Öğretmenler, veliler ve öğrenciler pandeminin ilk süreçlerinde whatsapp/zoom üzerinden ödev gönderilmesi/ilgilenilmesi kodunu yoğun şekilde ifade etmiştir. Öğretmenler ayrıca EBA'dan içerik gönderme/hazırlama kodunu veliler ve öğrencilere göre daha yoğun belirtmişlerdir.

4.6 EBA TV ve EBA Platformuna İlişkin Görüşler

EBA platformuna ilişkin görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4.9'de görülmektedir. EBA platformuna ilişkin görüşler teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, olumlu görüşler ve olumsuz görüşlerdir.

Şekil 4.11 : EBA TV ve EBA platformuna ilişkin görüşler temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.6.1 EBA TV Ve EBA Platformuna İlişkin Olumlu Görüşler

EBA tv ve EBA platformuna ilişkin görüşler temasının ilk kategorisi olan EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin olumlu görüşler katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; verimli/tekrar nitelikli, kaynaklara ulaşma imkanı, tüm öğrencilere ulaşabilme, kitapların nitelikli olması, ders saatlerinin artışı ve öğretmenlere yönelik eğitim olmak üzere 6 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod verimli/tekrar nitelikli kodudur. Verimli/tekrar nitelikli kodu katılımcı öğrenci ve veliler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar öğrenciler için verimli bir uygulama olduğunu ve derslerin tekrarı açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir. T3, T9, T15, V1 ve V13 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Seyrettim ama şimdi kanal çekmiyor, izleyemiyorum. Faydalı buluyorum.” (T3)

“Arada baktım ama çok ta bakmadım. Çünkü zamanım olmadı. Konuları tekrar etme açısından Güzeldi” (T9)

“Kanal izliyorum. Ben izlemeyi seviyorum. Etkinlikleri, deneyleri beğendim. Ben çok sevdim. Okullara açılrsa bile devam etmeli. Konu tekrarı olarak okuldan sonra izleyebilirim.” (T15)

“Kanal olduğunu öğretmen haber verdi. Nasıl bulacağımızı yazdı. Kanalı bulmak için numaralarını gönderdi. Kanalı televizyonumuzda bulduk. Kızım her gün düzenli izledi. Onunla bizde izledik. Sonra öğretmen ödev gönderiyordu, tapıp fotoğrafını gönderiyorduk. Dersler iyiydi. İlk zamanlar çok faydasını gördük. İyi ki yapmışlar.” (V1)

“EBA TV’yi günlük takip ettik. Çocuğun anlayacağı ve çocuğu sıkmayacak içerikte idi. Oğlumda izlerken keyif aldı. En azından öğrendiklerini tekrar niteliğinde oluyordu. İzleyemediği zamanlar tekrarının olması sayesinde sonrasında girip bakıyordu. Boş faydasız televizyon izlemesinden ise en azından okul ile ilgili bir şeyler dinlemesi iyi oldu.” (V13)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kaynaklara ulaşma imkanı kodudur. Kaynaklara ulaşma kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar EBA platformunu kaynak gönderme uygulamasını çok yararlı bulduklarını, kaynaklara ulaşamayanların bu şekilde ulaşma imkanı olduğunu ifade etmişlerdir. Ö1, Ö3, Ö10 ve Ö11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“EBA kendini geliştirdi. Öğretmenlerde kendini geliştirdi. Kitapların gönderilmesi çok faydalı oldu. Gelişmeler verimli ve yararlıydı.” (Ö1)

“EBA’nın gelişimi bizler ve öğrenciler için önemliydi. Ders saati sayısı artması eğlenceli aktivite yapma imkanı oluşturdu. Çalışma kitapları çok kaliteli kitaplardı. Sorgulayıcı ,yorumlayıcı kitaplardı. Ancak geç ulaştı öğrencilere. Farklı kaynaklara ulaşamayanlar için çok yararlı oldu. Öğrenci için çalışma sayısını arttırdı. Çok katkı sağladı. İyi ki de varlardı.”

(Ö3)

“Çalışma kitapları kaynak kullanımı için çok iyi oldu. Canlı derslerde aktif kullandık.” (Ö10)

“İkinci bir kaynak göndermeleri çok yararlı oldu.” (Ö11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod tüm öğrencilere ulaşılabilir kodudur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde derse katılmayan öğrenciler için EBA TV yayınlarının daha ulaşılabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Ö2, Ö8, Ö11, T13 ve V4 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Canlı dersler yokken tüm herkese ulaşmak adına yapılabilecek en iyi yoldu. Öğrencilerimizi sürekli yönlendirdim. Faydalı ve verimli buldum. Canlı dersler devam ederken de tekrar etme ,eksikleri tamamlama adına çok yararlıydı.” (Ö2)

“Bence iyiydi. İlk kapanmada canlı dersler yokken, bizde ne yapacağımızı tam bilmiyorken bu sırada güzel oldu. Her evde tv olduğundan çok iyi oldu. Herkese ulaşılabilirdi.” (Ö8)

“Öğretmenler başarılıydı. Canlı derslere düzenli başlayınca planların gerisinde kaldılar, anlatım basitti ama canlı derslere ulaşamayanlar için okuldan, derslerden uzak kalmamak için yarralıydı. Merkez de okula sınırlı günlerde dönüşümlü geldiklerinde EBA Tv ye yönlendirdik. Bu açıdan da yararlı oldu.” (Ö11)

“Uzaktan eğitimde derse giremeyenler takip ediyorduk. EBA’dan dersleri takip ediyorum. Bence fayda sağlıyor.” (T13)

“Tv herkeste var o nedenle olumlu buluyorum. Verimliliği de bu kadar olur.” (V4)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kitapların nitelikli olması kodudur. Kitapların nitelikli olması kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar EBA’ nın gönderdiği kitapların sorgulayıcı, yorumlayıcı olduğunu belirtmiştir. Ö3 ve Ö4 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Çalışma kitapları çok kaliteli kitaplardı. Sorgulayıcı ,yorumlayıcı kitaplardı.” (Ö3)

“Bu yıl gönderilen fasiküller çok güzeldi. Onları bitirdik. Çok güzel düşündürücü sorulardı.” (Ö4)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod ders saatlerinin artışı kodudur. Ders saatlerinin artışı kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Ö3, Ö6 ve Ö11 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Öğrenci için çalışma sayısını arttırdı. Çok katkı sağladı. İyi ki de varlardı.” (Ö3)

“Saat sayısı artması, sürenin geniş oluşu velilere göre ders saatlerini ayarlamamız için çok iyi oldu.” (Ö6)

“Günde 1 saat olduğunda ders yapamadık çok sembolikti, bağlantı sorunu çok oluyordu.2 saate çıktığında ders yapmaya başladık.3. sınıfa geçince artık çok sıkı çalıştık. İkinci bir kaynak göndermeleri çok yararlı oldu. İlk zamanlar çok sıkıntı yaşadık ancak süre ve ders saati genişletilince yeni eğitim öğretim yılında işler yoluna girdi.” (Ö11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod öğretmenlere yönelik eğitim kodudur. Öğretmenlere yönelik eğitim kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar EBA’ nın hizmet içi eğitim uygulamasının yararlı ve verimli olduğunu ifade etmiştir. Ö1 ve Ö2 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“EBA kendini geliştirdi. Öğretmenlerde kendini geliştirdi. Kitapların gönderilmesi çok faydalı oldu. Gelişmeler verimli ve yararlıydı.” (Ö1)

“Öğretmenlere uzaktan eğitim yoluyla hizmet içi eğitim açmaları çok yararlı oldu.” (Ö2)

Tablo:4.11 EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin olumlu görüşler alt temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Verimli Tekrar Nitelikli	Kaynaklara Ulaşma İmkani	Tüm Öğrencilere Ulaşabilme	Kitapların Nitelikli Olması	Ders Saatlerinin Artışı	Öğretmenlere Yönelik Eğitim
Öğretmenler	0	8	4	4	5	2
Öğrenciler	6	0	1	0	0	0
Veliler	4	0	1	0	0	0

EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin olumlu görüşler alt temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 11’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 10 olan verimli/tekrar nitelikli kodunun 6’sı öğrenciler, 4’ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 8 olan kaynaklara ulaşma imkanı kodunun 8’i öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 7 olan tüm öğrencilere ulaşabilme kodunun 4’i öğretmenler, 1’i öğrenciler, 1’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 5 olan kitapların nitelikli olması kodunun 4’ü öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 5 olan ders saatlerinin artışı kodunun 5’i öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 2 olan öğretmenlere yönelik eğitim kodunun 2’si öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

4.6.2 EBA TV ve EBA Platformuna İlişkin Olumsuz Görüşler

EBA tv ve EBA platformuna ilişkin görüşler temasının ikinci kategorisi olan EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin olumsuz görüşler katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; derslerin anlanamaması, duygu yoksunluğu, okul ile paralel olmaması, takibin azalması, altyapı sorunu ve kitapların geç ulaşması olmak üzere 6 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod derslerin anlanamaması kodudur. Katılımcılar EBA TV platformunda anlatılan derslerin öğrenciler tarafından anlanmadığını, içeriklerin basit düzey kaldığını ya da farklı anlatımlar olduğu için derslerin anlanmadığını ifade etmişlerdir. Ö6, Ö9, T14, V2 ve V9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Fazla izleyemedim. Çocukların seviyesinde olmadığını gördüm. Çocuklar da oradan anlatılanları anlayamadıklarını söylediler. Velilerde çocuklar anlayamadıklarını ilettiler. Çok etkili olmadığını, düzenli devam etmediklerini gözlemledim.” (Ö6)

“Ben çok fazla EBA T v ye bakmadım. Çok basit anlatılıyordu. Öğrencilerde süreçten çok verim alamadılar.” (Ö9)

“İlk telefonda canlı ders yapmadan önce öğretmenim izleyin dedi izledim. Canlı dersler başlayınca izlemedim. Pek anlamıyorsun. Öğretmen farklı anlatıyordu.” (T14)

“Ben öğretmen olarak baktığımda EBA Tv tamamen öğretmen merkezli oldu. Çok yüzeysel, karşısındakiler her şeyi anlıyormuş edasında anlatıldı.” (V2)

“EBA TV genel olarak çocukların seviyelerine hitap eden içerik ve sürede idi. Ancak konular seviyelerini altında olduğundan, tekrar niteliğinde oldu. Dersler vakit buldukça izledi ve tekrar etme açısından yararlı oldu.” (V9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod okul ile paralel olmaması kodudur. Okul ile paralellik olmaması kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar EBA’da ki derslerin okuldaki ders planlamasına paralel olmadığını belirtmişlerdir. Ö5 ve Ö7 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Şahsen izledim güzel ve basit anlatım vardı. Öğrenciler ilk başlarda takip ettiler ancak sonradan takip edilmedi. Takip yapılmadığından verimli olmadığını gördüm. Okul planımızla paralellik olmaması sıkıntı oluşturdu.” (Ö5)

“İlk başlangıçta çok yararlıydı. Sorunları olsa da güzeldi. Öğretmenler başarılıydı. Canlı derslere düzenli başlayınca planların gerisinde kaldılar, anlatım basitti ama canlı derslere ulaşamayanlar için okuldan kapmamak için güzeldi. Merkez de okula sınırlı geldiklerinde EBA Tv ye yönlendirdik.” (Ö7)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod takibin azalması kodudur. Ö10, T5 ve V15 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Planlarla uyumluydu. Dönüt olmadığından verimliliği az oldu. Süreç uzayınca da izlenme oranı azaldı. İçerik iyiydi. Lakin öğrenciler tarafından sonrasında takip etme azaldı. İleriki zamanlarda kazanımlarla da örtüşmeme oldu.” (Ö10)

“Seyrediyorum.1. sınıfta daha çok izledim. Şimdi çok izlemiyorum sıkıldım biraz. Bazen sıkılabiliyorum.” (T5)

“EBA TV de kimlerin emeği varsa sağolsunlar. Biz çok fayda alamadık. Çünkü oğlum televizyondan çizgi film izlemeye alışık olduğu için EBA TV dikkatini çekmedi. Bazen hoşuna giden etkinlikler oluyordu ama sonrasında izlemek istemiyordu. Bizde zorlamadık çünkü daha 1. Sınıf olduğu için.” (V15)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod duygu yoksunluğu kodudur. Duygu yoksunluğu kodu katılımcı veliler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar uzaktan eğitimin duygu yoksunluğundan dolayı çocuklarının ekran karşısında verim alamadıklarını ifade etmişlerdir. V4 ve V10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Dijital ortamda yapılan uzaktan eğitimlerde 10 dakika sonra sıkılıyor. Çünkü jest yok temas yok mimik yok ebat v aynı. İlk haftalar ilgi duyuldu ama zamanla spontane oldu. İlgiyi kaybetti. Sınıf ortamında olduğu gibi anlık duygu paylaşımı olmadığından

zamanla değerini kaybetti. Ama bakanlık kısa sürede güzel bir ortam kurdu. Teşekkür ediyorum.” (V4)

“Özellikle uzaktan eğitimin başlangıcında canlı dersler yapılmazken düzenli izledi. Sade ve anlaşılır bir anlatım vardı. Ancak okuldaki eğitim öğretim ile kıyaslanamaz. Sadece tekrar etme açısından başarılı olabilir. Ancak yeni kazanım ve beceri edinmede verimli değildi.tc karşısında hiçbir etkileşim olmadan, geri dönüt almadan ,sadece kendi motivasyonu ile bu yaştaki öğrencilerin yeni beceri ve kazanımı tv karşısında edinmeleri çok nadir olabilecek bir durumdur.” (V10)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod altyapı sorunu kodudur. Altyapı sorunu kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar altyapı sorunundan dolayı EBA’da herhangi bir işlem yaparken çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ö4 ve Ö9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“EBA sorunluydu. Gece 4 te bile ders giremiyordum. Yoğunluk ile alakası yoktu başka sıkıntılar vardı. EBA dan ders atamak çok zordu. Sonradan Zoom dan devam ettim. Kardeşleri ile Ders çakışmaları nedeniyle Zoom u kullanarak çözdük.” (Ö4)

“İlk zamanlar bilinmezlik çok fazlaydı. Bu süreç zor oldu. 6 saat ilkökul öğrencilerinin ekran başında tutmak doğru olmadı. EBA ’nın çökmesi nedeniyle de diğer programlar kullanıma açıldı. Zoom programının güvenlik açığının olduğu haberleri durumu zorlaştırdı.” (Ö9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kitapların geç ulaşması kodudur. Kitapların geç ulaşması kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Ö3 ve Ö5 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Çalışma kitapları çok kaliteli kitaplardı. Sorgulayıcı, yorumlayıcı kitaplardı. Ancak geç ulaştı öğrencilere.” (Ö3)

“Çalışma kitapları çok yararlı oldu ancak geç gönderildi.” (Ö5)

Tablo:4.12 EBA Tv Ve EBA platformuna ilişkin olumsuz görüşler alt temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Derslerin Anlanamaması	Duygu Yoksunluğu	Takibin Azalması	Okul ile Paralel Olmaması	Altyapı Sorunu	Kitapların Geç Ulaşması
Öğretmenler	5	0	1	3	2	2
Öğrenciler	1	0	1	1	0	0
Veliler	3	4	2	0	0	0

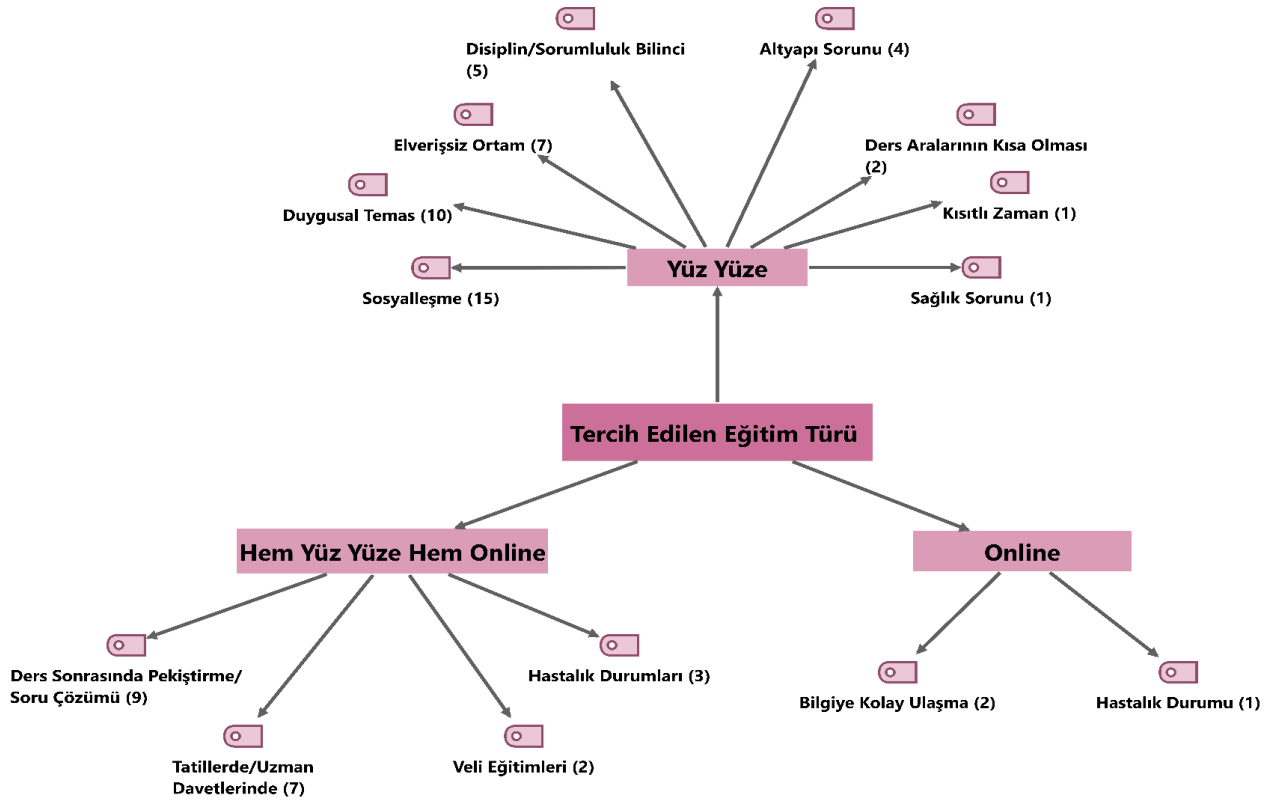
EBA Tv ve EBA platformuna ilişkin olumsuz görüşler alt temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.12’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 9 olan derslerin anlanamaması kodunun 5’i öğretmenler, 1’i öğrenciler, 3’ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 4 olan duygu yoksunluğu kodunun 4’u veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 4 olan takibin azalması kodunun 1’i öğretmenler, 1’i öğrenciler,, 2’si ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 4 olan okul ile paralel olmaması kodunun 3’ü öğretmenler,1’i öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 2 olan altyapı kodunun 2’si öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 2 olan kitapların geç ulaşması kodu öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

4.7 Tercih Edilen Eğitim Türü

Katılımcıların tercih ettiği eğitim türü temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Şekil 4.12 'de görülmektedir. Katılımcıların tercih ettiği eğitim türü teması 3 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, eğitimin yüz yüze olması, hem yüz yüze hem online olması ve online olmasıdır.

Şekil 4.12 :Tercih edilen eğitim türü temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli

4.7.1 Yüz Yüze Eğitim

Katılımcıların tercih ettiği eğitim türü temasının ilk kategorisi olan yüz yüze eğitim katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; sosyalleşme, duygusal temas, elverişsiz ortam,

disiplin/sorumluluk bilinci, altyapı sorunu, ders aralarının kısa olması, kısıtlı zaman ve sağlık sorunu olmak üzere 8 kod ile ifade edilmiştir.

Tercih edilen eğitim türü temasında yüz yüze eğitim alt temasına ait katılımcı kod frekansları kod yoğunluğu 15 olan sosyalleşme kodu 1’i öğretmenler, 9’u öğrenciler, 5’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 10 olan duygusal temas kodunun 4’ü öğretmenler, 2’si öğrenciler ve 4’ü ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 7 olan elverişsiz ortam kodunun 2’si öğrenciler, 5’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 5 olan disiplin/sorumluluk bilinci kodunun 5’i veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 4 olan altyapı sorunu kodunun 3’ü öğrenciler, 1’i veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 2 olan ders aralarının kısa olması kodunun 2’si öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 1 olan kısıtlı zaman kodunun 1’i öğrenciler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 1 olan sağlık sorunu kodunun 1’i veliler tarafından ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod sosyalleşme kodudur. Katılımcılar eğitimin yüz yüze olması gerektiğini çünkü öğrencilerin sosyalleşme ihtiyaç duyduğunu belirtmişlerdir. Ö11, T3, T5, T12, V2, V5 ve V10 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“İlkokul için mantıklı değil. Öğretmenini görmeli, okulda arkadaşları ile sosyal ilişki kurmalı.” (Ö11)

“Okula gitmek isterim. Böyle dersleri yüz yüze yapmak daha çok hoşuma gidiyor. Tenefüslerde arkadaşlarımızla oyun oynuyorum. Sosyalleşiyoruz oyun oynayarak.” (T3)

“Yüz yüze daha güzel. Okula gitmek daha güzel. Çünkü beraber oynuyoruz, koşturuyoruz.” (T5)

“Yüz yüze eğitim tercih ederdim. Uzaktan eğitimde pek fazla verimlilik alamıyorum. Yüz yüze eğitimde öğretmen ve arkadaşlarımla iletişim kurma daha kolay oluyor.” (T12)

“Uzaktan eğitim ile eğitim almasını onaylamıyorum. Okulda yaparak yaşayarak öğreniyor. Okulda sosyalleşiyor. Okulda daha iyi öğreniyor.” (V2)

“Salgın süreci bittiği zaman kesinlikle yüz yüze eğitim. Sadece akademik gelişim olarak bakmamak gerek sosyalleşme çok önemli. Evden çıkma çok etkiliyor.” (V5)

“Salgın kontrol altına alındığı takdirde yüz yüze eğitim almasını isterim. Okul akademik becerilerin gelişimi yanında, sosyalleştikleri, paylaşımında buldukları, sorun çözme becerisi kazandıkları, oyunlar oynadıkları bir sistemi içerir. Uzaktan eğitim yoluyla bunların çoğunu yapmak mümkün değil.” (V10)

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen diğer bir kod duygusal temas kodudur. Ö7, Ö9, T9, V4 ve V9 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“İlkokul için mantıklı değil. Öğretmenini görmeli, okula alışmalı, yalnız kalıp sorunlarını çözme becerisi kazanmalı. Bunu da sadece okulda kazanabilir.” (Ö7)

“Öğretmenlik duygusal bir iştir. Uzaktan eğitimde duygularımızı yansıtamadık. Benim mutlu olduğumu üzüldüğümü öğrenciler göremedi. Öğrencilere dokunmak zorundayız. Sesimizle, bakışımızla dokunmak zorundayız. Uzaktan eğitime geçmek ülkemiz için sorunları çözmek yerine sorunları büyütür.” (Ö9)

“Yüz yüze eğitime devam etmek isterdim. Hastalık olmasaydı isterdim ama sağlığımız açısından böyle olması gerekiyor. Yüz yüze eğitimde öğretmenle daha rahat iletişim kurabilirdim. Canlı derslerde rahat konuşamıyorum diğer çocuklar çok konuşuyor.” (T9)

“Canlı derslere baktığımızda tek yönlü verimli. Öğretmenlerimiz sağ olsunlar ellerinden gelen gayreti gösteriyorlar. Bir çok farklı yöntem deniyorlar. Ama dakikalarca çocuklar ekrana bakmaktan, etkileşimin olmadığı bir süreçte bir süre sonra dersten uzaklaşıyor. Özellikle yaş grubu küçüldükçe bu artıyor. İlkokulda verimli olduğunu düşünmüyorum. Aşılama ve salgın kontrolü inşallah sağlandığında okullarda yüz yüze eğitimi destekliyorum.” (V4)

“Elbette yüz yüze eğitim alması. Evde her ne kadar yeterli imkan ve koşullar sağlansa da çocuğun öğrenmesi için yeterli olamaya biliyor. Okulun sınıf ortamı çocuğun arkadaşları ile bir arada olması da öğrenmesini artırıyor. Uzaktan eğitim çocukları daha çabası ve isteksiz yapıyor. Ayrıca Nasıl olsa evdeyim girmesem öğretmenim beni görmüyor düşüncesi ile çocuğun derse karşı olan ilgisi de azalıyor.” (V9)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod elverişsiz ortam kodudur. Katılımcı öğrenciler ve veliler ev ortamında ve ekran başında dikkatlerin dağıldığını ifade etmiştir. T6, V6 ve V13 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Kesinlikle yüz yüze eğitimi tercih ederim. Çok kötü yanı var. Öğrencilerin %50 si dersten çıkıp oyun oynuyor. Mola veriyoruz mola değil sadece ihtiyaç gideriyoruz. Ekran başında yoruluyorum. Okulda olmak daha sağlıklı oluyor.” (T6)

“Hastalık olmadığı sürece yüz yüze eğitim almalarını istiyorum. Canlı derste yada tv de dikkatini toplamıyorlar.” (V6)

“Evde çocuk ekran karşısında dikkatini toplamakta zorlanıyor.” (V13)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod disiplin/sorumluluk bilinci kodudur. Disiplin/sorumluluk bilinci kodu katılımcı veliler tarafından ifade edilen koddur. Veliler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin sorumluluk bilinçlerinin olmadığını, ev ortamında disiplinin sağlanamadığını ifade etmişlerdir. V5, V13 ve V15 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Salgın süreci bittiği zaman kesinlikle yüz yüze eğitim. Sadece akademik gelişim olarak bakmamak gerek sosyalleşme çok önemli. Evden çıkma çok etkiliyor. Evden çıktığı anda biliyor ki bir şeyle öğrenmek için gideceğini biliyor. Öğrenme sorumluluğu oluyor. Uzaktan eğitimde sorumluluk çok fazla olmuyor. Mesela gündüz ders yapmasak ta akşam öğretmenle tekrar ders yaparız gibi bir düşünceleri oluyor. Evde rahatlık ve İsteksizlik oluyor. Yüz yüze eğitimde kurallar var. Sabah 8 de kalkacaksın kişisel bakımını yapıp hazırlanıp, okul çantasını düzenleyip okula gidip orada eğitim öğretim sürecine katılıp eve geleceksin sorumluluk bütününi biliyor .Kesinlikle yüz yüze eğitim .Çocuğu hayata hazırlayan süreç yüz yüze eğitim. Yüz yüze ve uzaktan eğitim birlikte de olabilir.” (V5)

“Eğitim okulda olur diye düşünüyorum evde de çocuklarımıza eğitim veriyoruz ama biz öğretmen değiliz. Anne baba olarak çocuklara vereceklerimiz başka okulda öğretmenin çocuklara verecekleri başka. Bu yüzden çocuklarımızın okulda eğitim alması lazım. Evde ders yaptırmak ders dinlettirmek zor çocuğumuz bir süre sonra bizi umursamıyor söylediklerimiz etkili olmuyor. Ama okula giderken öğretmenden çekindikleri için gerekenleri daha iyi yapıyorlar.” (V13)

“Tabi ki okulda olması eğitimin tercihim. Hastalık devam ederken okula gitmesinden ise ede olmasını istiyorum ama hastalık bitince okula dönmeliler çünkü çocukların amacı oyun ve ders bunlar olmadan eğitim olmaz. Evde biz çocuğumuza hangi imkanı sağlarsak sağlayalım okula benzemez benzememeli de zaten. Ben ya da eşim çocuğuma dersine yardım ederken beni dinlemesi ile öğretmenini dinlemesi aynı değil. Okul

demek disiplin demek. Evde anne babanın disiplini başka okulda öğretmenin ki başka.”
(V15)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod altyapı sorunu kodudur. Katılımcı öğrenciler ve veliler uzaktan eğitimde altyapı sorunlarından dolayı yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini belirtmiştir. T7 ve V3 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Ben yüz yüze eğitimi tercih ederim. Çünkü bazen bağlantı kopuyor. Ama okulda bunlar yok. Arabayla gidiyorum ,dinliyorum geliyorum. Dersi açmak ,kapamak yok.” (T7)

“Ama köy okulları için bunu diyemem. Köylerde derslere katılım oranı düşük oluşu, ciddi alt yapı sorunları oluşu nedeniyle bu süreçte yüz yüze eğitim yapılmalı.” (V3)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod ders aralarının kısa olması kodudur. Ders aralarının kısa olması kodu katılımcı öğrenciler tarafından ifade edilen koddur. Katılımcılar okulda çok şey öğrendiklerini, uzaktan eğitimde ders aralarının sadece ihtiyaç gidermek için verildiğini ifade etmiştir.

“Okula şey yapmak istiyorum, Gitmek istiyorum. Çünkü orada (okulda) çok şey öğreniyorum.10 dakika ara veriyoruz canlı ders çok sürmüyor.” (T1)

“Mola veriyoruz mola değil sadece ihtiyaç gideriyoruz.” (T6)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod kısıtlı zaman kodudur. T11 kodlu katılımcı öğrenci yüz yüze eğitimde öğretmene teneffüste bile sorular sorduğunu kısıtlı bir zamanının olmadığını ifade etmiştir.

“Yüz yüze olsun isterim. Uzaktan eğitimde bazen pek bir şey anlamıyorum. Ders süresi kısa oluyor. Süreyi uzatmak için ücret istiyor. Dersleri kısa tutmak zorunda kalıyoruz. Ama okulda öğretmenimizle daha çok konuşabiliyoruz. Teneffüste de soru sorabiliyoruz.”
(T11)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod sağlık sorunları kodudur. V1 kodlu katılımcı eğitimin yüz yüze olmasını istediğini çünkü uzaktan eğitim sürecinde oğlunun göz sağlığının bozulduğunu belirtmiştir. *“Yüz yüze almasını istiyorum. Oğlum bu dönemde göz sağlığı bozuldu.”* (V1)

4.7.2 Hem Yüz Yüze Hem Online Eğitim

Katılımcıların tercih ettiği eğitim türü temasının ikinci kategorisi olan hem yüz yüze hem online eğitim katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; ders sonrasında pekiştirme/soru çözme, tatillerde/uzman davetlerinde, hastalık durumları ve veli eğitimleri olmak üzere 4 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod ders sonrasında pekiştirme/soru çözme, kodudur. Katılımcı öğretmenler ve veliler eğitimin yüz yüze olmasını fakat yüz yüze eğitimden sonra online eğitimi konuları pekiştirmek ya da soru çözümleri için kullanmanın faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

“Temel derslerin yüz yüze işlendikten sonra uzaktan eğitim ile de soru çözme ,ek çalışmalar şeklinde olabilir. Bundan sonra çevrimiçi eğitim uzaktan eğitim hayatımızda hep olacaktır. Daha çok ve çabuk kaynağa ulaşma fırsatı verecektir. Bu şekilde faydası olacaktır.” (Ö2)

“Ben bunu denedim okul sonrasında canlı ders yaptım. Bunun çok faydasını gördüm. Ek çalışmalar yaptım sadece canlı ders yaparlarsa çok ciddi ileride sorunlar olur. Okulda yüz yüze derslerden sonra yaptık ve yararlı oldu. Ama herkese internet, bilgisayar olursa yüz yüze ve canlı derslerle olabilir.” (Ö4)

“Okula yüz yüze gidip dersleri alıp, akşamları tekrar için soru çözme için olabilir. Dersleri pekiştirme anlamında yüz yüze ve uzaktan eğitim birlikte olabilir. Bence dersler 30 daika olup öğlen okul bitip akşam üstü canlı ders iel günün kısa tekrarı ve pekiştirici çalışmaların yer aldığı.” (V2)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod tatillerde/uzman davetlerinde kodudur. Tatillerde/uzman davetlerinde kodu katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen koddur. Ö3, Ö7 ve Ö13 kodlu katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Kar tatili vb durumlarda hepimiz bu alt yapıyı hemen kullanabiliriz. Sınıflarımıza uzaktan eğitim ile uzmanlar ile görüştürülmesi katkı sağlar” (Ö3)

“Kar tatili vb durumlarda olabilir. Uzaktan eğitimi okulda yüz yüze eğitim devam ederken okuduğumuz kitabın yazarı ile görüştük. Kitap hakkında konuştuk çok güzel oldu. Bunun gibi çalışmalar yapılabilir.” (Ö7)

“Eğitim yüz yüze olmalı. Ancak bir araya gelemeyen gruplar bir araya getirmek için kullanılabilir. Kar tatillerinde kullanılabilir.” (Ö13)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod veli eğitimleri kodudur. Ö3 kodlu katılımcı öğretmen ile V5 kodlu katılımcı velinin konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Veli eğitimleri için katkısı olur.” (Ö3)

“Yüz yüze ve uzaktan eğitim birlikte de olabilir. İki birlikte kullanabilir. Büyük avantaja dönüşür. Mesela okulda bir etkinlik verdik, çocuk evde yaptı bizde canlı dersle değerlendirmek için ders yaparsa çok etkili olur. Veli de sürecin içine alınmış olur.” (V5)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod hastalık durumu kodudur. Ö3 ve Ö9 kodlu katılımcı öğretmenlerin konu ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

“Hasta olan okula gelemeyenler çocuklar için olabilir.” (Ö3)

“Kısa süreli hastalılarda vb de uzaktan eğitim yapılması öğretmene ek bir iş çıkartacaktır. Hastanede olan çocuklarımız için olabilir.” (Ö9)

Tablo:4.14 Hem yüz yüze hem online eğitim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Ders Sonrasında Pekiştirme/Soru Çözümü	Tatillerde/Uzman Davetlerinde	Hastalık Durumları	Veli Eğitimleri
Öğretmenler	8	7	3	1
Öğrenciler	0	0	0	0
Veliler	1	0	0	1

Tercih edilen eğitim türü temasında hem yüz yüze hem online eğitim alt temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 14’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 9 olan ders sonrasında pekiştirme/soru çözümü kodunun 8’i öğretmenler, 1’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 7 olan tatillerde/uzman davetlerinde kodunun 7’si öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 3 olan hastalık durumları kodunun 3’ü öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 2 olan veli eğitimleri kodunun 1’i öğretmenler, 1’i veliler tarafından ifade edilmiştir.

4.7.3 Online Eğitim

Katılımcıların tercih ettiği eğitim türü temasının son kategorisi olan online eğitim katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bilgiye kolay ulaşma ve hastalık durumu olmak üzere 2 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod bilgiye kolay ulaşma kodudur. T15 kodlu katılımcı öğrenci ve V5 kodlu katılımcı veli teknolojinin avantajlarını kullanarak bilgiye çabuk ulaşılabildiğini ifade etmiştir.

“Yüz yüze de oyun oynayabiliyoruz. Ama şimdi ara ara gidince kötü. Çünkü şimdi dokunma yok aşağı inme yok .BİLSEM’de canlı dersler çok iyi oldu şimdi herkes bilgisayarın başında oluyor. Projeyi rahat rahat yapıyoruz. Ama okulda olunca herkes bilgisayarı getirmeyince sorunlar oluyor.” (T15)

“Son olarak yüz yüze eğitim büyük avantaj. ama uzaktan eğitim desteklenirse çocukların öğrenmesi için büyük bir fırsat. İsteyerek yapılırsa eğitim hayatına büyük katkı yaptığını veli, öğretmen ve idareci olarak gördüm. Teknolojin avantajları kullanılarak her an öğretmene, bilgiye ulaşmanın mümkün olduğu anlaşıldı.” (V5)

Katılımcılar tarafından ifade edilen diğer kod hastalık durumu kodudur. V3 kodlu katılımcı veli salgın sürecinde ailelerin çocuklarını okula göndermek istemeyeceğini bu yüzden de online eğitimin devam etmesinin uygun olduğunu ifade etmiştir.

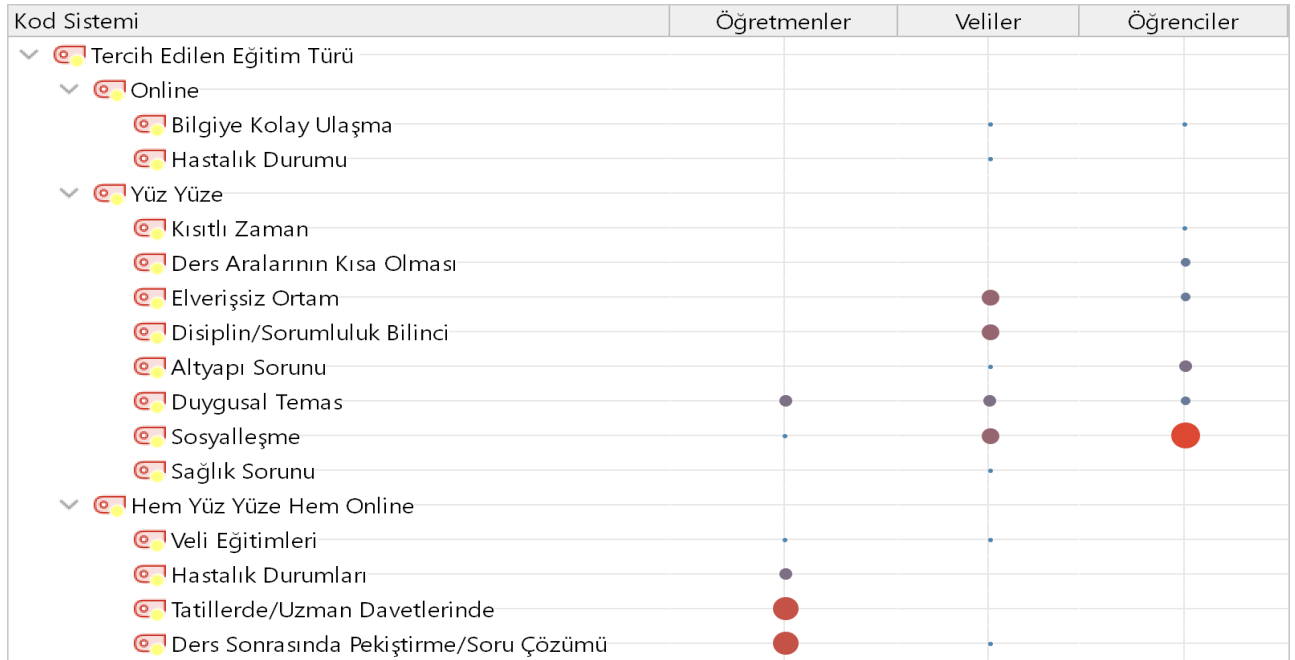
“Salgının devam ettiği süreçte velilerin rahatsızlığı olan çocukları okula gönderme durumu olabileceğinden, çocukların hastalık belirtisi vermeden taşıyıcı olma durumu oluşundan yüz yüze eğitimi desteklesem de bu süreçte uzaktan eğitime devam etmek gerekiyor. En azından aşılama süreci, salgını kontrol süreci başarılı olana kadar uzaktan eğitim devam edilmeli.” (V3)

Tablo 4.15: Online eğitim alt temasına ait katılımcıların kod frekansları

Katılımcı Grubu	Bilgiye Kolay Ulaşma	Hastalık Durumu
Öğretmenler	0	0
Öğrenciler	1	0
Veliler	1	1

Tercih edilen eğitim türü temasında online eğitim alt temasına ait katılımcı kod frekansları Tablo 4.15’de görülmektedir. Kod yoğunluğu 2 olan bilgiye kolay ulaşma kodunun 1’i öğrenciler, 1’i ise veliler tarafından ifade edilmiştir. Kod yoğunluğu 1 olan hastalık durumu kodunun 1’i veliler tarafından ifade edilmiştir.

Tablo 4.16:Tercih edilen eğitim türü temasına ait katılımcı grupları bazlı katılımcı yoğunluğu

Tercih edilen eğitim türü teması ile ilgili katılımcı görüşlerini katılımcı bazlı incelediğimizde Tablo 4.16’da görüldüğü üzere katılımcılar tercih edilen eğitim türü temasını farklı yoğunluklarda farklı noktalarda değerlendirmişlerdir. Farklı katılımcı gruplarının farklı noktalarda yoğunlaştıkları noktaların büyüklüğü ve renk değişimleri ile görülmektedir. Öğretmenler online eğitim kullanımında tatillerde/uzman davetlerinde ve ders sonrasında pekiştirme/soru çözümü kodlarını yoğun olarak ifade ederken, veliler ise

elverişsiz ortam, disiplin/sorumluluk bilinci ve sosyalleşme kodlarını ifade ederek yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Son olarak öğrenciler sosyalleşme kodunun yoğun şekilde ifade ederek yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Şekil 4.13 Kod bulutu

Katılımcıların ifadelerinin yoğunluğa göre dağılımı Şekil 4.13’de gösterilmektedir. Daha büyük puntolu olarak gösterilen kodlar daha yoğun olarak kullanılan ifadeleri gösterirken, daha küçük puntolu olan ifadeler, kodların daha az yoğunlukta kullanıldığını göstermektedir

5. TARTIŞMA ,SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

2019 yılının Mart ayından bu yana Dünya'nın gündeminde olan pandemi bir çok alanı etkilediğinden bu etkilerin yansımaları ve sonuçları araştırmacılar tarafından merak konusu olmuştur. Araştırmalar özellikle sağlık alanında yoğunlaşsa da pandeminin etkilediği tüm alanlarda araştırmalar yapılıyor ve gelecekte de yapılmaya devam edecektir. Kuşkusuz pandeminin etkilediği alanların en önemlilerinden biri de eğitim öğretim faaliyetleridir. Bu süreçte dünyanın birçok ülkesi okulları kapatarak eğitime uzaktan eğitim yoluyla devam etmiştir. Eğitimin paydaşları açısından farklı bir deneyim olan bu süreç araştırmacılar tarafından araştırılmaya değer bir konu olarak görülmektedir. Bu araştırmada pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim sürecine yönelik ilkökul sınıf öğretmenlerinin, ilkökul öğrencilerinin ve velilerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle ilkökul sınıf öğretmenleri, ilkökul öğrencileri ve veliler ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşler, Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri, EBA platformuna ve EBA Tv ilişkin görüşler, öğretmen -öğrenci iletişimi, tercih edilen eğitim türü, kullanılan yöntem teknikler ve materyaller, pandemi hakkında görüşler olmak üzere 6 ana başlık altında incelenmiştir. Bu bölümde bulgular bölümünde yer alan ana temalara göre literatürde yer alan çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

5.1.1. Pandemi ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler

Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında görüşler teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler *pandemi* ve *salgın hastalıklardır*. Tarihte yer alan salgınların bir çoğu milyonlarca insanı etkisi altına alarak ciddi hastalıklara ve ölümlere ölümler neticesinde de ülkelerin nüfusları üzerindeki olumsuz etkileri ile beraber ekonomik olumsuzluklara neden olmuşlardır. Salgınların yayılımının önlenmesinde ilk müdahale olarak sosyal izolasyon ,seyahat kısıtlaması ,kalabalık etkinliklerin ertelenmesi, okulların kapatılması gibi önlemler alınmaktadır. Bu önlemlerde sosyal ,ekonomik açıdan sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu sorunları en aza indirmek müdahaleler ile olabilecektir (Qiu, ve vd., 2017). Araştırmada katılımcıların çoğunluğunun pandemi

kelimesini bilmedikleri görülmektedir. Ortaya çıkan sonucun literatür ile uyum gösterdiği görülmektedir. Alanyazında Covid-19 pandemisinin etkileri üzerine yapılan araştırmada fen bilimleri öğretmenlerinin büyük bir kısmının pandemi hakkında ön bilgisinin olmadığı görülmüştür (Bakioğlu ve Çevik,2020).

Araştırmaya göre pandemi kavramı hakkında az çok bilgi sahibi olduğunu ifade eden katılımcı velilerin eğitim seviyelerinin lisans ve üstü olduğu görülmüştür. Bu bağlamda eğitim seviyesinin bireylerin bilgi birikimi ve kavram bilgisi üzerinde olumlu yönde etkisi olduğu söylenebilir.

Araştırmaya göre öğrencilerin pandemi kavramını duyduklarını ama bilmediklerini ifade ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin pandemi kavramını salgın hastalıklar ve bulaşıcı hastalık olarak açıkladıkları görülmüştür. Pandemi kavramını salgın hastalıklarla ifade eden öğrencilerin anne baba eğitim durumunun lisans ve üzeri olduğu görülmüştür. Bu bağlamda anne baba eğitim seviyesinin öğrencilerin kavram bilgilerine olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir. Çin’de yerel bir sosyal medya platformu üzerinden yapılan benzer bir araştırmada da halkın büyük çoğunluğunun Covid-19 pandemisi hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı rapor edilmiştir (Wang, Di, Ye ve Wei ,2020). Bu bağlamda araştırmanın alanyazın ile uyum gösterdiğini söyleyebiliriz.

5.1.2 Uzaktan Eğitimde Kullanılan Yöntem- Teknik Ve Materyaller

Uzaktan eğitimde kullanılan yöntem- teknik ve materyaller teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, *uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan materyaller* ve *yöntem ve tekniklerdir*. Yüz yüze eğitimde ders tasarımlarında sıkça yer verilen kazanım ve beceriye uygun materyal kullanımı uzaktan eğitimde de kazanımların öğrencilere aktarılmasında önemli bir işleve sahiptir. Öğrenim sürecinde materyal kullanımı kazanım ve becerilerin öğrenciler tarafından etkili ve aktif öğrenilmesini sağlamanın yanında somut yaşantı sağlayarak kalıcı öğrenmenin sağlanmasında etkilidir. Bu sebeple farklı materyaller öğretmenler tarafından oldukça sık tercih edilmektedir.

Uzaktan eğitim sürecinde derslerde kullanılan materyaller katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; bilgisayar/telefon/tablet, eğitim platformları/video/animasyon, ders

kitapları, EBA dokümanları ve ev eşyaları olmak üzere 5 kod ile ifade edilmiştir. Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod bilgisayar/telefon/tablet kodudur.

Araştırmaya göre öğretmen katılımcıların derslerde materyal olarak bilgisayar üzerinden sanal tahtayı kullandıklarını, kazanıma uygun video ve animasyonları, ders kitaplarını, z-kitapları materyal olarak kullandıkları görülmüştür. Bu sonuç diğer bazı ülkelerdeki araştırmacıların raporlarında öğretmenlerin kullandıkları yöntem ve materyallerle benzerlik göstermektedir (Burke ve Dempsey, 2020; Mulenga ve Marban, 2020; Roy, 2020).

Türkiye’de yapılan araştırmada da benzer bir sonuç ortaya çıkmıştır. Bakioğlu ve Çevik, (2020) yaptıkları araştırmada fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitimde en çok dijital dokümanlar (slyt, deneme, kitap vb.), web uygulamaları (z kitap vs.), eğitim bilişim ağı (EBA) ders içeriği ve çeşitli videoları öğretim materyali olarak kullandıklarını rapor etmiştir. Bu bağlamda araştırmanın sonucu literatürle uyum göstermektedir.

Yenerer’in (2021) çalışmasına göre öğretmenlerin derslere hazırlık ve planlama yapma sürecinin pandemi sebebiyle geçilen uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitime göre daha çok zaman gerektirdiği belirtilmiştir. Bir çok öğretmenin daha önce deneyimlemediği uzaktan eğitim faaliyetlerine etkili bir ders tasarımı ve kazanıma, öğrencilere uygun materyal tasarımı yapma konusunda çeşitli eğitimlerin verilmesi gerekmektedir. Bu sonucu destekler nitelikteki başka bir çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki senkron ve asenkron dersler için etkili ve verimli ders tasarımı yapabilmeleri için ilgili kurumlar tarafından gerekli eğitimlerin düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Barış ve Çankaya, 2016). Araştırmada katılımcı öğretmenlerin ifadeleri doğrultusunda; soru- cevap, sözlü anlatım, drama ve sınıfta kullanılan aynı yöntemler olmak üzere 4 yöntem ve tekniği derslerinde kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitime uygun etkileşimi arttırmak için web2 araçları ve farklı uygulamaları kullanmadıkları sonucu alanyazın ile uyum göstermektedir.

Araştırmaya göre veli katılımcılar çocuklarının uzaktan eğitimde canlı derslere bağlantı sağlamak için daha çok telefonu kullandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı bir veli çocuklarının bilgisayar ile online derslere bağlanınca daha çok odaklandığını

gözlemlediklerini o belirtmiştir. Başka bir veli telefon ekranının küçük oluşu nedeniyle paylaşılan ekranı görmekte zorlandığını aktarmıştır.

Okullarda yürütülen öğretim faaliyetlerinde ders tasarımının önemli basamaklarından biri öğretim yöntem ve teknikleridir. Kazanıma, öğrenci seviyesine ,sınıf iklimine ve daha sıralayabileceğimiz bir çok etmen göz önünde bulundurularak karar verilen yöntem ve teknikler dersin akışının verimli ve etkili sürmesinde en önemli unsurlardan biridir. Uzaktan eğitimde de öğretmenlerimiz ders tasarımlarını yaparken doğru yöntem ve tekniğe karar vermesi önemli görülmektedir. Noe (2009)'ye göre geleneksel yöntem teknikler ile uzaktan eğitim sürecini yönetmek bir hayli zor olacağını belirtiyor. Yüz yüze eğitimde uygulanan anlatım yöntemi, tartışma yöntemi gibi yöntemler uzaktan eğitimde zaman sorunu yaratmakta ve dersin amacına ulaşmayı geciktirmektedir. Bu sebeple uzaktan eğitimde teknoloji destekli yöntem ve teknikler olan interaktif video, sanal gerçeklik, bulut teknolojiyi kullanmayı önermektedir. Araştırmada katılımcı öğretmenlerin bu araştırmanın aksine geleneksel yöntem olarak sıralayabileceğimiz anlatım, soru cevap ve drama gibi yöntem teknikleri kullandıklarını görmekteyiz. Araştırma bu sonucuyla Bakıoğlu ve Çevik'in , (2020) yaptığı araştırma sonucu ile örtüşmektedir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin en çok soru-cevap, problem çözme ve düz anlatım yöntem tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerimizin literatürde uzaktan eğitimde kullanılmasında fayda görülen teknoloji destekli yöntem ve teknikler konusunda eksikliklerinin olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma bulgularına göre katılımcı öğretmenlerin çalıştıkları yerleşim yeri, kıdem gibi değişkenlerin, uzaktan eğitim sürecinde kullandıkları materyal, yöntem ve teknik bakımından anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamının pandemi öncesinde uzaktan eğitim konulu eğitim almamış olmaları sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

5.1.3 Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler

Covid -19 pandemisinde uygulanan uzaktan eğitim sürecine ilişkin ilkökul öğrencilerinin ,öğretmenlerin ve öğrenci velilerinin görüşleri üç alt temada toplanmıştır.

Bunlar; a)Uzaktan eğitime yönelik öneriler b)Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar c)Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik gelişimi şeklinde sıralanmıştır.

Öğretmen, öğrenci ve velilerden oluşan katılımcıların Covid-19 pandemisinde uygulanan uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşlerinde öne çıkan ilk tema uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklardır. Katılımcılar tarafından uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar temasını incelediğimizde *bağlantı ve cihaz sorunları, sürecin akademik açıdan verimsiz oluşu, kısıtlı sosyalleşme, öğrencilerin derslere katılım sorunları, elverişsiz ortam, sağlık sorunları, cihaz eksikliği, yetersiz aile desteği, kontrolde yaşanan zorluklar, ekonomik sorunlar, uygulamalı derslerin yapılamayışı, içeriklere ulaşmada yaşanan sorunlar ve teknolojik bağımlılık* görüşlerin başlıklarının altında toplandığını görmekteyiz.

Katılımcıların çoğunluğu pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerinde *bağlantı sorunu ,yeterli cihazın olmayışı ve bağlı olarak sürece katılım sorunlarını* bildirmişlerdir. Balaban ve Tiryaki (2021), çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinin paydaşlarının(öğretmen, öğrenci ve veli) internet altyapısı, bilgisayar donanımı ve diğer imkanlar bakımından aynı şartlarda olamadıklarından; derslere katılma, derslerden aynı verimlilikte yararlanma durumları farklılık göstermiş ve sonucunda öğrenci ve öğretmenlerin ilgi ,istek ve motivasyonlarının düştüğü bilgisini paylaşmışlardır. Araştırmada uzaktan eğitimde asenkron yürütülen derslerde öğrencilerin öğretmenleriyle iletişim kuramadığı ,senkron derslerde de internet, bilgisayar vb. kaynaklanan ses sorunları nedeniyle sağlıklı iletişim kurulamadığı belirtilmektedir. Özellikle ilkökul kademesinde yaş grubunun küçük olması ve öğrencilerin iletişim için gerekli donanımları kullanmakta zorlanmaları etkili bir iletişimi engellediği görülmüştür. Literatürde yer alan bilgiler incelendiğinde uzaktan eğitimde öğretmenlerin öğrencilerle etkili iletişim kurmakta zorlandığı söylenebilir (Çakın ve Akyavuz, 2020). Bu bağlamda araştırma sonucu literatürle tutarlıdır.

Evinde internet bağlantısı olmayan, bilgisayarı olmayan öğrenciler ne yazık ki uzaktan eğitim sürecindeki senkron veya asenkron derslere katılamamış, sadece yazılı materyal kullanımı ve TV yayınlarını takip ederek süreci tamamlamışlardır. Bu durumda olan öğrenciler akademik olarak gerilemeye ,sınıf arkadaşlarından bilgi ve beceri bakımından eksik kalmalarına neden olmaktadır (Morgan , 2020). Akgül (2021) ise yaptığı

çalışmada öğrenci ,öğretmen ve veliler uzaktan eğitim sürecinde en çok internet sorunu ve cihaz sorunu yaşadıklarını bildirmişlerdir. Araştırmada internet bağlantısı olmayan veliler yüksek telefon faturalarını sorun olarak belirtirken, cihaz eksikliği nedeniyle derslere katılamayan öğrencilere ulaşamama araştırmaya katılan öğretmenlerin en önemli sorunu olarak aktarılmış. Öğrenci cephesinden yaşanan sorunlara bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde okuldaki yüz yüze eğitim kadar verim sağlayamadıkları araştırmada belirtilmiştir. Kahraman (2020) üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin üniversitelerinin kendilerine süreçte derslere katılım sağlamak için kullarımlarına sunduğu çevrimiçi ders platformuna bağlantı sağlamayı ve kullanmayı öğrenmekte zorlandıklarını bildirdiklerini ifade etmiştir. Bu bağlamda araştırma sonucunun literatürle tutarlılık göstermektedir.

Araştırmada katılımcı öğretmenlerden özel okulda çalışanların dışındaki tüm öğretmenler en az 1 öğrencisine izolasyon sürecinde çeşitli sebeplerden ulaşamadığını belirtmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde canlı derslere *bağlantı sağlama* sorunu koduna ilişkin öğrenci ve veli katılımcılara ait yaşanan yerleşim yeri değişkenin anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı görülmüştür.

Araştırmada katılımcıların önemli bir kısmı uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretim faaliyetlerinin yüz yüze eğitime göre öğrencilerde olumsuz akademik gelişime neden olduğunu açıklamışlardır. Öğretmenler derslerde sürenin kısa oluşundan, veliler motivasyon düşüklüğünden ,öğrencilerde teknolojik bilgi yetersizliğinden uzaktan eğitim sürecinin veriminin düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Akyıldız (2020) tarafından yapılan araştırmada öğrenciler uzaktan eğitim ile sürdürülen çevrimiçi derslerde öğretmenleriyle yeterli iletişimi kuramadıklarını, soru sormak istediklerini çoğu zaman vakit bulup sormadıklarını, öğretmenlerini sıklıkla anlayamadıklarını, okuldaki gibi yaptıkları hataları düzeltme konusunda geri dönüt alamadıklarını ,sürecin çok başarılı geçmediğini belirtmişlerdir. Başka bir çalışmada uzaktan eğitimde uygulanan çevrimiçi derslere katılım oranlarının düşük olduğu, öğretmenlerin düzenli olarak öğrencilerine ulaşmada sorunlar yaşadıkları, öğrencilerin akademik becerilerinde hedeflenen seviyeden uzak kaldığı, ölçme değerlendirme yapmakta zorlanıldığı bildirilmiştir (Tang, vd.,2020). Patricia (2020) çalışmasında öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerinin, öz güvenlerinin ve derse karşı motivasyonlarının hedeflenen başarıya ulaşmada önemli bir yeri olduğunu açıklamıştır. Iwai

(2020), Covid-19 pandemisi sırasında çevrimiçi öğrenme üzerine yaptığı araştırmasında süreç anında çıkan zorlukların ötesinde sonraki yıllara tespit edilebilen sorunlar ortaya çıkarabileceğini, küçük yaş kademelerinde hızlı bir şekilde geçilen uzaktan eğitimin öğretim programlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini ve teknolojik donanım seviyesi düşük olan öğrenci ve öğretmenlerin zorlu bir süreç yaşadığını belirtmiştir. Literatürdeki bulgular araştırma sonucu ile uyum gösterdiği görülmektedir.

Araştırmada özellikle veli ve öğrenci katılımcı gruplarının yapılan görüşmelerde uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları zorluk olarak *kısıtlı sosyalleşme* ve *sağlık* sorunlarının sıklıkla dile getirildiği görülmektedir. Pandemi nedeniyle okullarından, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden uzak kalan, tam kapanma nedeniyle evlerinden çoğu zaman çıkamayan öğrenciler sosyal gelişimleri bakımından olumsuz etkilenerek depresif davranışlar sergiledikleri, pandemi öncesi sıradan olan birlikte oyun oynama, fiziksel aktivite ,sportif faaliyet vb. akranları ile birlikte yapılan bir çok sosyal faaliyetin yapılamaması özellikle küçük yaş grubundaki öğrencilerde önemli seviyede mutsuzluk hissine kapılmalarına neden olduğu belirtilmiştir (Lee, vd., 2020 ; Munasinghe vd., 2020). Bu ve benzeri nedenlerden dolayı uzaktan eğitimde öğrencilerin duygusal gelişimlerini destekleyici, onları motive edici sıcak samimi bir ders tasarımı geliştirmekte fayda olduğu düşünülmektedir.

Araştırmada *kısıtlı sosyalleşme* sorununu dile getiren velilerin çoğunluğunun şehir merkezinde ve ilçe merkezinde ikamet ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda ikamet edilen yerleşim yerinin öğrencilerin sosyal gelişimleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak literatürde yer alan çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitimde karşılaşılan güçlüklerin yoğunlukla altyapı, internet erişimi, derslerde kullanılan cihaz , ders materyali, içerik eksikliği ve uygulama sorunları temalarında birleştiği görülmektedir (Korucu ve Alkan, 2011; Süğümlü, 2021). Sidpra ve vd., (2020) araştırmasında Covid-19 pandemisi sürecinde öğrencilerin öğretmenlerle olan iletişim zayıf olduğunu, online öğretim imkanlarının eksikliğinden kaynaklı başarı düşüklüğünün olduğunu rapor etmiştir. Araştırmada da katılımcılar tarafından benzer sorunlar dile getirilmesi araştırma sonucunun literatürle uyum içinde olduğunu göstermektedir.

5.1.4 Covid-19 Sürecinin Öğretmenlik Mesleğine Etkileri

Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri teması katılımcı öğretmenler tarafından ifade edilen temadır. Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, izolasyon sürecinde *mesleki açıdan gelişme* ve izolasyon sürecinde *mesleki doyumdur*.

Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasının ilk kategorisi olan izolasyon sürecinde mesleki açıdan gelişme katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; kitap okuma, kurslara katılım ve teknolojik bilgi olmak üzere 3 kod ile ifade edilmiştir. Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod teknolojik bilgi kodudur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyi çok yoğun kullandıklarını, becerilerinin arttığını ifade etmiştir.

Teknolojinin sürekli gelişen ve her defasında insan yaşamına daha çok dokunan bir yapı olarak görmekteyiz. Günümüze baktığımızda insanlar tarafından vazgeçilmez bir unsur olarak görülen ,hayatlarının bir parçası haline geldiğini söylemek mümkün. Çelik (2017) teknolojinin insanlığın tarihiyle eş zamanlı ilerlediğini belirtmektedir. Teknolojideki hızlı ilerleme eğitim öğretim faaliyetlerine de yansıdığını görmekteyiz. Eğitim ve teknoloji birbirini etkileyen ve besleyen iki yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim teknolojisi Bayraktar (2015) tarafından hedef davranışların öğrencilere edindirilmesi sürecinin en önemli yardımcı unsuru olarak ifade edilirken, Alkan(1998)'e göre de öğretim sürecini kolaylaştıran ,kazanımların kalıcılığını sağlayan ve sorunların çözümüne yönelik yeni tasarım ve yaklaşımlar üreten bir yapı olarak ifade edilmiştir. Patricia (2020) çalışmasında öğretmen ve öğrencilerin teknoloji kullanım becerilerinin, öz güvenlerinin ve derse karşı motivasyonlarının hedeflenen başarıya ulaşmada önemli bir yeri olduğunu açıklamıştır. Alanyazında Covid-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde teknolojik donanım ve yazılım kullanma sıklığının arttığı rapor edilmektedir (Mulenga ve Marban, 2020; UNESCO, 2020).

Araştırmada da öğretmenlerimiz literatürde yer alan ifadelerle benzer olarak uzaktan eğitimde etkili ve verimli bir ders akışı sağlayabilmek adına teknoloji bilgilerini

geliştirdiklerini, yeni teknolojik donanımlar edindiklerini ve bu konuda bireysel araştırmalar yaptıklarını bildirmişlerdir.

Covid-19 sürecinin öğretmenlik mesleğine etkileri temasının ikinci kategorisi olan izolasyon sürecinde mesleki doyum katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; yüz yüze eğitim gibi olmaması, öğrenci başarısının mutluluğu, farklılık olmadı ve haz alma olmak üzere 4 kod ile ifade edilmiştir. Öğretmenler tarafından yoğun olarak ifade edilen kod yüz yüze eğitim gibi olmaması olmuştur. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde doyum alamadıklarını, yüz yüze eğitim gibi olmadığını iki tarafında bu süreçte çok zorlandığını ifade etmişlerdir. Yenerer'in (2021) araştırmasına göre öğretmenlerin çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerle aktif iletişim kuramadıklarını bildirmişlerdir. Bu sonucu destekler başka bir araştırmada, Çakın ve Akyavuz (2020) uzaktan eğitim sürecinin en önemli sorunlarından birinin öğretmenler ile öğrenciler arası iletişim sorununun öğretmen ve öğrenci motivasyonunu olumsuz etkilediği yönündedir. Pandemi nedeniyle uygulanan sosyal izolasyon , öğretmen ve öğrenci gibi sosyal ortamda bulunan bir çok bireyi evde bırakması bireylerin sağlık ve güvenlik, iş, ekonomik gelir gibi durumları düşünmek için daha fazla zamanları olduğundan bireyleri daha fazla endişelenmeye yöneltmiştir (Wang ve vd., 2020). Pandemi sürecinde oluşan endişe, kaygı gibi duyguların öğretmenlerin mesleki doyumlarını olumsuz etkilediği rapor edilmiştir (Bakioğlu ve Çevik,2020). Alan yazın incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin iletişim, altyapı gibi sorunlar nedeniyle gerekli motivasyonu sağlamakta zorlandıklarını görmekteyiz. Bu sonuçlar araştırmada ortaya çıkan uzaktan eğitim sürecinde mesleki aşından doyum alamama sonucunu destekler niteliktedir.

5.1.5. Pandeminin İlk Süreçlerinde Öğretmen ve Öğrenci İletişimi

Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, whatsapp/zoom üzerinden ödev gönderilmesi/ ilgilenme ve EBA' dan içerik gönderme/hazırlamadır. Pandeminin ilk süreçlerinde öğretmen ve öğrenci iletişimi temasının ilk kategorisi olan whatsapp/zoom üzerinden ödev gönderilmesi/ ilgilenme kodu katılımcılar tarafından en yoğun ifade edilen kod olurken EBA platformundan üzerinden ödev yapma diğer ifade edilen kod olmuştur.

Balaban ve Tiryaki, (2021) çalışmalarında katılımcı öğretmenlerin EBA platformunun kullanımı, içerik üretimi ve zoom programının çevrimiçi derslerde kullanılması belli bir seviyede bilgisayar ve internet ağı kullanım becerisi gerektirdiği ve süreçte zorlandıklarını , bu konularda eğitim almaya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Pişken ,(2021) 'in çalışmasında uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin öğrencileri ile iletişim kurdukları uygulamalar EBA, Zoom ve Whatsap olarak belirtilmiştir. Katılımcı öğretmenlerin 50'si EBA uygulamasını, 48'i Zoom uygulamasını ve 32'si WhatsApp uygulamasını kullandığını ifade etmiştir. Bu sonuçlarla araştırmada ortaya çıkan bulgular uyum göstermektedir.

5.1.6 EBA TV ve EBA Platformuna İlişkin Görüşler

EBA platformuna ilişkin görüşler teması 2 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, olumlu görüşler ve olumsuz görüşlerdir. EBA platformuna ilişkin olumlu görüşler katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; verimli/tekrar nitelikli, kaynaklara ulaşma imkanı, tüm öğrencilere ulaşabilme, kitapların nitelikli olması, ders saatlerinin artışı ve öğretmenlere yönelik eğitim olmak üzere 6 kod ile ifade edilmiştir.

Katılımcı veli ve öğrenciler tarafından yoğun olarak ifade edilen kod verimli/tekrar nitelikli kodudur. EBA platformundaki içerikleri ve EBA Tv yayınlarını katılımcı öğrenci ve veliler verimli bulmuş olup, televizyon kanalındaki yayınlarını tekrar niteliğinde olduklarını bildirmişlerdir. Kurnaz ve Serçemeli , (2020) çalışmalarında ülkemizde Covid-19 pandemisi nedeniyle yüz yüze eğitime ara verilmesiyle birlikte EBA platformunun daha işlevsel hale getirildiği öğretmenlerin bu platform üzerinden öğrencilerine çalışmalar gönderdiğini ,geri dönütler verdiğini ve sonraki süreçte de canlı dersler ile eğitim öğretime devam ettiklerini bildirmişlerdir. Araştırmada da katılımcı öğretmenler EBA platformunun kaynak gönderme uygulamasını çok yararlı bulduklarını, kaynaklara ulaşamayanların bu şekilde ulaşma imkanı olduğunu , Tv yayınlarının tekrar açısından ilk zamanlar çok yararlı olduğu ifadeleri literatürü destekler niteliktedir. Erümit (2020) araştırmasında ilkökul seviyesinde EBA Tv yayınlarının eğitim öğretim faaliyetlerini zenginleştirdiğini ve ulaşılabilirliği arttırdığını bildirmiştir.

MEB 13 Nisan 2020 tarihinde öğretmenler ve öğrenciler için canlı ders, canlı sınıf uygulamasını EBA üzerinden uygulamaya koymuştur .Ders programları ve saatleri ilkokul ve diğer kademelerde sınıf bazlı hazırlanarak EBA platformuna ulaşım sıkıntısı giderilmeye çalışıldığı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ile yapılan işbirliği ile EBA İlkokul TV' nin kurulması ve telafi eğitimlerine başlanacağı Eski Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya Selçuk tarafından açıklanmıştır (MEB,2020a).Çeşitli düzenlemeler yapılsa da süreç içinde EBA platformuna ulaşmada yoğunluk nedeniyle sorunlarla karşılaşmıştır. Çalışmada da tüm katılımcılar altyapı sorunundan dolayı özellikle sürecin başında EBA'da herhangi bir işlem yaparken çok zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerden özel okul dışındaki köyde veya şehir merkezinde bir ilkokulda görev yapan tüm öğretmenler, uzaktan eğitimde canlı derslerin başladığı süreçte EBA platformuna bağlantı sağlamada sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerden özel okulda görev yapanların EBA platformunu Covid-19 izolasyon sürecinde kullanmamaları araştırmada bu sonuca ulaşılmasında etkili olduğu söylenebilir. Literatürde çalışmayla benzer sonuçlar bulunmaktadır. Pişken, (2021) çalışmasında uzaktan eğitimde kullanılan EBA platformuna ulaşılabilirlik sorunu olduğunu ve bu soruna alt yapı eksikliklerinin eklenmesi süreçte ciddi problemlere yol açtığını aktarmıştır.

Katılımcılar tarafından yoğun olarak ifade edilen kod derslerin anlanamaması kodudur. Katılımcılar EBA TV platformunda anlatılan derslerin öğrenciler tarafından anlanmadığını, EBA'daki içeriklerin basit düzey kaldığını ya da farklı anlatımlar olduğu için derslerin anlanmadığını ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler tarafından EBA TV yayınlarında anlatılan derslerin sıradan salt anlatım şeklinde bulunduğu, kullanılan yöntem ve tekniklerin sıradan ve eksik kaldığı Erümit'in (2020) çalışmasında bildirilmiştir. Bu sonuç araştırma sonucuyla benzerlik göstermektedir.

5.1.7. Tercih Edilen Eğitim Türü

Katılımcıların tercih ettiği eğitim türü teması 3 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler, eğitimin yüz yüze olması, hem yüz yüze hem online olması ve online olmasıdır. Katılımcıların büyük oranda tercih ettiği yüz yüze eğitimin seçilme nedeni olarak sosyalleşme kodu yoğun bir şekilde ifade edilmiştir. Lee ve vd., (2020) pandemi nedeniyle okullarından, arkadaşlarından ve öğretmenlerinden uzak kalan, tam kapanma nedeniyle

evlerinden çoğu zaman çıkamayan öğrenciler sosyal gelişimleri bakımından olumsuz etkilenerek depresif davranışlar sergiledikleri , pandemi öncesi sıradan olan birlikte oyun oynama, fiziksel aktivite ,sportif faaliyet vb. akranları ile birlikte yapılan bir çok sosyal faaliyetin yapılamaması özellikle küçük yaş grubundaki öğrencilerde önemli seviyede mutsuzluk hissine kapılmalarına neden olduğu belirtilmiştir. Çalışmada katılımcı görüşleri uzaktan eğitimin öğrencilerde sosyal gelişim bakımından ciddi dezavantajlar oluşturduğu yönündedir ve bu yönüyle literatürde yer alan çalışmaları destekler niteliktedir. Sığın'ın (2020) yaptığı araştırmada Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yöntemiyle yürütülmesi konulu öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin çoğunun derslerin yüz yüze işlenmesini tercih ettikleri belirlenmiştir. Derslerin verimliliği ile alakalı öğrencilerinin yarısından fazlasının olumsuz görüşe sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının ise dersin görsel ve yazılı materyallerle geleneksel eğitim yoluyla verilmesinin daha uygun olacağı konusunda görüş bildirdikleri sonucuna varılmıştır.

Çalışmada katılımcılar yüz yüze eğitimi tercih etme sebebi olarak uzaktan eğitimde zamanın verimli kullanılmasında sorunlar olduğunu zamanın kısıtlı olduğunu bildirmişlerdir. Balaban ve Tiryaki, (2021) araştırmalarında öğretmenlerin uzaktan eğitim yoluyla Fen Bilimleri, Müzik, Beden Eğitimi Ve Oyun gibi uygulamalı derslerin verimli olmadığını bir çok noktanın eksik kaldığını aktardıkları görülmüştür. Etkileşimi artırıcı uygulama ve içerikler her ne kadar kullanılsa da derslerin yüz yüze eğitimdeki kadar etkili ve verimli olmadığı görüşü aktarılmıştır. Kürtüncü ve Kurt (2020) öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinden çok memnun olmadıklarını bir an evvel okula dönmek istedikleri sonucuna ulaşmışlar.Covid-19 sürecinde öğrencilerin uzaktan eğitimi tercih etmedikleri, yüz yüze eğitime başlamak istediklerini aktarmışlar(Balaban ve Tiryaki,2021). Literatür bu yönüyle çalışmadaki katılımcı görüşlerini destekler nitelikte görülmektedir.

Qazi vd.(2020) uzaktan eğitime sorunsuz katılabilen ,yeterli teknolojik donanıma sahip öğrencilerin süreçten memnun olduklarını bildirmişlerdir. Araştırmada da katılımcıların bir kısmı tüm katılımcıların yeterli altyapı ve donanıma sahip olması durumunda yüz yüze eğitimle beraber online eğitimin kullanılabilceği yönünde görüş bildirmişlerdir. Yılmaz ve vd., (2020) yaptıkları araştırmada eğitim öğretim faaliyetlerini sadece uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmesinin uygun olamayacağı, yüz yüze eğitim devam

ederken farklı grup ve derslerde uzaktan eğitimden yararlanmanın yararlı olacağını belirten bulgular elde etmişlerdir.

Sonuç olarak ilkökul sınıf öğretmenlerinin, ilkökul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin Covid-19 pandemi deneyimlerine ilişkin görüşlerini incelemeyi amaçlayan bu araştırmada katılımcıların çoğunluğunun pandemi kavramını sonradan öğrendiği, az da olsa bilgi sahibi olan katılımcılarında pandeminin etkisinin bu kadar uzun süre olacağını tahmin edemedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmının salgın hastalıklar, virüsler hakkında bilgilerinin olduğu anlaşılmıştır. Katılımcı öğretmenlerimizin büyük bir çoğunluğunun uzaktan eğitim sürecinde geleneksel yöntem olarak sıralayabileceğimiz anlatım, soru cevap ve drama gibi yöntem teknikleri kullandıklarını görmekteyiz. Uzaktan eğitim sürecinde en çok telefon ,tablet ve bilgisayarın materyal olarak kullanıldığı, video ve animasyonların ders tasarımlarında çok kez başvurulan içerikler olduğu anlaşılmaktadır. EBA platformunda yer alan içeriklerin faydalı görüldüğünü, pandemi döneminde bakanlık tarafından gönderilen ders kitaplarının içerik zenginliği bakımından çok faydalı olduğu katılımcı öğretmenlerin çoğunluğu tarafından bildirilmiştir. Sadece özel okulda görev yapan öğretmenlerden bir öğretmen dışında EBA platformunu kullanmadıkları, okulların kendilerine sağladığı içerikleri kullandıkları yönünde bilgiye ulaşılmıştır. Tüm katılımcıların ortak görüşü olarak uzaktan eğitim sürecine ilkökul kademesi olarak hazırlıksız başladıklarını, süreçte altyapı, internet, cihaz ve bağlantı odaklı sorunların çok kez yaşandığı bilgisine ulaşılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde katılımcıların tespitine göre etkileşimin ,samimiyetin ,geri dönütün, yaparak yaşayarak öğrenmenin ve motivasyonun düşük veya eksik olması derslerden hedeflenen verim alınamamış ve öğrenilen bilgi, ve beceriler kalıcı olamamıştır. Öğretmen ve veli katılımcılarının uzaktan eğitim sürecine yönelik ilk önerileri tüm öğrenciler için gerekli altyapı ve donanımın sağlanması yönünde olmuştur. Katılımcı öğretmenler uzaktan eğitimde etkili ve verimli bir ders akışı sağlayabilmek adına teknoloji bilgilerini geliştirdiklerini, yeni teknolojik donanımlar edindiklerini ve bu konuda bireysel araştırmalar yaptıklarını, bu süreçten mesleki doyum alamadıklarını, yüz yüze eğitim gibi olmadığını iki tarafında bu süreçte çok zorlandığını ifade etmişlerdir. Eba platformundaki içerikleri ve Eba tv yayınlarını katılımcılar verimli bulmuş olup, televizyon kanalındaki yayınlarını tekrar niteliğinde olduklarını bildirmişlerdir. Ancak sürecin başında Eba platformuna bağlanmak, derslere katılmanın çok zorlayıcı ve uzun sürdüğü aktarılmıştır. Katılımcıların tamamına yakını yüz yüze eğitimi

tercih ettiklerini ,bir kısmı hastalık, salgın ,afet gibi durumlarda yüz yüze eğitimle beraber uzaktan eğitimin kullanılabileceğini ifade etmişlerdir.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular ve bulguların alan yazında yer alan araştırma bulgularıyla karşılaştırılarak tartışılması sonucunda bazı öneriler sunulmuştur.

5.2.1 Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Araştırma sonucunda pandemi öncesinde öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda eğitim almadıkları ,süreç içinde araştırmalar yaparak çeşitli eğitimlere katılarak kendilerini geliştirmeye çalıştıkları görülmüştür. Öğretmenlere uzaktan eğitimde teknolojik olanaklar, yeni nesil uygulamalar ve platformlar aracılığıyla etkili iletişim kurma yöntemleri hakkında mesleki eğitimler verilebilir.
- Araştırmamızda katılımcı öğretmenlerimizin geleneksel yöntem olarak sıralayabileceğimiz anlatım, soru cevap ve drama gibi yöntem teknikleri kullandıklarını görmekteyiz. Bu sonuçla öğretmenlerimizin literatürde uzaktan eğitimde kullanılmasında fayda görülen teknoloji destekli yöntem ve teknikler konusunda eksikliklerinin olduğunu, bu yönde eğitimlerin sayısı artırılabilir, üniversiteler ile işbirliğine gidilebilir.
- Araştırma neticesinde katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantı sorunu, cihaz yetersizliği ve etkileşimin azlığı sorunlarını en çok yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda internet altyapı sorunlarını güçlendirici çalışmalarına hız verilebilir, öğretmenlere uzaktan eğitim uygulamalarında öğrencileriyle etkileşimi arttırmak için çevrimiçi derslerde etkileşimi arttırıcı uygulama ve farklı ders tasarımı örneklerinin yer aldığı eğitimler düzenlenebilir.
- Pandemi ve salgın hastalıklar hakkında bilgisi olamayan öğrencilerin olduğu bulgusu bağlamında Hayat bilgisi ,Fen bilimleri derslerinin müfredatına bu bilgiler daha çok yer alabilir.
- Araştırma sonucunda katılımcılara EBA platformuna bağlantı sağlamakta zorlandıklarını, öğrenci ve veliler içeriklere ulaşmada sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. EBA 'nın altyapısı daha da güçlendirilebilir, içerikler ve içeriklere ulaşım daha anlaşılır şekilde düzenlenebilir.

- Katılımcı öğretmenlerden özellikle kırsal kesimde çalışanlar ve bazı aileler öğrencilerin cihaz eksikliği, internet sorunu, kardeş sayısı ve ekonomik nedenler sebebiyle canlı derslere hiç katılmayan öğrenciler olduğunu aktarmışlardır. Uzaktan eğitim sürecinde de fırsat eşitliğinin sağlanması adına bu eksiklikler giderilmelidir.
- Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde seyreltilmiş sınıflarla haftada iki gün olarak yüz yüze eğitim yapmalarının çocukların sosyal ve akademik gelişimi açısından çok yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Bu bağlamda uzaktan eğitim süreci tasarlanırken yüz yüze ve uzaktan eğitimin harmanlandığı bir süreç öncelikli eğitim öğretim planı olabilir.
- Araştırmamızda da öğretmenlerimiz uzaktan eğitimde etkili ve verimli bir ders akışı sağlayabilmek adına teknoloji bilgilerini geliştirdiklerini, yeni teknolojik donanımlar edindiklerini ve bu konuda bireysel araştırmalar yaptıklarını bildirmişlerdir. Veli ve öğrenciler ise ilk zamanlarda canlı derslere bağlanmakta çok zorlandıklarını, bu konuda sadece öğretmenden bilgi alabildiklerini belirtmişlerdir. Bu sebeplerden ötürü uzaktan eğitim sürecinde kullanılan programlar,web2 araçları gibi donanımlara hakkında tüm paydaşları kapsayan eğitimler ,çalışmalar yapılabilir.
- Öğretmenler araştırmada uzaktan eğitim sürecinde doyum alamadıklarını, yüz yüze eğitim gibi olmadığını iki tarafında bu süreçte çok zorlandığını ifade etmişlerdir. Bundan sonra tasarlanacak uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin motivasyonunu arttırıcı çalışmalar, etkinliklerin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- EBA TV yayınlarındaki konu ve kazanımlarla uzaktan eğitimde online derslerdeki konu ve kazanımların uyum içerisinde olmadığı öğretmen ve öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Televizyon içeriklerinin planlarla uyum içerisinde ilerlemesi öğrencilerin takibi ve tekrar etmeleri açısından önemli olabilir.
- Araştırmada velilerin uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitime göre süreçte daha aktif rol aldıkları ,öğretmenlerinin yaklaşımları hakkında bilgi sahibi oldukları öğretmen ve veli katılımcılar tarafından söylenmiştir. Yüz yüze eğitime geçilen bu süreçte velilerin süreçte daha aktif olarak dahil olabilecekleri etkinlik ve çalışmalara yer verilen ders tasarımları yapılabilir.
- Küçük yaş grubundaki öğrencilerin okuldan uzak kalmaları duygusal kötü etkilendikleri ve sonucunda bazı sorunlu davranışlar gösterdikleri öğrenci velileri tarafından belirtilmiştir. Ebeveynlere çocuklarının problem davranışlarıyla nasıl başa çıkabilecekleri konusunda danışmanlık yapılabilir. Davranış problemleriyle başa çıkma konulu anne baba eğitim programları yürütülebilir.

- İlkokul seviyesindeki öğrenciler için her gün 6 ders saati senkron ders yapmanın yorucu olduğu, 4. dersten sonra derslere bağlanan öğrenci sayısının düştüğü ,bazı öğrencilerin gözlerinde sağlık sorunları yaşadıkları öğretmenler ve veliler tarafından açıklanmıştır. Bu bağlamda ilkokul öğrencileri için uzaktan eğitim süreci planlanırken günlük ders saat sayısının azaltılması faydalı olabilir.

5.2.2 Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Bu araştırma nitel araştırma yöntemi planlanıp analiz edilmiştir, uzaktan eğitime ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli görüşlerinin daha çok örneklem grubuyla yapılabilmesi için ilgili konu nicel araştırma yöntemleri kullanılarak araştırılabilir.
- Araştırma ilkokul öğretmenleri, öğrencileri ve velilerinden oluşan örneklem grubuyla yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla yapılmış olup, ortaokul, lise veya üniversite de öğrenim gören örneklem gruplarıyla yapılabilir.
- Uzaktan eğitim yoluyla ve yüz yüze eğitim öğretime katılan öğrencileri karşılaştırmaya yönelik deneysel araştırma yapılabilir.
- Geliştirilen görüşme formu farklı ülkelere uyarlama yapılarak Türkiye ve başka bir ülkede uygulanan uzaktan eğitim süreci derinlemesine araştırılıp karşılaştırılabilir.
- Özel eğitim öğrencileri ve kaynaştırma öğrencilerinin ,öğrenci velileri ve öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreciyle ilgili deneyimleri incelenebilir ve uzaktan eğitim sürecine yönelik öneriler geliştirilebilir.
- Üstün yetenekli öğrencilerinin ,öğrenci velileri ve öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreciyle ilgili deneyimleri incelenebilir ve uzaktan eğitim sürecine yönelik öneriler geliştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. (2000). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Biliş Yayıncılık.
- Adıgüzel, A. (2020). Salgın sürecinde uzaktan eğitim ve öğrenci başarısını değerlendirmeye ilişkin öğretmengörüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1):253-271. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.781998>.
- Ak, Ö. (2020). Soğuk algınlığından ölümcül salgına! Küresel kabus. *Bilim ve Teknik Dergisi*, Erişim adresi: https://bilimteknik.tubitak.gov.tr/system/files/makale/12_soguk.pdf.
- Akdağ, H. (2009). İlköğretim 6. ve 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21:1-14.
- Akgül, G. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Uşak, 52s.
- Aktaş, Ö., Büyüktaş, B., Gülle, M., Yıldız, M. (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1): 1-9.
- Akyıldız, S. T. (2020). College Students' Views on the Pandemic Distance Education: A Focus Group Discussion. *International Journal of Technology in Education and Sciences*, 4(4): 322-334.
- Alkan, C. (1998). *Açıköğretim "uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi"*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Altıparmak, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *Malatya: Akademik Bilişim '11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Kitabı*, 319-327.
- Alper, A. ve Deryakulu, D. (2008). Web ortamı probleme dayalı öğrenmede bilişsel esneklik düzeyinin öğrenci başarısı ve tutumları üzerindeki etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 33 (148):49-63.
- Arslan, Y., ve Şumuer, E., (2020). Covid-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1): 201-230.
- Aybat, B., ve Özgün, Y. (2020). *Uzaktan eğitim şart*. Abaküs Kitap Yayın Eğitim, 124s.
- Aydın, S. (2007), "İlköğretim 4. ve 5. Sınıf Yeni (2004) Sosyal Bilgiler Müfredatının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi", Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sakarya.

- Bakan, P. (2021). *Özel Gereksinimli Çocuk Sahibi Annelerin Covid-19 Pandemisi Deneyimlerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*, [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baker, C., Wuest, J., & Stern, P. N. (1992). Methods lurring: the grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17: 1355-1360.
- Bakioğlu, B., Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4):109-129.
- Bal, H. (1989). John Dewey – M. Necati ve Türkiye’de öğretmen yetiştirme sorunu. *Çağdaş Eğitim*, 14(142): 29-33.
- Balaban, F. ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona Virüs (Covid-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 10 (1) :52-84.
- Barış, M. F., ve Çankaya, P. (2016). Akademik personelin uzaktan eğitim hakkındaki görüşleri. *Journal of Human Science*, 13(1): 399–413.
- Baturay, M. H. ve Yükseltürk, E. (2015). The role of online education preferences on student’s achievement. *The Turkish Online Journal of Distance Education*, 16(3): 3-12.
- Bayraktar, R. (2015). *Öğretmenlerin Eğitim Teknolojileri Kullanım Düzeylerinin Belirlenmesi: Ölçek Geliştirme Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2);85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *AUAD*, 6(3);112-142.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1);1–126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3878572>.
- Bozkurt, S. (2017). *Uzaktan Eğitim Yayıncılığında Sinematografik Tasarımın Önemi ve Etkileri Bülent Ecevit Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sinema Televizyon Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Brown, S. M., Doom, J. R., Lechuga-Pena, S., Watamura, S. E. ve Koppels, T. (2020). Stress and parenting during the global COVID-19 pandemic. *Child Abuse & Neglect*, pp 110, Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104699>.

- Buran, A. (2015). Nitel araştırmada veri toplama. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Ed.), *Nitel araştırma; Yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımları* (s. 43-58) içinde. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Burke, J., & Dempsey, M. (2020). *COVID-19 Practice in primary schools in Ireland report*. National University of Ireland Maynooth, Ireland.
<https://www.into.ie/app/uploads/2020/04/COVID-19-Practice-in-Primary-Schools-Report-1.pdf>.
- Buyruk, H. (2018). Gelişen teknolojiler, değişen işgücü nitelikleri ve eğitim. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14): 599 - 632.
- Büyüköztürk, ř., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (16. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W. (2019). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri*. (Çev. H. Özcan). Ankara: Anı Yayıncılık. (Orjinal yayın tarihi, 2016).
- Çakın, M., ve Akyavuz, E. K. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansıması öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2):165-186. <https://doi.org/10.24289/ijsser.747901>.
- Çakır Balta, Ö. ve Horzum, M. (2008). The factors that affect internet addiction of students in a web based learning environment. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 41(1): 187-205. doi:10.1501/Egifak_0000000211.
- Çalık, T., Sezgin, F. (2005). Küreselleşme bilgi toplumu ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1): 55-66.
- Çelik, D. (2017). *Türkiye Üniversitelerinde Uzaktan Eğitim Merkezleri Uygulamalarının Yetişkin Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Çeliktürk, S, Z. (2021). Covid-19 salgın döneminde ilkokul birinci sınıf öğretmenlerinin ilk okuma yazma deneyimleri: fenomenolojik bir araştırma. *15. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi Özet Bildiri Kitabı*, s. 191-192.
- Çepni, S. (2018). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (8. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çıkman, A. (2011). *Bölgemizde Pandemik İnfluenza (H1N1) Olgularının İrdelenmesi*, Uzmanlık Tezi, 100. Yıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Van.
- Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve Teknoloji Destekli Eğitimin Gelişim*, Türkiye'de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı, İstanbul: 16.

- Develi, H. (2020). Dilimize Bulaşanlar. -Gündemdeki Bazı Tıp Terimleriyle İlgili Değerlendirme Yazısı- *Türk Dili Dergisi* ,8(21) :4-9.
- Dewey, J. (1939). Türkiye Maarifi Hakkında Rapor. İstanbul, Devlet Basımevi. <https://www.tbmm.gov.tr/>.
- Dhiman, S., Sahu, P. K., Reed, W. R., Ganesh, G. S., Goyal R. K. ve Jain, S. (2020). Impact of COVID-19 outbreak on mental health and perceived strain among caregivers tending children with special needs. *Research in Developmental Disabilities* 107, Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.ridd.2020.103790>.
- Doğan, S., ve Koçak, E. (2020). EBA sistemi bağlamında uzaktan eğitim faaliyetleri üzerine bir inceleme. *Journal of Economics and Social Research*, 7(14):111-124.
- Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ] (2020). WHO director-general's opening remarks at the media briefing on COVID-19. <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-COVID-19---11-march-2020>.
- Erdem, A. R. (2005). *Etkili ve verimli(nitelikli) eğitim*. Anı Yayıncılık.
- Erkut, E. (2020). Covid-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2):125-133. <https://doi.org/10.2399/yod.20.002>.
- Erturgut, R. (2008). İnternet temelli uzaktan eğitimin örgütsel, sosyal pedagojik ve teknolojik bileşenleri. *Bilim Teknolojileri Dergisi*, 1(2):79-85.
- Erümit, S. F. (2020). The distance education process in K–12 schools during the pandemic period: evaluation of implementations in Turkey from the student perspective. *Technology, Pedagogy and Education*.
- Ferdig, R. E., Baumgartner, E., Hartshorne, R., Kaplan-Rakowski, R. & Mouza, C. (2020). *Teaching, technology, and teacher education during the covid-19 pandemic: stories from the field*. Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). <https://www.learnlib.org/p/216903/>.
- Fidan, M. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve epistemolojik inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 31(3):536-550.
- Fink, A. S. (2000). The role of the researcher in the qualitative research process. A potential barrier to archiving qualitative data. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 1(3): Art. 4.
- Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. (Çev. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). Ankara: Anı Publishing.

- Göksel Canbek, N. (2015). Uzaktan öğretim ve öğrenme: uzaktan eğitimin temelleri [Kitap tanıtımı Teaching and learning at a distance: foundations of distance education by M. Simonson, S.Smaldino, M. Albright and S. Zvacek]. *AUAd, 1(2)*: 102-111.
- Hacımustafaoğlu, M. ve Önürmen, Ö. Enfeksiyon hastalıkları pratiğinde salgın tanımlanması. *Çocuk Enfeksiyon Dergisi*, 2018, 12(4): 172-173.
- Hebebcı, M. T., ve Usta, E. (2015). Türkiye'de harmanlanmış öğrenme eğilimleri: Bir literatür çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19:195-219. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.23061>.
- Heymann, D. L. ve Shindo, N. (2020). *COVID-19: What is next for public health?*. Erişim Adresi <https://covid19.conacyt.mx/jspui/bitstream/1000/1050/1/104991.pdf>.
- Hızal, A. (1983). *Uzaktan öğretim süreçleri ve yazılı gereçler. Eğitim teknolojisi açısından yaklaşım*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayınları.
- Horzum,(2010).Uzaktan eğitimde uzaklığın boyutları ve tasarımı: coğrafi uzaklığa karşın transaksyonel (psikolojik ve iletişimsel) uzaklığın azaltılması *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 10 (20):95-114*.
- Horzum, M. B., Özkaya, M., Demirci, M. ve Alpaslan, M. (2013). Türkçe uzaktan eğitim araştırmalarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2): 79-100.
- Iwai, Y. (2020). Online Learning during the COVID-19 Pandemic: What do we gain and what.dowelosewhenclassroomsgovirtual? ,*ScientificAmerican*.<https://blogs.scientificamerican.com/observations/online-learning-during-the-COVID-19-pandemic/>.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan Eğitim*. Sakarya: Değişim Yayınları.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Pegem Akademi.
- Jasper, M. A. (1994). Issues in phenomenology for researchers of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19, 309- 314.
- Kahraman, M. E. (2020). covid-19 salgınının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği, *Medeniyet Sanat- İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 2020, 6 (1): 44-56.
- Kara, M., Can, M., Can , Y. (2021). Covid-19 pandemisi sürecinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin yaşadıkları eğitsel ve yönetsel sorunlar. *15. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi Özet Bildiri Kitabı*, s. 105-106.
- Karadağ, A. ve Şen, Y. A. (2014). *uzaktan eğitimde rol alan kişiler ve öğretmen öğrenci rolleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Karadağ, E., Yücel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10 (2):181-192.

- Karataş, S. (2006). Deneyim eşitliğine dayalı internet temelli ve yüz yüze öğrenme sistemlerinin öğrenci başarısı açısından karşılaştırılması. *GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(3): 113-132.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegama Yay.
- Keskin, M. ve Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2):59-67.
- Khan, A. R., Ratele, K., & Arendse, N. (2020). Men, suicide, and Covid-19: Critical masculinity analyses and interventions. *Postdigital Science and Education*, 3(2):1-6. <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00152-1>.
- Kıncal, Y.R. (2006). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 2(1): 73-94. <https://doi.org/10.17829/midr.20142110299>
- Koçdar, S. (2006). *Uzaktan eğitim ders kitaplarının geribildirim açısından değerlendirilmesi: anadolu üniversitesinin uzaktan eğitim veren işletme ve iktisat fakülteleri örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Korucu, A., ve Alkan, A. (2011). Differences between m-learning (mobile learning) and e-learning, basic terminology and usage of m-learning in education. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 15: 1925-1930.
- Koper, R. (2015). How Do Students Want to Learn in Online Distance Education? Profiling Student Preferences. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 16(1).
- Kuckartz, U., & Rädiker, S. (2019). *Analyzing Qualitative Data with MAXQDA: Text, Audio, and Video*. The USA: Springer.
- Kurnaz, E. ve Serçemeli, M. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılımları Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 5(4):40-53.
- Kürtüncü, M. ve Kurt, A. (2020). Covid-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5):66-77.
- Lake, M. A. (2020). What we know so far: COVID-19 current clinical knowledge and research. *Clinical Medicine (London England)*, 20(2),:124-127.
- Lee, S.J., Ward, K.P., Chang, O.D. ve Downing, K.M. (2020). Parenting activities and the transition to home-based education during the Covid-19 pandemic, *Children and Youth Services Review*, 117.

- Lin, C. Y. (2020). Social reaction toward the 2019 novel coronavirus (COVID-19). *Social Health Behaviour*, 3: 1-2.
- MEB, (2019). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018/2019*.
- MEB. (2020a). Bakan Selçuk, Korona Virüse Karşı Eğitim Alanında Alınan Tedbirleri Açıkladı, <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>Erişim Tarihi: 24.12.2020 .
- MEB. (2020b). "Uzaktan Eğitim" Bakan Selçuk'un Verdiği Dersle Başladı, <http://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitim-bakan-selcukun-verdigi-dersle-basladi/haber/20578/tr> , Erişim Tarihi: 25.12.2020.
- MEB. (2020c). Eba'da Canlı Sınıfla Eğitim Başlıyor, <http://www.meb.gov.tr/ebada-canli-sinifla-egitim-basliyor/haber/20602/tr> Erişim Tarihi: 25.12.2020.
- MEB. (2020d). Uzaktan Eğitime Bir Fikrim Var, <http://www.meb.gov.tr/uzaktan-egitime-bir-fikrim-var/haber/21488/tr> Erişim Tarihi: 25.12.2020.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık. (Orjinal yayın tarihi, 2009).
- Miks,J.,&McIlwaine,J,(2020).*Keepingtheworld'schildrenlearningthroughCOVID19*Research report,UNICEF.<https://www.unicef.org/coronavirus/keeping-worlds-children-learn-through-covid-19>.
- Miles, M.B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Moore, M., & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Moore, M.G. (1993). Theory of transactional distance. Ed.: Keegan, D. Theoretical Principle of distance education. Routledge, 22-38.
- Moore, M.G. ve Kearsley, I.G. (1996). *Distance education: a systems view*.Wadsworth Publishing Company.
- Morgan, H. (2020). Best practices for implementing remote learning during a pandemic, the clearing house, *A Journal of Educational Strategies, Issues And Ideas*, 93(3):135141. doi:10.1080/00098655.2020.1751480.
- Mulenga, E. M.,& Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education? *Contemporary Educational Technology*, 12(2):269. <https://doi.org/10.30935/cedtech/7949>.

- Munasinghe, S., Sperandei, S., Freebairn, L., Conroy, E., Jani, H., Marjanovic, S. ve Page, A. (2020). The impact of physical distancing policies during the COVID-19 pandemic on health and well-being among Australian adolescents, *Journal of Adolescent Health*, 67: 653-661. doi:https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.08.008.
- Noe, R. A. (2009). İnsan Kaynaklarının Eğitimi ve Geliştirilmesi, (4. Baskı). Çev: Canan Çetin), İstanbul, Beta Basım A. Ş, 27.
- Odabaş, H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1): 22-36.
- Özçelik, D. A. (2011). *Ölçme ve değerlendirme*. Pegem Akademi.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. ve Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2): 294-304.
- Özkul, A. (2001), "Uzaktan Eğitim", *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 1. Uluslararası Eğitim teknolojileri Sempozyumu Fuarı Bildiri Kitabı, 28-29- 30 Kasım 2001 S:4, Adapazarı, ss: 460-483.
- Özlü, A. ve Öztaş, D. (2020). Yeni corona pandemisi (COVID-19) ile mücadelede geçmişten ders çıkartmak. *Ankara Med J*, 2020(2): 468-481.
- Parmaksız, R. Ş. ve Sıcak, A. (2015). Uzaktan hizmetiçi eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4): 187-212.
- Patricia, A. (2020). College students' use and acceptance of emergency online learning due to COVID-19. *International Journal of Educational Research Open*, 99(104): 1-33, doi:https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2020.100011.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*, (3. Baskı). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Pınar, M. A. Ve Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2): 461-486.
- Pişken, T. (2021), *Sınıf öğretmenlerinin pandemik salgın nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim hakkında görüşleri (istanbul ili esenyurt ilçesi örneği)*, [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü .
- Qazi, J., Naseer, K., Qazi, A., AlSalman, H., Naseem, U., Yang, S., Hardaker, G. ve Gumaiei, A. (2020). Evolution to online education around the globe during a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) pandemic: Do developed and underdeveloped cope alike?, *Children and Youth Services Review*, 117. doi:https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105582.

- Qiu, W., Rutherford, S., Mao, A. ve Chu, C. (2017). The pandemic and its impacts. *Health, Culture and Society*, 9(10): 1-11.
- Rasmitadila, Aliyyah, R. R., & Rachmadtullah, R. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the covid-19 pandemic period: a case study in indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2):90-109.
- Rovai, A. P.,& Downey, J. R. (2010). Why some distance education programs fail while others succeed in a global environment. *The Internet and Higher Education*, 13(3): 141-147. <http://dx.doi.org/10.1016/j.iheduc.2009.07.001>.
- Roy, D. (2020). *Trying to home school because of coronavirus? Here are 5 tips to help your child learn.* <https://theconversation.com/trying-to-homeschool-because-of-coronavirus-here-are-5-tips-to-help-your-child-learn-133773>.
- Saban, A. (2000). *Öğrenme öğretme süreci*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sarı, T., ve Nayır, F. (2020). Challenges in distance education during the (covid-19) pandemic period. *Qualitative Research In Education*, 9(3): 328-360.
- Sığın, Sezen. 2020. *Atatürk ilkeleri ve inkılap tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor?: tek durumlu bir örnek olay çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Sidpra, J., Gaier, C., Reddy, N., Kumar, N., Mirsky, D., & Mankad, K. (2020). Sustaining education in the age of COVID-19: a survey of synchronous web-based platforms. *Quantitative Imaging in Medicine and Surgery*, 10(7): 1422. <https://dx.doi.org/10.21037/qims-20-714>.
- Süğümlü, Ü. (2021). A Case Study on Teaching Turkish through Distance Education. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(1): 174-190.
- Tang, T., Abuhmaid, A.M., Olaimat, M., Oudat, D.M., Aldhaeabi, M. ve Bamanger, E. (2020). Efficiency of flipped classroom with online-based teaching under COVID-19, *Interactive Learning Environments*, 28(7):1-12. doi:10.1080/10494820.2020.1817761.
- Tayan, T. "Açılış Konuşması" 1996 Bütçe Raporu. Ankara: MEB Yayınları, 1996.
- TEDMEM (2020). COVID-19 sürecinde öğretmenler, <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgini-surecinde-ogretmenler#note-3264-1>.
- Telli, S. G., ve Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 25-34. <https://doi.org/10.32329/uad.711110>.

- Temel, M.K. (2012).*1918 Grip Pandemisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Teras, M., Suoranta, J., Teräs, H., & Curcher, M. (2020). Post-covid-19 education and education technology ‘solutionism’: a seller’s market. *Postdigital Science and Education*, 1-16. <https://doi.org/10.1007/s42438-020-00164-x>.
- Trzcinska-Krol, M. (2020). Students with special educational needs in distance learning during the COVID-19 pandemic – parents’ opinions. *Interdisciplinary Contexts of Special Pedagogy*, 29(2020):173-174.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2020). *Bilim ve sanat terimleri sözlüğü*. 26 Nisan 2020 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>.
- Türk Dil Kurumu (TDK) (2022).*Güncel Türkçe sözlük*.27.01.2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>.
- Türker, H. ve Yaylak, E. (2011). İlköğretim sosyal bilgiler öğretiminde internet tabanlı öğretim yönteminin ders başarısına etkisi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(9):153-168.
- United Nations International Children's Emergency Fund. (2020). *UNICEF calls for averting a lost generation as COVID-19 threatens to cause irreversible harm to children’s education, nutrition and well-being*. Erişim adresi: <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-calls-averting-lost-generation-covid-19-threatens-cause-irreversible-harm>.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. [UNESCO], (2020). *How to keep Engaged Remotely with Your Students in the Context of the COVID-19 Crisis: Tips for Teachers*.<https://en.unesco.org/news/resources-parents-and-teachers-motivating-supporting-children-during-remote-learning>.
- URL-1,(2017). *EBA hakkında*. <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda>, (13.03.2017).
- Ülkü, S. (2018). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Wang, Y., Di, Y., Ye, J., & Wei, W. (2020). Study on the public psychological states and its related factors during the outbreak of coronavirus disease 2019 (COVID-19) in some regions of China. *Psychology, Health & Medicine*. <http://dx.doi.org/10.1080/13548506.2020.174681>.
- World Health Organization. (2020). *Coronavirus disease 2019 (COVID-19). Situation report-1*. Erişim adresi: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200121-sitrep-1-2019-ncov.pdf?sfvrsn=20a99c10_4.

- Yadigar, G. (2010). *Uzaktan eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesi (g.ü. bilişim sistemleri uzaktan eğitim tezsiz yüksek lisans programı örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Yalçın, N.(2019). *Bipolar hastalar açısından iyileşmenin taşıdığı anlam* ,Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yang, Y. & Cornelius, L. F. (2004). *Students' Perceptions Towards The Quality Of Online Education: A Qualitative Approach. Association For Educational Communications and Technology*, Washington, DC.
- Yenerer,T. (2021),*Uzaktan eğitim uygulamalarının sınıf öğretmenleri görüşlerine göre değerlendirilmesi*. [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldırım, M. ,C. ve Özsepet, M.(2021). Covid-19 pandemi döneminde eğitim: öğretmen deneyimleri. *15. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi Özet Bildiri Kitabı*, s. 138.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G., & Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi döneminde uzaktan eğitimin niteliği*. Palet Yayınları.
- Yorgancı, S. (2015). Web tabanlı uzaktan eğitim yönteminin öğrencilerin matematik başarılarına etkileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3): 1401-1420.
- Yurtbakan, E. ve Akyıldız, S. (2020). Sınıf öğretmenleri, ilkokul öğrencileri ve ebeveynlerin Covid-19izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetleri hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6): 949-977.<https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43780>.

EKLER

EK 1: Öğretmen Görüşme Formu

Değerli öğretmenim,

Öncelikle zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Adım Özkan SAĞLAM. Bartın Gözpınar İlkokulu'nda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım Bartın Üniversitesi Temel Eğitim bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Bu çalışmanın amacı COVID-19 pandemi sürecinde Bartın ilinin farklı sosyokültürel özelliklere sahip yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, İlkokul öğrenci ve velilerinin uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Deneyimleriniz ve görüşleriniz bu çalışmanın temelini oluşturacaktır. Size, sizin ve öğrencilerinizin COVID-19 pandemi dönemi ile ilgili sorular sormak istiyorum. Görüşmemizi kayıt altına almak istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı ?

Ses kayıtları tarafımdan daha sonra yazıya dökülecek ve araştırmanın verilerini oluşturacaktır. Kayıtlar yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak, benden başka sadece alandan bir araştırmacı tarafından dinlenecektir. Araştırmada gerçek isimler geçmeyecek, sizler için belirlenen kod adlar kullanılacaktır. Ses kayıtları araştırma bitiminden sonra silinecektir. Araştırma sonuçları ile ilgili bilgi almak isterseniz bunun için benimle iletişime geçebilirsiniz

Boyut	Madde	Maddeye İlişkin Seçenekler
<i>Demografik Bilgiler</i>	1. Cinsiyetiniz	Kadın Erkek
	2. Meslekî Kıdeminiz	<ul style="list-style-type: none"> • 1-10 • 11-20 • 21 +
	3. Görev Yaptığınız Sınıf Kademesi:	<ul style="list-style-type: none"> • 1. sınıf • 2. Sınıf • 3. Sınıf • 4. Sınıf
	4. Görev Yaptığınız Sınıfın Mevcudu	<ul style="list-style-type: none"> • 1-20 • 21-30 • 31-üzeri
	5. Görev yaptığınız okul nerede?	<ul style="list-style-type: none"> • İl merkezi • İlçe merkezi • Köy
	6. Görev yaptığınız okul türü	<ul style="list-style-type: none"> • Devlet • Özel

<p><i>Uzaktan Eğitimle İlgili Hazırbulunmuşluk ve Genel Düşünceler</i></p>	<p>7. Uzaktan öğretim süreci ile ilgili bir eğitim aldınız mı? Cevabınız evet ise bu eğitimi nereden aldığınızı belirtir misiniz?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Almadım • Hizmetiçi eğitime katıldım • Lisans programında aldım • Lisansüstü programda aldım • Diğer (lütfen belirtiniz)
	<p>8. Pandemi hakkında daha önce bilgi sahibi miydiniz? Bu konu hakkındaki fikirlerinizi paylaşır mısınız?</p>	
	<p>9. Covit-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu konu hakkındaki fikirlerinizi paylaşır mısınız?</p>	
<p><i>Verimlilik</i></p>	<p>10. COVID-19 İzolasyon döneminde öğrencilere sunulan EBA Tv yayınlarının verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu konu hakkındaki fikirlerinizi paylaşır mısınız?</p>	
	<p>11. COVID-19 İzolasyon sürecinde EBA canlı ders uygulaması başlamamış yada sınıf kademelerine göre sınırlı saatlerde canlı ders uygulaması başladığı dönemde öğrencilerinize yönelik yaptığımız eğitim öğretim çalışmaları hakkında bilgi verir misiniz?</p>	
	<p>12. Mart 2020 den bugüne EBA platformundaki, gelişmeler (her sınıf kademesi için canlı ders ,canlı ders saati sayısı arttırımı, yeni içerik eklenmesi, yeni öğrenci çalışma kitapları) hakkındaki görüşlerinizi paylaşır mısınız?</p>	
	<p>13. Uzaktan eğitim sürecinde derslerinizde kullandığımız yöntem ve teknikler hakkında bilgi verir misiniz?</p>	
	<p>14. Uzaktan eğitim sürecinde derslerinizde kullandığımız materyaller nelerdir ? Bu konu hakkında bilgi verebilir misiniz?</p>	
	<p>15.Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerinizin akademik gelişimleri hakkında düşüncelerinizi paylaşır mısınız?</p>	

	16. Pandemi sürecinin mesleki doyumunuz ve mesleki gelişiminize etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?	
	17. COVID-19 İzolasyon sürecinde, mesleki açıdan kendinizi geliştirmek için yaptığınız çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?	
<i>Diğer</i>	18.Sizce COVID-19 izolasyon süreci sona erdikten sonra uzaktan eğitime devam edilmesi hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	
	19.Uzaktan Eğitim Sürecinde yaşamış olduğunuz güçlükler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Bu konuda somut örnekler paylaşır mısınız?	
	20.Covid-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitime Yönelik Önerileriniz nelerdir ?	

EK 2 :Öğrenci Görüşme Formu

Sevgili öğrenci,

Öncelikle zaman ayırdığın için teşekkür ederim. Adım Özkan SAĞLAM. Bartın Gözpınar İlkokulu'nda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Bartın Üniversitesi Temel Eğitim bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Bu çalışmanın amacı COVID-19 pandemi sürecinde Bartın ilinin farklı yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, İlkokul öğrenci ve velilerinin uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Deneyimlerin ve görüşlerin bu çalışmanın temelini oluşturacaktır. Sana, COVID-19 pandemi dönemi ile ilgili sorular sormak istiyorum. Görüşmemizi kayıt altına almak istiyorum. Bunun senin için bir sakıncası var mı ?

Ses kayıtları tarafımdan daha sonra yazıya dökülecek ve araştırmanın verilerini oluşturacaktır. Kayıtlar yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak, benden başka sadece alandan bir araştırmacı tarafından dinlenecektir. Araştırmada gerçek isimler geçmeyecek, sizler için belirlenen kod adlar kullanılacaktır. Ses kayıtları araştırma bitiminden sonra silinecektir. Araştırma sonuçları ile ilgili bilgi almak isterseniz bunun için benimle iletişime geçebilirsiniz

Boyut	Madde	Maddeye İlişkin Seçenekler
<i>Demografik Bilgiler</i>	Cinsiyetiniz	Kız Erkek
	Okuduğunuz sınıf seviyesi	<ul style="list-style-type: none"> • 1. sınıf • 2. Sınıf • 3. Sınıf • 4. Sınıf
	Anne ve babanızın öğrenim durumu	İlkokul Ortaokul Lise Üniveriste
	Yaşadığınız yerleşim yeri	<ul style="list-style-type: none"> • İl merkezi • İlçe merkezi • Köy
	Anne ve babanızın mesleği	
<i>Uzaktan Öğretimle İlgili Genel Düşünceler</i>	Pandemi hakkında bilgi verebilir misin? Salgın ve virüsler nedeniyle insanlara bulaşan hastalıklar konusunda neler biliyorsun? Açıklar mısın?	
	Covit-19 nedeniyle Uygulanan Uzaktan Eğitim hakkındaki fikirlerini benimle paylaşabilir misin?	
<i>Verimlilik</i>	COVID-19 döneminde televizyonda ki EBA Tv kanalındaki yayınlar hakkında ne düşünüyorsun? Bu konu hakkındaki fikirlerini benimle paylaşabilir misin?	
	COVID-19 nedeniyle uzaktan eğitim döneminde ki canlı derslerle ilgili görüşlerini paylaşır mısın?	
	COVID-19 uzaktan eğitim döneminde öğretmenle nasıl iletişim kurdun ? İletişiminizle ilgili bilgi verebilir misin?	
<i>Diğer</i>	Canlı derslere katılmak için hangi elektronik cihazları kullandın? Canlı derslere bağlanabileceğimiz Bilgisayar, tablet, cep telefonu gibi elektronik ürünlerden hangisini kullandın, bilgi verebilir misin ?	

	<p>Okulda yüz yüze eğitim almayı mı yoksa uzaktan eğitim yoluyla mı derslere devam etmek istersin ?</p> <p>Bu konu hakkındaki fikirlerini paylaşır mısın ?</p>	
	<p>Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşamış olduğun problemlerden ,zorluklardan bahseder misiniz?</p> <p>Bununla ilgili örnekler verebilir misin ?</p>	

EK : 3 Veli Görüşme Formu

Sayın ebeveyn,

Öncelikle zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Adım Özkan SAĞLAM. Bartın Gözpınar İlkokulu'nda sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım Bartın Üniversitesi Temel Eğitim bölümü yüksek lisans öğrencisiyim. Bu çalışmanın amacı COVID-19 pandemi sürecinde Bartın ilinin farklı sosyokültürel özelliklere sahip yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, İlkokul öğrenci ve velilerinin uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik görüşlerinin alınması amaçlanmıştır. Deneyimleriniz ve görüşleriniz bu çalışmanın temelini oluşturacaktır. Size, sizin ve çocuğunuzun COVID-19 pandemi dönemi ile ilgili sorular sormak istiyorum. Görüşmemizi kayıt altına almak istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı ?

Ses kayıtları tarafımdan daha sonra yazıya dökülecek ve araştırmanın verilerini oluşturacaktır. Kayıtlar yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak, benden başka sadece alandan bir araştırmacı tarafından dinlenecektir. Araştırmada gerçek isimler geçmeyecek, sizler için belirlenen kod adlar kullanılacaktır. Ses kayıtları araştırma bitiminden sonra silinecektir. Araştırma sonuçları ile ilgili bilgi almak isterseniz bunun için benimle iletişime geçebilirsiniz.

İzin verirseniz sorularıma başlamak istiyorum.

Boyut	Madde	Maddeye İlişkin Seçenekler
<i>Demografik Bilgiler</i>	Cinsiyetiniz	Kadın Erkek
	Eğitim Durumunuz	<ul style="list-style-type: none"> • İlkokul • Ortaokul • Lise • Üniversite • Yüksek Lisans
	Çocuğunuzun sınıf seviyesi	<ul style="list-style-type: none"> • 1. sınıf • 2. Sınıf • 3. Sınıf • 4. Sınıf
	Mesleğiniz	
	Yaşadığınız yerleşim yeri	<ul style="list-style-type: none"> • İl merkezi • İlçe merkezi • Köy
<i>Uzaktan Öğretimle İlgili Genel Düşünceler</i>	Pandemi hakkında daha önce bilgi sahibi miydiniz? Bu konu hakkında fikirlerinizi paylaşır mısınız?	
	Covid-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz? Yüzyüze eğitimi ve uzaktan eğitimi karşılaştıracak olursanız neler söylersiniz?	
<i>Verimlilik</i>	COVID-19 İzolasyon döneminde öğrencilere sunulan EBA Tv yayınlarının verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?	
	COVID-19 İzolasyon döneminde öğrencilere sunulan canlı derslerin verimliliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?	
<i>Diğer</i>	COVID-19 İzolasyon döneminde çocuğunuzun öğretmeniyle iletişiminiz hakkında bilgi verebilir misiniz?	
	COVID-19 İzolasyon döneminde çocuğunuz uzaktan eğitim canlı derslere hangi cihazlardan ulaşım sağladığı hakkında bilgi verir misiniz?	

	<p>Çocuğunuzun okulda yüz yüze eğitim almasını mı yoksa uzaktan eğitim almasını mı tercih edersiniz? Nedenleriyle birlikte açıklayabilir misiniz?</p>	
	<p>.Uzaktan Eğitim Sürecinde yaşamış olduğunuz problemlerden bahsedebilir misiniz?</p> <p>Bu dönemde eğer olduysa hangi konularda desteğe ihtiyaç duydunuz bahsedebilir misiniz? Yaşadığınız süreç ilgili olarak eklemek ya da söylemek istediğiniz başka bir şey var mı ?</p>	

EK 4: Görüşme Formu Uzman Değerlendirme Şablonu

Covid-19 Pandemisi Sürecinde İlkokul Sınıf Öğretmenleri, İlkokul Öğrencileri ve Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri

Sayın Hocam,

İlkokul öğretmenlerinin, ilkokul öğrenci ve velilerinin uzaktan öğretim süreci hakkındaki görüşleri, uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan form hakkında görüşlerinize ihtiyaç duyulmuştur. Çalışmanın temel amacı olan Bartın ilinin farklı sosyokültürel özelliklere sahip yerleşim yerlerinde görev yapmakta olan ilkokul sınıf öğretmenlerinin, ilkokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin gerçekleştirilen uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin alınması ve bu görüşlerin yaşanan sorunların tespiti ve çözümüne yardımcı olunması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?
2. Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik ilkokul öğrencilerinin görüşleri nelerdir?
3. Covid-19 izolasyon döneminde uygulanan uzaktan eğitim faaliyetlerine yönelik öğrenci velilerinin görüşleri nelerdir?

Bu amaçlara ilişkin gerçekleştirilen alanyazın taraması sonucunda aşağıdaki aday maddeler oluşturulmuştur. Sizden beklenen; “*Demografik Bilgiler*”, “*Uzaktan Öğretimle İlgili Hazırbulunuşluk ve Genel Düşünceler*”, “*Verimlilik*”, “*Diğer*” olarak adlandırılan boyutlara ilişkin maddelerin uyumu, anlaşılabilirliği ve amaca uygunluğu açısından öneri ve düşüncelerinizi paylaşmanızdır.

Samimi cevaplarınız ve katkınız için teşekkür ederiz.

Doç.Dr.Mustafa KOCAARSLAN
Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Temel Eğitim Bölümü Öğretim Üyesi

Özkan SAĞLAM
Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temel Eğitimi Bilim Dalı Y.L. Öğrencisi

Maddelere ilişkin değerlendirme ifadeleri şu şekildedir:

Zayıf: Madde ölçekten çıkartılmalı.

Orta: Önerilen düzeltmeler yapıldıktan sonra madde kullanılabilir.

Güçlü: Madde bu hâliyle ölçekte yerini alabilir

EK 4: Görüşme Formu Uzman Değerlendirme Şablonları (Veli)

Boyut	Madde	Maddeye İlişkin Seçenekler	Değerlendirme			
			Zayıf	Orta	Güçlü	Açıklama
<i>Demo grafik Bilgiler</i>	Cinsiyetiniz	Kadın Erkek				
	Eğitim Durumunuz	İlkokul Ortaokul Lise Üniveriste				
	Çocuğunuzun sınıf seviyesi	<ul style="list-style-type: none"> • 1. sınıf • 2. Sınıf • 3. Sınıf • 4. Sınıf				
	Mesleğiniz					
	Yaşadığınız yerleşim yeri	<ul style="list-style-type: none"> • İl merkezi • İlçe merkezi • Köy				
<i>Uzaktan Öğretime İlgili Genel Düşünceler</i>	Pandemi hakkında daha önce bilgi sahibi miydiniz?					
	Covit-19 İzolasyon Döneminde Uygulanan Uzaktan Eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?					
<i>Verimlilik</i>	COVID-19 İzolasyon döneminde öğrencilere sunulan Eba Tv yayınlarının verimliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?					
	COVID-19 İzolasyon döneminde öğrencilere sunulan canlı derslerin verimliliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?					

<i>Diğer</i>	COVID-19 İzolasyon döneminde çocuğunuzun öğretmeniyle iletişiminiz hakkında bilgi verebilir misiniz?					
	COVID-19 İzolasyon döneminde çocuğunuz uzaktan eğitim canlı derslere hangi cihazlardan ulaşım sağladığı hakkında bilgi verir misiniz?					
	Çocuğunuzun okulda yüz yüze eğitim almasını mı yoksa uzaktan eğitim almasını mı tercih edersiniz?					
	Uzaktan eğitim sürecinde yaşamış olduğunuz problemlerden bahsedebilir misiniz?					

EK 5: Katılımcı Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, “**Covid-19 Pandemi Sürecinde İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin, İlkokul Öğrencileri ve Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri**” adıyla, 2020-2021 eğitim öğretim yılı ikinci dönemi süresince yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Bu araştırma pandemi nedeniyle okullarda yüz yüze eğitime ara verilerek uygulamaya konulan uzaktan eğitim sürecine yönelik veli, öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini almayı hedeflemektedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuz katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamasında ayrılabilirsiniz. Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Öğrenciler ile yapılacak görüşmeler uzaktan video konferans ile sizler tarafından belirlenen tarih ve saatlerde dilerseniz sizlerin de katılımı sağlanarak yapılacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı : Özkan SAĞLAM Gözpınar İlkokulu Sınıf Öğretmeni
Bartın Üniversitesi Temel Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi
İletişim bilgileri : ozkansaglam7@hotmail.com - 05542344664

Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi

.....',
in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.

...../...../.....

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :
Telefon Numarası :

EK 6: Veri Analiz Sürecinde Kodlama Örneği

Soru: Uzaktan Eğitim Sürecinde yaşamış olduğunuz problemlerden bahseder misiniz?				
Tema	Kategori	Kod	Ham Veri	Araştırmacının Yorumu
Covid-19'da Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler	Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar	bağlantı/cihaz sorunları, derslere katılım sorunu, kontrolün zorlaşması, aile ilgi/destek, dersleri kavrayamama	<i>Elektrik kesintisi yaşıyoruz derse bağlanamıyoruz. İnternet kopuyor dersten çıkıyor. Her an yanında olamıyorum dersten kopuyor, çalışmalara dikkat etmiyor. Uzaktan eğitimde çok fazla efor harcıyorum. Yardımcı olmam gerekiyor. Bence eğitimleri eksik kalıyor ve ilerisi gelecekte bizleri endişelendiriyor.”</i>	Katılımcı veli, bağlantı sorunlarından dolayı online derse katılma sorunundan, çocuğunun yardıma ihtiyacı olduğundan, çocuğunun derslere dikkat edemediğini, anlatılanları anlamakta zorlandığını, uzaktan eğitimde çok efor harcadığını ifade etmiştir.

EK 7: Kodlama Anahtarı

1 Covid-19 Döneminde Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler	0
1.1 Uzaktan Eğitime Yönelik Öneriler	0
1.1.1 Teknolojik/Teknik İmkan Sağlama	4
1.1.2 Altyapı	3
1.1.3 Eba İçerikleri Zengileştirilmeli	2
1.1.4 Eğitim Sitelerinin Ücretsiz Olması	2
1.1.5 Uzaktan Eğitimde Zorunlu Olmalı	1
1.1.6 Sınıf Geçme Durumları Planlaması	1
1.1.7 Adaptasyon Çalışmaları	1
1.1.8 Ders Saatlerini Azaltma	1
1.1.9 Ailelere Psikolojik Destek Verilmesi	1
1.2 Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Zorluklar	0
1.2.1 Bağlantı/Cihaz Sorunları	55
1.2.2 Verimsizlik	22
1.2.3 Kısıtlı Sosyalleşme	20
1.2.4 Öğrencilerin Katılım Sorunu	19
1.2.5 Elverişsiz Ortam	11
1.2.6 Sağlık Sorunları	11
1.2.7 Yeteri Kadar Cihazın Olmaması	10
1.2.8 Aile İlgi/Destek/Bilgi Yetersizliği	8
1.2.9 Kontrolün Zorlaşması	7
1.2.10 Ekonomik Sorunlar	4
1.2.11 Uygulamalı Derslerin Yapılamaması	2

1.2.12 Öğretmenlerin İçerik Ulaşım Kısıtı	2
1.2.13 Teknolojik Bağımlılık	1
1.3 Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğrencilerin Akademik Gelişimi	0
1.3.1 Olumsuz Gelişim	0
1.3.1.1 Kazanımların Kısa Süreli Olması/Gerileme Olması	23
1.3.1.2 Öğrenci Motivasyonu Düşüklüğü/Sıkılma	18
1.3.1.3 Etkileşimin Zayıf Olması	13
1.3.2 Olumlu Gelişim	0
1.3.2.1 Eğitimden Uzaklaşmama	13
1.3.2.2 Aile Destek ve İlgisi	6
1.3.2.3 Öğretmen İlgisi	4
1.3.2.4 Zaman Tasarrufu	3
1.3.2.5 Teknolojik Bilgi	2
1.3.2.6 İlginin Dağılıcağı Bir Ortamın Olmaması	1
2 Covid-19 Sürecinin Öğretmenlik Mesleğine Etkileri	0
2.1 İzolasyon Sürecinde Mesleki Açından Gelişme	0
2.1.1 Teknolojik Bilgi	13
2.1.2 Kitap Okuma	4
2.1.3 Kurslara Katılım	4
2.2 İzolasyon Sürecinde Mesleki Doyum	0
2.2.1 Yüz Yüze Eğitim Gibi Olmaması	10
2.2.2 Öğrenci Başarısının Mutluluğu	1
2.2.3 Haz Alma	1
3 EBA TV Ve EBA Platformuna İlişkin Görüşler	0
3.1 Olumlu Görüşler	0
3.1.1 Verimli/Tekrar Nitelikli	10
3.1.2 Kaynaklara Ulaşma İmkânı	8
3.1.3 Tüm Öğrencilere Ulaşabilme	7

3.1.4 Kitapların Nitelikli Olması	5
3.1.5 Ders Saatlerinin Artışı	5
3.1.6 Öğretmenlere Yönelik Eğitim	2
3.2 Olumsuz Görüşler	0
3.2.1 Derslerin Anlaşılmaması	9
3.2.2 Okul ile Paralel Olmaması	4
3.2.3 Takibin Azalması	4
3.2.4 Duygu Yoksunluğu	4
3.2.5 Altyapı Sorunu	2
3.2.6 Kitapların Geç Ulaşması	2
4 Pandeminin İlk Süreçlerinde Öğretmen Ve Öğrenci İletişimi	0
4.1 Whatsapp/Zoom Üzerinden Ödev Gönderilmesi/İlgilenme	48
4.2 Ebadan İçerik Gönderme/Hazırlama	10
5 Tercih Edilen Eğitim Türü	0
5.1 Online	0
5.1.1 Bilgiye Kolay Ulaşma	2
5.1.2 Hastalık Durumu	1
5.2 Yüz Yüze	0
5.2.1 Sosyalleşme	15
5.2.2 Duygusal Temas	10
5.2.3 Elverişsiz Ortam	7
5.2.4 Disiplin/Sorumluluk Bilinci	5
5.2.5 Altyapı Sorunu	4
5.2.6 Ders Aralarının Kısa Olması	2
5.2.7 Kısıtlı Zaman	1
5.2.8 Sağlık Sorunu	1
5.3 Hem Yüz Yüze Hem Online	0
5.3.1 Ders Sonrasında Pekiştirme/Soru Çözümü	9
5.3.2 Tatillerde/Uzman Davetlerinde	7
5.3.3 Hastalık Durumları	3
5.3.4 Veli Eğitimleri	2

6. Pandemi Ve Salgın Hastalıklar Hakkında Görüşler	0
6.1.1 Salgın Hastalıklar	0
6.1.1.1 Bulaşıcı Hastalık (+) (+)	15
6.1.2 Pandemi	0
6.1.2.1 Evde Kalmak (+)	3
6.1.2.2 Salgın Hastalık	3
6.1.2.3 Covid-19	3
6.1.2.4 Az Çok Bilgi Sahibi Olma	14
6.1.2.5 Bu Yıl Öğrenme (+)	20
7Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Yöntem Teknikler ve Materyaller	0
7.1Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Yöntem Teknikler	0
711.1 Drama	1
71.2 Sözlü Anlatım	4
71.3 Soru- Cevap	8
714.4 Sınıfta Kullanılan Aynı Yöntemler	1
72 Uzaktan Eğitim Sürecinde Derslerde Kullanılan Materyaller	0
72..1 Telefon (Whatsap)	1
72..2 Ev Eşyaları	1
72.3 Eba Dökümanları	1
72.4 Platformları/Video/Animasyon Eğitim	19
72.5 Ders Kitapları	5
72.6 Bilgisayar/Telefon/Tablet	35

EK 8: Etik Kurul Onay

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Sayı : E-23688910-050.01.04-2100045613
Konu : Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Onay Belgesi

10.06.2021

Protokol No:	2021-SBB-0272
Araştırmanın Başlığı:	Covid-19 Pandemi Sürecinde İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Öğrencileri ve Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri
Proje Yürütücüsü:	Özkan SAĞLAM
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	26.05.2021
Karar Tarihi:	08.06.2021
Toplantı No:	11

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 08.06.2021 tarihli ve 11 numaralı toplantıda 2021-SBB-0272 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ash YAZICI
Kurul Başkanı

Doç. Dr. Ayşe Derya İŞİK
Başkan yardımcısı

Dr. Öğr. Üyesi Emine GENÇ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Emel GENÇ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi İlknur DOLU
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Veynel GENÇİL
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri
KANSIZOĞLU
Üye

Belge Doğrulama Kodu: 9497DF3

Bu belge, güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Belge Takip Adresi: <http://bys.bartin.edu.tr/ERMS/Record/ConfirmationPage/Tabur>

Adres: Ağdam Mahallesi Fatih Caddesi No:4 Bartın

Bilgi için:

Ash Yazici
Kurul Başkanı

Tel/Fax No: 03380 3234500

Faks No: 03380 3234602

EK 9: Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
BARTIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-64441482-605.01-30270262
Konu : Araştırma İzni (Özkan SAĞLAM)

27.08.2021

BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi : a) Bakanlığımızın (Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü) 21.01.2020 tarihli ve 1563890 sayılı yazısı ekindeki 2020/2 No'lu Genelge,
b) Rektörlüğünüzün 27.07.2021 tarihli ve Müdürlüğümüz kayıtlarına E.28640333 sayılı giren yazısı,
c) Müdürlük Makamının 25.08.2021 tarihli ve E.30136103 sayılı Oluru.

İlgi (b) yazımızda; Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Özkan SAĞLAM'ın "*Covid-19 Pandemi Sürecinde İlkokul Sınıf Öğretmenleri, İlkokul Öğrencileri ve Velilerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri*" adlı Lisansüstü tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze bağlı tüm ilkokullarda veri toplama araçlarının uygulanabilmesi için gerekli izinlerin verilmesi istenmekte olup başvuru evrakları ilgi (a) Genelge doğrultusunda AR-GE Birimi Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu tarafından değerlendirilmiş ve uygun bulunmuştur.

Yukarıda açıklanan araştırma uygulamaya ilişkin onaylı bir örneği Müdürlüğümüze muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mülkiyet ve imzalı örnekten çoğaltılan veri toplama araçlarının eğitim öğretimi ve kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre, 2021-2022 eğitim - öğretim yılında örgün eğitimin tam olarak başlamasıyla birlikte denetimi İl / İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinde ve okul / kurum idaresinde olmak üzere İl Millî Eğitim Müdürlüğümüze bağlı tüm ilkokullarda uygulanmasına ilgi (a) Genelge doğrultusunda izin verilmiş olup ilgi (c) Makam Oluru yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Oğuzhan ACAR
İl Millî Eğitim Müdürü

- Ekliler:
1-Araştırma Değerlendirme Komisyonu
Değerlendirme Onayı ve Ekleri (36 Sayfa)
2-İlgi (c) Makam Oluru (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır.

Adres : Bartın İl Millî Eğitim Müdürlüğü, Göbbaşı Mah. Gürbasi Cad. No: 4/3 Merkez/BARTIN
Ticaret Sic. No: 013781276893
E-Posta: irtis@meb.gov.tr
Kurum Adresi : irtis@milli.ege.gov.tr

Bilgi İşleri : Envaner SAĞLAM (İmza: 21/01)
Ticaret Sic. No: 013781276893
E-Posta: irtis@meb.gov.tr
Kurum Adresi : irtis@milli.ege.gov.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. İmza: 21/08/2021 10:54:54 F6d2-3f12-347B-B0F0-1F20. Kod: 000000000000

EK 9: Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni

T.C.
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı:	Özkan SINDIĞAZI
Kurumu/Üniversitesi:	BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Araştırma Yapılacak İler:	BARTIN
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi:	Bartın İbadehi İlkokullar
Araştırmanın Konusu:	Covid-19 Pandemi Sürecinde İlkokul Sınıf Öğretmenlerinin, İlkokul Öğrencileri ve Velilerin Uzaktan Eğitime İlgilin Görüşleri
Üniversite/ Kurum Onayı:	VAR
Araştırma / Proje/ Ödev / Tez Onurui:	Yüksek Lisans Tezi
Veri Toplama Araçları:	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmen Görüşme Formu • Öğrenci Görüşme Formu • Velii Görüşme Formu
Görüş İstenecek Birim/ Birimler:	.....
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
UYGUNDUR.	
Komisyon Kararı:	Oybirliği ile Alınmıştır.
Muhafif Üyenin Adı ve Soyadı:	GEREKÇESİ: .....

KOMİSYON

İsmail KIRIL
Komisyon Başkanı

24/08/2021

Özlem KARAKAŞ
Üye

Fatma YILDIZ
Üye

EK 10 : Araştırmacı Gnlg

